

Ndəshigu Sara Wu Tsa Matiwu

*Culi Kəra Yesu Biya Sara Gwa
(Luka 3:23-38)*

¹ Ləkakadə tsətsəfə ar kəra Yesu Kərsiti zər Dawuda, kəra tsu zər Ibrahimu ngau.

² Ibrahimu ngə yabiya Ishaku,
kə Ishaku yabiya Yakubu,
kə Yakubu yabiya Yahuda ənga zamə nyi'yar.

³ Yahuda tsu ngə yabiya Parisu ənga Zara, kəra mər nda ngə Tamaru.

Parisu ngə yabiya Hesaruna,
kə Hesaruna yabiya Aramu,

⁴ kə Aramu yabiya Aminadaḅəu,
kə Aminadaḅəu yabiya Nashanu,
kə Nashanu yabiya Salmonu.

⁵ Salmonu ngə yabiya Bu'aza, kəra mənyi ngə Rahapəu.

Bu'aza ngə yabiya Obida, kəra mənyi ngə Ruthlu.

Obida ngə yabiya Jesi,

⁶ ənga Jesi ngə yabiya təl Dawuda.

Dawuda ngə yabiya Solomanu, kəra mənyi dədəmə mala Yuraya ngau.

⁷ Solomanu ngə yabiya Rahubwamu,
kə Rahubwamu yabiya Abijanu,
kə Abijanu yabiya Asa,

⁸ kə Asa yabiya Jahwashafatu,
kə Jahwashafatu yabiya Jahwaramu,
kə Jahwaramu yabiya Uziya.

- ⁹ Uziya ngə yabiya Jothlamu,
kə Jothlamu yabiya Ahazu,
kə Ahazu yabiya Hezikaya,
¹⁰ kə Hezikaya yabiya Manasa,
kə Manasa yabiya Amonu,
kə Amonu yabiya Josaya,
¹¹ ənga Josaya ngə yabiya Jakoniya ənga zamə
nyi'yar. Ar pəci kəra nji fa'ar nda a vu
mafakur a vu 'yi'yir Babilanu.
- ¹² Ayukudə nji fa'ar nda a vu Babilanu,
kə Jakoniya yabiya Shaltiyalu,
kə Shaltiyalu yabiya Zarubabelu,
¹³ kə Zarubabelu yabiya Abiyadu,
kə Abiyadu yabiya Eliyakimu,
kə Eliyakimu yabiya Azoru.
¹⁴ Azoru ngə yabiya Zadoku,
kə Zadoku yabiya Akimu,
kə Akimu yabiya Eludu,
¹⁵ kə Eludu yabiya Eliyaza,
kə Eliyaza yabiya Matanu,
kə Matanu yabiya Yakubu,
¹⁶ ənga Yakubu ngə yabiya Yusufu, saliya
Maryamu, mala kəra yabiya Yesu, ndəra nju
ngga ənga Kərsiti.
- ¹⁷ Abangə ngə patəkura zamana nyi'yar, dzəgwar
Ibrahimu ba'anə Dawuda zaman kumo apə fodəu,
dzəgwar Dawuda ba'anə mafakur wu 'yi'yir Babi-
lanu zaman kumo apə fodəu, dzəgwar mafakur wu
'yi'yir Babilanu ba'anə shilər Kərsiti zaman kumo
apə fodəu.

*Yar Yesu Kərsiti
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Kəja ənggəra nji ya Yesu Kərsiti. Mənyi kəra nju ngga ənga Maryamu a mbiyari alkawal nə hədzə ənga Yusufu. Ama kadivira nda hərdzau, ba nji thləwa nyi ənga hudə sara ara Mambəl Cicau.

¹⁹ Ara sal məmba nyi Yusufu ndə tsapə ngau ənga ətsu naju yiwu ja həna səli nyi wu pama nji mai, kə ji gwu dənga lagu kəra ja sən səya nyi dədəwa.

²⁰ Ama tsu ju dənga sə kau, kə waladi Thlagə cabiya nyi kər wu shuni. Ji na anə nyi, “Yusufu zər Dawuda, a sara ga hivər hə Maryamu aga ja də mala ngə mai, ara hudə kəra ara ja sara ara Mambəl Cici nga nyi.

²¹ Ju nda yabiya zər sal, ba ga fiya nyi thləmə Yesu, arya ju nda mbədana nji gə nda sara ara bikər nda.”

²² Patəkura sə'yar kə darkər aga ja nyabiya səra Thlagə nana lagu miya nabi abər,

²³ “Kwapəliyagə kəra gəra sən ndə sal, wu nda hər hudəu, ju nda yabiya zəsəl, nju nda fiya nyi thləmə Emanuwelu,” kəra ca ngə, “Hyal ənga mən.”

²⁴ Ənggəra Yusufu hya'ari sara wu ghanyi, kə ji məliya səra waladi Thlagə nar nyi ja məl, ca ngə, ba ji həri Maryamu aga mala nyi.

²⁵ Ama nandə nggya ndə sal ənga mala mai, kəl ayukuda ji yabiya zər nyi. Ba Yusufu fiya nyi thləmə Yesu.

2

Njir Sən Sau Sara Wu Səbiyar Pəci Sa Tula Yesu

¹ Ayukuda nji yabiya Yesu wu məlmə Bayitala-hami wu 'yi'yir Yahudi, ar pəcir təlkur nə Hirudusu,

kə alenyi njir sən sau ar kəra shashilga sara wu Səbiyar Pəci shili wu Urshalima, ndə sa yiwa,

² “Əmani ngə təl mafəliyangə nə njir Yahudiya kəra nji yabiya ka? Arya 'yi lari shashilga nyi wu Səbiyar Pəci, ca nga, 'yi shili aga 'ya sa dləvə nyi.”

³ Ənggəra təl Hirudusu nggari sə kau, kə hangəkal nyi hya'ari, abangə tsu ngə patəkura njir Urshalima.

⁴ Kə ji nggari patər pubu dədəgal 'yar ənga maləmə dladə'yar, ji yiwa nda vira nju nda ya Kərsiti ari.

⁵ Ndə na anə nyi, “Wu məlmə Bayitalahami ngau, wu 'yi'yir Yahudi, ara abangə ngə səra nabi tsəfəri:

⁶ “ ‘Nagə Bayitalahami wu 'yi'yir Yahudi,
a'yi nagə nga ndiya ənga kushu
wu pama njir səm təlkur nə Yahudi mai.

Ara sara wu gə ngə vanyi ndər
səm təlkur wu səbiya,

ndəra wu nda tədəmwa
anə nji də njir Izirayila.’ ”

⁷ Kə Hirudusu nggar njir sən sə kə dədəwa aga ja sənbiya kakalə pəci kəra ndə lari shashilga nyi.

⁸ Kə ji səwa nda a vu Bayitalahami, ji na, “Ma'ya mau hya vuwa zhiğədəbiya də ar kəra zər kə ənga hangəkal. Ma hya nər nyi ri, hya sha shili hya sa nar də, aga nayi tsu, ya sa ma'yi ya vuwa dləvə nyi.”

⁹ Ayukuda ndə nggari səra təl nana, ba ndə gwu lagu ndu ma'yi. Shashilga kəra ndə lari wu Səbiyar Pəci ta, 6ə wu mwar nda ənga ndu nu nyi kəl ta ji sa ta'yi ar vira zəra nyi ari.

¹⁰ Ar pæci kæra ndə lari shashilga kau ba ndə nyau ənga hudə pipida gagaðau.

¹¹ Ənggəra ndə vu kiya nyi ba ndə vuwa lar zər kau ənga mənyi Maryamu. Ndə vuwa bəliya undi wu mwa nyi, ndə dləvə nyi. Ənggau kə ndə pahəna mbələr nda, ba ndə nə nyi əndzau ənga buri dədəgə kəra nju dəzau ba ənga buri dza wu.

¹² Ndə sha a ndu 'yi'yir nda vanyi lagu paməu, ara Hyal kughiya nda wu shuni a sara nda sha a ndəgya Hirudusu mai.

*Yusufu Ənga Maryamu Hwi Ənga Zər Nyi
A Vu 'Yi'yir Masaru*

¹³ Ayukudə ndə ma'yi, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni, ji na, “Hya'ari, ga hər zər kau ənga mənyi hya nggwadənəkər ənga ja a vu 'yi'yir Masaru. Hya vuwa nggya a vuna, kəl yi nda nar hyi hya sha shili, ara Hirudusu a vər gal zəra nyi, ju yiwu ja tsəya nyi.”

¹⁴ Kə Yusufu hya'ari, ji həri zəra nyi ənga mənyi əvu'yi, ba ndə ma'yi a vu 'yi'yir Masaru.

¹⁵ Ji vuwa nggya a vuna kəl ta Hirudusu tau. Najakə tsu dərkər aga nyabiya səra Thlagə nana lagu miya nabi abər, “Sara wu Masaru nga yi nggar zər də.”

¹⁶ Ənggəra Hirudusu nggari abər njir sən sə ka shanggər nyi ri kər, ba dəfuwa ja ndzə gagaðau. Ba ji səwa aga nja dlədləna patər wazha shili kəra wu Bayitalahami ənga 'yi'yi kəra zəwar nyi, mbari wazha fa məthlə ba'anə kəra a gya banga nda, kakalə ənga pæci kəra njir sən sə ta na anə nyi ar kəra yar zər ta.

¹⁷ Ar pæci kə nga nji nyabiya səra nabi Irimiya nana, abər,

¹⁸ “Nji nggar dəhə wu Rama,
a vər tiwi ənga hudə ndzəndzə gagadau,
Rahila nga vər tiwi arya wazha nyi,
ji tini mbiya dəfu ara ənggəra
nji dləna wazha nyi.”

Sha Sara Wu Masaru A Vu Nazəratu

¹⁹ Ayukuda tər Hirudusu, kə waladi Thlagə canə nyi kər anə Yusufu wu shuni wu Masaru, ji na,

²⁰ “Ga hya'ari, ga həri zər kau ənga mənyi ga sha ənga nda a vu 'yi'yir Izirayila, ara njira vər gal aga nda tsəya zər kau, a kudər nda.”

²¹ Kə ji hya'ari, ji həri zəra nyi dabə ənga mənyi ba ndə ma'yi a vu 'yi'yir Izirayila.

²² Ama ənggəra ji nggari abər Arkilayusu nga vər səm təlkur wu 'yi'yir Yahudi ar viya dənyi Hirudusu ba hivər mbari nyi ara vwau. Ənggəra nji kughiya nyi wu shuni, kə ji sha a vu 'yi'yir Galili.

²³ Kə ji ma'yi ji vuwa nggya wu vanyi məlmə kəra nju ngga ənga Nazəratu, aga nja nyabiya səra nabi'yar nana, abər, “Nju nda ngga nyi ndər Nazəratu.”

3

Tətəlna Ndər Hyal Nə Yahwana

Ndər Məl Baḅətizəma

(Markusu 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahwana 1:9-28)

¹ Ayukuda fa gangə tərabiya, ngə Yahwana ndər məl Baḅətizəma shili, ja vər tətəlna ndər Hyal ar tagə nə 'yi'yir Yahudi,

² ju na, “Hya tubi, ara təlkur Hyal a dəri ləhəu.”

³ Naja ngə ndəra nabi Əshaya ndər ar kəri, ji na,
“Dahə a vər ngga a gwar tagəu,
ja vər na,
‘Hya pabəri nyi lagu anə Thlagəu,
hya məliya lagu tata'yi pir
wu mwa nyi.’ ”

⁴ Ləgutə ha nə Yahwana ənga shisha dləgwam nga
nji məliya. Sər mba sar nyi ca ngə takulagə ci. Sər
səm nyi tsu ca ngə ndzəkwa ənga 'yimir cidfi tagəu.

⁵ Njira ma'yi a ndəgya ja nji sara wu Urshalima
ngau ənga patər 'yi'yir Yahudi ənga patəkura 'yi'yir
dəl Urdənu.

⁶ Ndu nana bikər nda, kə ji məliya nda
bəbətizəma wu dəl Urdənu.

⁷ Ama ənggərə Yahwana lari njir Farisi ənga
njir Sadusi gangəu, a vər shili aga ja sa məliya
nda bəbətizəma, kə ji na anə nda, “Nahyi wazha
mətsapa! Wa ngə kughiya hyi, aga hya hwi sara ara
numa nə hudə ndzəndzə Hyal kəra a vər shili ka?

⁸ Hya məl thlər kəra mənəhəu wu nggyabiyar hyi
kəra wu cabiya abər a tubir hyi.

⁹ A sara hya fiya wu dəfuwa hyi tsu, abər,
‘Ibrahimu ngə dər'ya.’ Yu na anə hyi, abər Hyal
a'yi ja ənga dənəma nə shabiya tsəka'yar kau, aga
wazha anə Ibrahimu.

¹⁰ A fiyar nji hira kəm ar nggyilanga wu. Kalar
wu kəra gərə pə wazha mənəhəu, nju nda gəmna nyi
ba nja vakuwa nyi a gwu u'u.

¹¹ “Nayau, ya vər məl bəbətizəma anə hyi ənga
'yimi kəra wu cabiya abər a tubir hyi. Ama ndəra
wu ndiya də ənga dəgaləu, wu shili wu yukudə də,
ndəra alaga fiḡi nyi nayi a'yi yi də tsa'a aga ya

hə mai. Ju sa məliya hyi baḅətizəma ənga Mambəl Cicau ba ənga u'u.

¹² Cala pi nyi wu tsa ja nga nyi, ju pina uhi ba ja tsəkəna lara nyi ba ja dzəgwa fa'ana uhi a su tsam. Ama kufu ənga cacangə ba ja nggyina nda ənga u'u kəra gəra tau."

*Yahwana Hər Nyi Baḅətizəma Anə Yesu
(Markusu 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Ar pəci kə ngə Yesu shili sara wu Galili, ji ma'yi a gwu dəl Urdənu aga Yahwana a gwa hər nyi baḅətizəma.

¹⁴ Ama Yahwana wu yiwu ja kari nyi, ju na, "Nayi kəra lari a dāri tsa'a ga hər dā baḅətizəma, abari nga gu sən shili ara ya?"

¹⁵ Ama kə Yesu shadəwa nyi, ji na, "Bəgə ja dā abangə kabangəkau, kakalə nga nyi anə mən mənə məl abangau, aga mənə nyabiya sərə tsa'a." Ənggau, kə Yahwana hənggəri, ba ji hər nyi baḅətizəma.

¹⁶ Ənggəra Yahwana hər nyi baḅətizəma anə Yesu, kə ji biya sara wu 'yimiya nyi. Ar pəci ta, kə dəməlmə pahau, ba ji lari Mambəl Hyal a vər shida a papa mbəthla, ka sa ndzafau ar ja.

¹⁷ Kə dāhə sara dəməlmə na, "Najakə zər dā ngau, yu yiwu nyi, huda yi pipida ənga ja."

4

*Shatan Dzəbiya Yesu
(Markusu 1:12-13; Luka 4:1-13)*

¹ Kə Mambəl Cici ləbiya Yesu a gwar tagəu, aga shatan a gwa dzəbiya nyi.

² Ayukudā Yesu hār zəmətsini nə pida fodə kumunyi vu'yi ənga pəci, kə wuḅə mbari nyi.

³ Kə shatan shili ji sa na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal, ga nar nyi anə tsəka'yar kau, aga nda sha aga macikəl.”

⁴ Kə Yesu shadəwa, ji na, “Tsətsəfə nga nyi wu ndər Hyal abər,

‘A'yi ənga sər səm wacu ngə ndə
wu nggya ənga pi mai,
ama ənga kalar ndər kəra wu biya
sara wu miya Hyal.’ ”

⁵ Kə shatan həri nyi a vu Urshalima məlmə cicau ba ji həri nyi a dar kəra ki Hyal a dar vira ndiya ənga dzəgaməu.

⁶ Kə ji na anə nyi, “Ma nagə ngə zər Hyal, ga vəl a gyiwu 'yi sara ənggau, arya tsətsəfə nga nyi:

“ ‘Ju səwa waladi nyi'yar
aga nda ḅəlar ngau.

Ndu səḅiya ngə wu tsa nda
ara ga sara dəgəri hiya gə ar tsəka.’ ”

⁷ Kə Yesu na anə nyi, “Tsətsəfə nga nyi tsu, abər, ‘Ga sara dzə Hyal Thlagə ngə mai!’ ”

⁸ Kə shatan ḅəra həri nyi a dar kəra vanyi mə kəra dzəgamə gagaḁau, kə ji canə nyi patəkura təlkur nə duniya ənga kadakadarkur nda.

⁹ Kə ji na anə nyi, “Patəkura sə'yar kə yu nə ngau, ma gə ḅəliya ḁa undi ba ga dləvə ḁa.”

¹⁰ Kə Yesu na anə nyi, “Kwaya wu dzər ḁa shatan! Arya tsətsəfə nga nyi:

‘Ga dləvə Hyal Thlagə ngau,
ənga anə nyi zhizhi nyi nga ga məl thlər wacu.’ ”

¹¹ Ənggau, kə shatan piyari nyi, ba waladi'yar shili ndə sa dləwar nyi.

Yesu Dzəguya Tətəlna Ndər Hyal
(Markusu 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Ənggəra Yesu nggari abər a fuwar nji Yahwana wu fursəna, ba ji sha a vu Galili.

¹³ Ji piyari Nazəratu ba ji ma'yi a vuwa nggya wu məlmə Kafarnahumu, kəra a miya dəl, kəra wu kəla 'yi'yir Zabulanu ənga Nafətali,

¹⁴ aga ja nyabiya səra nabi Əshaya nana:

¹⁵ “'Yi'yir Zabulanu ənga 'yi'yir Nafətali,
lagur gwu dəl,

a biyar ya dəl Urdənu,
ənga Galili nə nji kəra a'yi
njir Yahudiya mai,

¹⁶ njira vər nggya wu kuthləu
a lar nda mbəmbəl kəra dəgal gagadau.

Njira a vər nggya ar 'yi'yi nə
shangguda tə tsu
mbəmbəl a shiliri anə nda.”

¹⁷ Mbari ar pəci ta, ngə Yesu dzəguya tətəlna ndər Hyal, ju na, “Hya tubi ara təlkur Hyal a dəari ləhəu.”

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar
Nə Tanggərma
(Markusu 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Ənggəra Yesu a vər tərabiya ar thləpa dəl Galili, ba ji lari ndə ənga zamə nyi, Simanu kəra nju ngga ənga Biturusu ənga zamə nyi Andərawusu. Nda vər sə litagər nda a gwar dəl, ara nanda njir təm ngau.

¹⁹ Əngwar Yesu anə nda, “Anda mau, hya nu də, aga ya shabiya hyi hya də njir təm nji.”

²⁰ Ənggərna, kə ndə piyari litagər nda ba ndə nu nyi.

²¹ Ənggəra ji ɓar dzə a dumwa kushu, kə ji ɓəralar vanyi ndə ənga zamə nyi tsu, nanda ngə Yakubu zər Zabadi ənga Yahwana zamə nyi. Wu kwambwal nga nda əkkə'yi dərnda Zabadi, nda vər ɓathlə litagər nda. Kə Yesu ngga nda.

²² Ənggərna, kə ndə piyari kwambwalər nda ba dərnda, ba ndə nu nyi.

Yesu Shiləgəbiya Nji

(Luka 6:17-19)

²³ Yesu ɓəbiya ɓau wu patər 'yi'yir Galili, ja vər highiɓə wu umbwa daɓə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya shiləgəu pampaməu, ənga gəra ngga pampaməu.

²⁴ Ndər ar kəra ja tətəlnakər a ndu 'yi'yir Səriya patəu. Nji həri nyi a shili patər njira ənga shiləgə paməpaməu ənga njira wu ɓwaɓwatə gagadau ənga njira shatan fənggər nda ɓwaɓwatəu ənga njira sə tsatsa wu tə nda ənga njir təsəkənəu, ba ji shiləgəbiya nda.

²⁵ Dlamir nji gangə sara wu 'yi'yi Galili ənga tsu nji sara wu 'yi'yi Dikapulusu ənga sara wu Urshalima ənga 'yi'yir Yahudi, tsa'a a biya banga dəl nə Urdənu nu nyi.

5

Tətəlna Ndər Hyal A Dar Kəra Mau

¹ Ənggəra Yesu lari dlamir nji, kə ji ma'yi a dar kəra mau, kə ji nda nggya gya. Ba zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja.

Barka
(Luka 6:20-23)

- ² Kə ji dzəguya highiḡau, ju na,
³ “Barka anə njira
tətəwa wu mambəl,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
⁴ Barka anə njira
wu sə'yinggu,
ara nju nda pəli anə nda.
⁵ Barka anə njira tina kər,
ara ndu nda
fa'abiya ki ənga duniya.
⁶ Barka anə njira
ənga wuḡau ənga hilir nggya tsapəu,
ara nju nda nyabiya nda.
⁷ Barka anə njira
ənga təhudəu,
arya nanda nju
nda təhudə əgya nda.
⁸ Barka anə njira
dəfuwa nda cicau,
arya ndu nda lari Hyal.
⁹ Barka anə njira
məl thlər aga nggya jaməu,
arya nju nda ngga nda
ənga wazha Hyal.
¹⁰ Barka anə njira
nju də nda
arya məl sərə tsapəu,
ara təlkur Hyal nər nda ngau.
¹¹ “Barka anə hyi ma nji nggəl hyi, nji də hyi ənga
thla fati nə kurthləu ənga na patər sə dəmwə'yi ar
kəra hyi arya yau.

¹² Hya caguli ənga hya nggya ənga hudə pərtə ara hyu nda uya akkəri gangə a dəməlmau, arya abangə nga nji də nabi'yar kəra tərabiya tsu.

Unau Ənga Mbəmbəl

(Markusu 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ “Nahyi ngə unau nə duniya. Ama ma unə cabənakər, abar nga ju sən shabiya kəryi a shila? Tsu ja sən də mənəhə mai, kəl ba nja vakana nyi a biya ba nja biya cicina nyi.

¹⁴ “Nahyi mbəmbəl nə duniya ngau. Məlmə kəra a dar madzigam a sən dəwanakər mai.

¹⁵ Nja sən mbəbiya pitəlla ba nja mbuya əgya kida təm mai. Ama nja kyaga fiya a dar madzigam, ba ja dzəgwa mbəl anə kalar ndə kəra a vu ki kau.

¹⁶ Abangə tsu, bəgə mbəmbələr hyi a mbəl a dumwar nji, aga nda lari mənəhəkura thlərər hyi ba nda dzəgwa dləvə dər hyi kəra a dəməlmau.

Highiḅau Ar Kəra Dladəu

¹⁷ “A sara hya dənga abər yi shili aga ya sa dazhina highiḅə nə dladə Musa ənga highiḅə nə nabi'yar mai. Nayi shili aga ya sa dazhina nda mai ama aga ya sa nyabiya nda.

¹⁸ Ya nar hyi jiri, divira dəməlmau ənga gyu'yi a sanakər, alaga sə ənggər camwadi ba alaga sə kushu ənggər tsəfə tafəu, a'yi wu nda sa wu dladə nə Musa mai, kəl kalar sə nyabiya dzau.

¹⁹ Kalar ndə kəra gəra bəlari pathlə wu kusha dladə'yar kau ənga ji highiḅə anə alenyi nji aga nda məl abangə ngau, nju nda ngga nda njira kushu wu təlkur Hyal. Abangə tsu, kalar ndəra wu məl thlər ənga dladə'yar kau ənga ju highiḅə anə nji, ju nda də dəgal wu təlkur Hyal.

²⁰ Ya nar hyi jiri, ma tsapəkur hyi a'yi ndiya nə njir Farisi ənga nə maləmə dladə'yar mai, nahyi wu sən gwu təlkur Hyal mai.

Highiḡau Ar Kəra Ndzə Dəfu Ənga Ndau
(Luka 12:57-59)

²¹ “A nggari hyi ənggəra nji na anə nji dədəmə, abər, ‘A sara hya tsa ndə mai ənga kalar ndəra tsəya ndau, nju nda məl numa anə nyi.’

²² Ama yu na anə hyi, abər kalar ndəra dəfu ənga zamə nyi, nju nda məl numa anə nyi. Ətsu, kalar ndər na anə zamə nyi, ‘Sə nga gə mai,’ ba nja həri nyi a dumwar njir pathla. Ama kalar ndəra na anə zamə nyi ‘Nagə dza,’ a dər ja tsa'a aga gwu u'ur kətsa.

²³ “Agabangau, ma ga vər lə sə a dumwar Hyal ba gə dəngari abər huda zamə ngə ndzəndzə nga nyi ənga gau,

²⁴ ba ga fiya sər lə ngau, a dumwar Hyal kwatahəu. Ba ga ma'yi, ga nda ɓasəwa ənga zamə ngau, ənggau, ba ga dzəgwa shili ga sa ləri sər lə ngau.

²⁵ “Ma ndə wulana ngə a ndumwar pathla, hya ɓasəwa ənga ja tsu hyar lagu, a'yi abangə mai, ba ja fuwa ngau a gu tsa ndər pathla, ba ndər pathla tsu a fuwa ngau a gu tsa dəgala ndər fursəna, ndər fursəna tsu ba ja fuwa ngau a gu fursəna.

²⁶ Ya nar ngə jiri, nagə wu biya mai, kəl gə kina patər sərə nju nu ngau.

Highiḡau Ar Kəra Səsukur

²⁷ “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda, abər, ‘A sara hya məl səsukur mai.’

²⁸ Ama sɛra yu na anɛ hyi, ca ngɛ, ma ndɛ tsamɛ mala ɛnga dɛfu nɛ cim mɛl sɛsukur ɛnga ja, ja sɛni abɛr, a pidar ja ɛnga ja wu dɛfuwa ja.

²⁹ Ma liya gɛ nɛ mazɛm, wu sɛwa ngɛ aga ga mɛl bikau, ga tɛkudɛbiya nyi, ba ga sɛna nyi. Kuji ga tini pathlɛ wu pama dza gau, a ndiya dza gɛ patɛ a gwu u'ur kɛtsa.

³⁰ Ma pɛla gɛ nɛ mazɛm, wu sɛwa ngɛ aga ga mɛl bikau, gɛmna ba ga vakana nyi. Kuji ga tini pathlɛ wu pama gashal dza gau, a ndiya dza gɛ patɛ a gu u'ur kɛtsa.

Highiɔau Ar Kɛra Kɛdlɛ Mala

(Matiwu 19:9; Markusu 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “A nar ndar nji tsu kaɛɔu, abɛr, ‘Kalar ndɛra kɛdlɛna mala nyi, a ɛar tsa'a sal ja nɛ nyi lɛkakadɛ nɛ sakida kɛdlau.’

³² Ama yu na anɛ hyi, kalar ndɛra kɛdlɛna mala nyi, ma a'yi ara nji mbar nyi a vɛr dlɛnga sal mai, a sɛwa nyir ja aga ja mɛl sɛsukur. Ɖtsu, kalar ndɛra hɛri mala kɛra nji kɛdlɛna, a ɛar ja ndɛ sɛsu.

Highiɔau Ar Kɛra Sɛm Fɛla

³³ “Ɖtsu, a nggari hyi nji na anɛ nji dɛɛɛmɛu, abɛr, ‘A sara hya sɛm fɛla ar kɛra fati mai, ama hya nyabiya alkawal kɛra hyi mɛliya nyi anɛ Thlagɛu.’

³⁴ Ama yu na anɛ hyi, A sara hya sɛm fɛla mai, alaga ɛnga dɛmɛlmau ara vir nggya Hyal ngau,

³⁵ alaga ɛnga duniya, ara vir fɛ hiya ja ngau, alaga ɛnga Urshalima, ara mɛlmɛ Tɛl dɛgal ngau.

³⁶ Ɖnga tsu a sara ga sɛm fɛla ɛnga kɛra gɛ mai, ara naga sɛn shabiya zɛma shisha gau, ja sha aga pɛrtɛu ɛnga alaga kiyakiyar mai.

³⁷ Səra hya kyaga na, ca ngə, ‘Angə’ ja də ‘Angə’ ənga ‘Awau’ ja də ‘Awau.’ Kalar səra a biya banga kau, sara ara shatan nga nyi shili.

Highiɔau Ar Kəra Kiyi Sau
(Luka 6:29-30)

³⁸ “A nggari hyi ənggəra nji na anə nda dədəməu, ‘Li ar viya li, hir tsu ar viya hir.’

³⁹ Ama səra yu na anə hyi, ca ngə, a sara hya ka ndə ja sara diya hyi mai. Ma ndə nə ngə tsəbalma ar balma mazəma gau, ba ga shabiya nyi zəma nyi tsu.

⁴⁰ Ma vanyi ndə wu yiwu aga ja wulana ngau ənga ja həri ləgutə ngau, bəgə ja həri patə əkkə'yi sər bakə ngau.

⁴¹ Ma ndə ciwa ngə aga hya ɓə nə miyalu pathləu, ma'ya mau nə miyalu məthlə ənga ja.

⁴² Nə nyi anə ndəra kədiyau ara gau, ndəra shili tsu, ji sa yiwa məl ara gau, a sara ga ka anə nyi mai.

Ga Yiwu Dawa Ngau
(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ “A nggari hyi nji na anə nda, abər, ‘Ga yiwu zamə ngau, ba ga piyari dawa ngau.’

⁴⁴ Ama yu na anə hyi, hya yiwu dawar hyi ba hya kədi Hyal anə nda.

⁴⁵ Məl abangə nga hyu nda də wazha dər hyi kəra a dəməlmau, ndəra vər səwa pəci ja mbəl ar kəra nji tsapəu ənga nji batal ənga tsu ja tədəya par sara a dəməlmə a gyar kəra nji tsapəu ənga nji dəmwə'yu.

⁴⁶ Ma njira vər yiwu hyi nga hyu yiwu wacu, wathləmə culi akkəri kəra hyu nda uya? Alaga njir dləwu budə ma tsu, ndu məl abangau.

⁴⁷ Ma tsu, zamər hyi nga hyu usa wacu, ya, mi ngə sərə hyi məliya pamə a mwara alenyi nja? Məna səni alaga njira a'yi njir Yahudiya mai, ndu məl abangau.

⁴⁸ Hya nggya nyinyi cipəu, ənggər kərə Dər hyi kərə a dəməlmə nyinyi cipəu.

6

Lau Anə Ndər Gha

¹ “Hya hangəkal ara məl ‘thlərər hyi nə tsapəkur,’ ja sara da sərə nja lari ənga li wacu. Ara ma hyi məl abangau, nahyi wu nda uya akkəri ara Dər hyi kərə a dəməlmə mai.

² “Agabangau, ma gu lə sə anə ndər gha, a sara ga hə'una mai, ənggərə kərə njir ngguta vi wu məl wu umbwa daḅə dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja faliya nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda akkəri nda cipəu.

³ Ama ma gu lə sau, a sara ga piyari pəla gə nə matsal ja sənbiya sərə pəla gə nə mazəm a vər məl mai,

⁴ aga lə sə ngau ja da ar dədəwa. Ba dəngə tsu, kərə wu lari kalar sərə nju məl dədəwa patəu, ba ja sa nə ngə akkəri.

Highiḅau Ar Kərə Kədi Hyal (Luka 11:2-4)

⁵ “Ənga tsu, ma hyu ndər ənga Hyal, a sara hya da ənggər njir ngguta vi mai, njira wu yiwu kədi Hyal a'yi ta'yi wu umbwa daḅə dzə'yar ənga ar lagu'yar aga nja daḅaga lar nda. Ənga jiri nga yu na anə hyi, a uyar nda akkəri nda cipəu.

⁶ Ama ma hyu kēdi Hyal, hya ma'yi a gwu umbwa hya gwa haḏiya miya nyi, ba hya dzəgwa ndər ənga dər hyi, ndəra nji gəra lari. Ba dər hyi, kəra wu lari səra nja məl dəḏəwa, wu nda nə hyi akkəri.

⁷ Ma hyu kēdi Hyal, a sara hya ndər gangə ənggər njira gəra sən Hyal mai, njira wu nggani abər ndər gangə ca ngə Hyal wu nggari.

⁸ A sara hya ḏa ənggər nanda mai, ara Dər hyu sən səra hyu ghari divira hya dzəgwa kēdi nyi.

⁹ “Kəja, ənggəra hya ndər ənga Hyal:

“ ‘Dər'ya kəra a dəməlmau,
thləmə ngə ja nggya cicau,

¹⁰ təlkur ngau ja shili,
səra gu yiwu ta'yi ja ḏa wu duniya,
ənggər kəra nja vər məl a dəməlmau.

¹¹ Dar 'ya sər səm nə əshina.

¹² Təfəbiya 'ya bikər 'ya,
ənggər kəra 'yi təfəbiya
njira məliya 'ya bikau.

¹³ A sara ga hər 'ya
a ndar vir dzə mai,
ama ga kətiya 'ya
ara shatan.
Ara təlkur ənga
dənama ənga kadakadarkur,
nəngau ba'anuwa. Amina.'

¹⁴ Ara ma hyi təfəbiya njira məliya hyi bikau, Dər hyi kəra a dəməlmə tsu wu sa təfəbiya hyi.

¹⁵ Ama ma nahyi a'yi təfəbiya njira məliya hyi bikə mai, abangə tsu, Dər hyi kəra a dəməlmə wu nda təfəbiya hyi bikər hyi mai.

Highiḡau Ar Kəra Zəmətsini

¹⁶ “Ma hyu hə zəmətsini a sara hya hashi bama hyi ənggər kəra njir ngguta vi wu məl kə mai, ara ndu hashi bama nda aga ca anə nji abər wu zəmətsini nga nda. Ənga jiri ya nar hyi a uyar nda akkərir nda cipəu.

¹⁷ Ama ma gu hə zəmətsini ga cina bama gau ənga ga ḡəsiya mal,

¹⁸ ara nja sara səni abər ga vər hə zəmətsini. Dəngə kəra a'yi ənga gau, ndəra tsu wu lari səra nju məl dədəwa wu nda nə ngə akkəri.

*Highiḡau Ar Kəra Fə Gənnə**A Dəməlmau**(Luka 12:33-34)*

¹⁹ “A sara hya tsəm gənnə anə kərhyi wu duniya mai, vira kəthla ənga vuyavuya wu sən ndzana, vira tsu njir həl wu sən pəthləna ba nda vuwa fa'ari.

²⁰ Ama hya tsəmiya anə kərhyi gənnar hyi a dəməlmau, vira kəthla ənga vuyavuya a sən ndzana mai, vira tsu njir həl wu sən pəthləna nda vuwa fa'ari mai.

²¹ Arya vira gənnə ngə ari, əna ngə dəfuwa gə tsu.

²² “Li ca ngə mbəmbəl nə dzau. Ma liya gə mənəhəu, dza gə patə wu nyabiya dzə ənga mbəmbəl.

²³ Ama ma liya gə a'yi jamə mai, patəkura dza gu tini mbəmbəlkur. Ma mbəmbələr dza gu kuthlə nga nyi, kadzəngə abar ngə kiyakiyarkura kuthlə ka!

²⁴ “Ndər sən mafakur anə thlagər ki paməpamə məthlə a'yi mai, ara ju nda yiwu vanyi ba ja piyari vanyi ənga ju nda həya kər anə vanyi ba ja didana

vanyi. Nahya sən daḅəri nu Hyal ənga gal gənnə mai.

A Sara Ga Bwa Kəra Kər Ngə Mai
(Luka 12:22-31)

²⁵ “Agabangau, yu na anə hyi, a sara hya ghəḁər kərhyi arya nggyabiyar ənga səra hyu səm ənga səra hyu sa mai, alaga ar kəra kar dza hyi tsu mai. Arya piya ndau, a'yi a ndiya sər səm wa, ənga dza ndə a'yi a ndiya sər ha wa?

²⁶ Tsama mə 'yagə'yar gəyi, nandə wu thləka mai ənga nandə wu gəm mai ənga tsu nandə wu pə sə wu val mai, alaga abangau, dər hyi kəra a dəməlmə nga vər səmənə nda. Ya, a'yi hyu ndiya nda ənga dudurkur wa?

²⁷ Wa ngu pama hyi ara ḁwakər nyi, ba ja sən cakəri saka pathləu a dar kəra piya ja?

²⁸ “Ətsu mi ngə da hyu ghəḁər kərhyi ar kəra sər ha? Tsama mə jigwal wu gəyi, ənggəra ndu hau. Nandə wu məl thlər alaga shi pa'wa mai.

²⁹ Agabangau, yu nar hyi, alaga təl Solomanu ənga kadakadarkur nyi a'yi saya har kari ənggər nər nda mai.

³⁰ Ma abangə ngə Hyal wu har nyi kar anə jigwal wu a gwar tagəu, kəra a'yi nda əshina ama əzəgəu a fuwar nji a gu u'u, a'yi ju nda har hyi kar a ndiya nda wa? Nahyi njira ənga mbərsa kukushu.

³¹ Agabangau, hya sara ghəḁər kərhyi, hyu na, 'Mi nga 'ya wu nda səma' əndəga 'Mi nga 'ya wu nda sa,' alaga 'Mi nga 'ya wu nda ha?

³² Arya njir duniya ngu gal sə'yar kau. Dərhyi kəra a dəməlmau, wu səni abər hyu yiwu sə'yar kau.

³³ Ama sə tanggərma, ca ngə hya gal təlkur Hyal ənga tsapəkur nyi ba ja nə hyi sə'yar kə patə tsu.

³⁴ Agabangau, hya sara bukər hyi arya səra əzəgə mai, ara əzəgə wu shili ənga bwaḅwatə nə kərnyī. Bwaḅwatə nə kalar pəci tsa'a aga pəci ta nga nyi.

7

A Sara Hya Thla Numa Ar Kəra Nji Mai (Luka 6:37-38,41-42)

¹ “A sara hya thla numa ar kəra nji mai, nji tsu a'yi ndu thla numa ar kəra hyi mai.

² Arya culi thla numa kəra hyi məl anə nji, ca nga nju nda thla numa əni anə hyi. Cala təkə sə kəra hyi təkə sə əni anə nji, ca nga nju nda təkə sə əni anə hyi.

³ “Ara mi nga gu lari zər sar kəra wu liya zamə ngau, ama na ga sən tsamiya gwalang kəra ar liya gə kə maya?

⁴ Əndəga, abari nga ga sən na anə zamə ngau, abər, ‘Ta'yau, ya həbiya ngə zər sar kəra wu liya gau,’ ya, kəja gwalang ngə ar liya ga?

⁵ Nagə ndər ngguta vi, ga həbiya gwalang kəra wu liya gə kwatahəu, aga ga daḅaga lari mənəhəu, ba ga sən həbiya zər sar kəra wu liya zamə ngə kau.

⁶ “A sara hya nə nyi anə hya səra cici mai ənga a sara hya vakar nyi anə fəshiu tsəka nə gənna gangə mai, ca ngə tsəka wilwilu. Ara fəshiu wu nda cicina nda ba nda shabiya dzə nda uya hyi ənga shiləgəu.

Hya Kədiyau, Hya Gal Ənga Hya Tsatsari (Luka 11:9-13)

⁷ “Hya dumwa ənga kədiyau, nju nə hyi. Hya dumwa ənga gal, hyu uya. Hya dumwa ənga tsatsa tsu, nju pahəna hyi.

⁸ Ara kalar ndəra kədiyau, nju nə nyi, kalar ndəra gal, ju uya, ndəra tsa umbwa tsu, nju pahəna nyi.

⁹ “Ndə a'yi wu pama hyi kəra ar viya tada, ma zər nyi kədi dəfau ba ja nə nyi tsəka ya?

¹⁰ Əndəga ma zər nyi kədi kalfi, ba ja nə nyi pabə ya?

¹¹ Ma nahyi, nji dədəmwa'yi wu səni nə nyi anə wazhar hyi sə məmənahəu, abari ngə Dərhyi kəra a dəməma? Ju sa nə nyi sə məmənahə anə njira wu kədi sə ara ja, a ndiya nə dərhyi.

¹² Kalar səra hyu yiwu nja məl anə hyi, nahyi tsu ca nga hya məl anə nda, arya kə ca ngə səra highiḃə nə dladau ənga nabi'yar aga nyi.

Miyar Gwa Ki Kəra Ciciḃəu

Ənga Balangəu

(Luka 13:24)

¹³ “Hya gwu ki lagur miyar gwa kəra ciciḃəu, arya miyar gwa ndar vir sa balangə nga ja ənga lagur ndari tsu ḃatsə nga nyi, njir nu laguwa nyi tsu, gangə nga nda.

¹⁴ Ama miyar gwa nə uya pi, ciciḃə nga nyi. Ənga lagur gwa gwa tsu dzadzau nga nyi. Njir nu laguwa nyi a'yi nda gangə mai.

A Sən Tsamər Nji Wu Ar Yaya Nyi

(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Hya hangəkal ənga nabi fati'yar, kəra a vər shili əgya hyi a papa təmahəu, ama jirkura nyi ufwar vuwa nga nda.

¹⁶ Hyu nda sənbiya nda lagur sər məla nda. A sən uya nji yayar wur inabi sara ar dza wur shikədi ya? Əndəga a sən uya nji yayar kanda sara ar dza wu shishikədi ya?

¹⁷ Abangə tsu, kalar wu mənəhəu, ju ya wazha mənəhəu, wu kəra gəra mənəhə tsu, ju ya wazha kəra gəra mənəhəu.

¹⁸ Wu kəra mənəhəu, a sən yabiya wazha kəra gəra mənəhə mai, abangə tsu, wu kəra gəra mənəhəu, a sən yabiya wazha mənəhə mai.

¹⁹ Kalar wu kəra gəra sən yabiya wazha mənəhəu, ba nja gəmna nyi ba nja vakuwa nyi a gwu u'u.

²⁰ Agabangau, hyu nda sənbiya nda lagur sər məla nda.

Nayi Saya Səni Hyi Mai

(Luka 13:25-27)

²¹ “A'yi kalar ndəra wu na anə də, ‘Thlagəu, Thlagəu,’ ngu nda gwu təlkur Hyal mai, ama kəl ndəra wu məl sərə Dədə kəra a dəməlmə wu yiwu.

²² Ar pəci ta, nji gangə nda na anə də, ‘Thlagəu, Thlagəu! Na'ya a'yi tətəlna ndər Hyal wu thləmə ngə wa? A'yi 'yi kədləbiya shatan wu thləmə ngə wa? Ənga a'yi 'yi məlna sə dədəgur'yar gangə wu thləmə ngə wa?’

²³ Abangau, ama yu nda shadəwa nda, ‘Nayi wu səni hyi mai. Hya təkə ənga yau, nahyi njir məl dəmwa'yikur!’

Njir Hər Məthləu

(Luka 6:47-49)

²⁴ “Agabangau, kalar ndəra nggari ndər də kau, ba ji məl thlər əni, ja nda də ənggər ndə tsətsəl ndəra həriya ki nyi ar pathlara mau.

²⁵ Ənggəra par tədəu, dlələmə nyau, yambadə sau, ba ji tsaḅər ki kau, ama naji dla mai, ara nji həriya nyi ar vi məmau.

²⁶ Kalar ndəra nggari ndər də kə tsu ba ji nggəl ara məl thlər əni, ju nda də ənggər ndə dza kəra həriya ki nyi ar vi məshi'wa.

²⁷ Ənggəra par tədəu, dlələmə nyau, yambadə shili ka sa tsar ki kau, ba kiya nyi dla, dla nyi ma, dla dididi."

²⁸ Ənggəra Yesu kudəna nana sə'yar kau ba highiḅə nyi kə də sə dədəgur anə dlamir nji.

²⁹ Ara ji highiḅə anə nda ənga dənama, a'yi ənggər nə maləmə dladər nda'yar mai.

8

Yesu Shiləgəbiya Ndər Pibi

(Markusu 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Ta Yesu shida sara dar ma nyi, ba nji gangə nu nyi.

² Kə ndər pibi shili, ji sa ḅəliya undi a dumwa nyi, ji na, "Thlagəu, ma gu yiwu, gu sən məliya də jaməu."

³ Kə Yesu har tsi ka tsəkwar nyi, ji na, "A hənggər yau," "Ga də cicau!" Ənggərna, ba pibiya nyi piyari nyi.

⁴ Kə Yesu na anə nyi, "Ga hangəkal ga sara na sə kə anə ndə mai. Ama ga ma'yi a ndəgya pubu ga nda canə nyi kərngau, ga dzəgwa kəḅəna sau ənggəra dladə Musa nana nja məl aga ci dzau. Ga məliya abangə aga ga cabiya nyi anə nji abər a dər gə jaməu."

Mḅərsa Nə Soja Dəgal Nə Roma

5 Ənggəra Yesu vu Kafarnahumu, kə vanyi dəgalər soja nə Roma shili əgya ja, ju kədi dləwa dzə ara ja.

6 “Thlagəu,” ji na, “Ndər məl thlər anə də a yi pida nga ja a ndu ki, naja sən shabiya dzə mai, bwaḃwatə nga ja gwa gagaḃau.”

7 Kə Yesu na anə nyi, “Yi wu ma'yi, aga ya nda shiləgəbiya nyi.”

8 Kə dəgalər soja nə Roma shadəwa, ji na, “Thlagəu, nayi də tsa'a aga ga shili wu ki də mai, ama ga nana ndər wacu, ba ndər məl thlər anə də kə a də jaməu.

9 Arya nayi ənga kərḃa ma əgya ndə dəgal nga yau, ənga tsu soja'yar a'yi kəra əgya kiḃa yau, yu na anə ndə kau, ‘Ma'yi,’ ba ja ma'yi, anə vanyi ndə tsu yu na ‘Shili,’ ba ja shili. Ma yi na anə mafa də, ‘Məliya abangau,’ ba ja məliya.”

10 Ənggəra Yesu nggar ndər kau, ba də sə dədəgur anə nyi, ji shabiya dzau, ba ji na anə nji kəra a vər nu nyi, “Ya nar hyi, wu Izirayila nayi sayi uya ndəra ənga mbərsa ənga dənəma ənggər ndə kə mai.

11 Yu na anə hyi, abər gangə njir mbərsa wu nda shili sara wu səbiyar pəci ənga gwa tədə pəci ndu sa nggya ndu səm sər səm nə caguli ənga Ibrahimu ənga Ishaku ba Yakubu wu təlkur Hyal.

12 Ama nju sa vakuwa a gwu kuthlə nə kyakyaru njira a kyau nda də nji Hyal, ama ba ndə nggəl, vira hyu nda tiwi ənga hyu də hira hyi ari.”

13 Kə Yesu na anə dəgalər soja nə Roma, “Ma'yi, wu də anə ngau, kakalə ənggəra gə mbərsa.” Ənggərna, kə ndər məl thlər nyi ta də jaməu.

Yesu Shiləgəbiya Miya Mala Biturusu
(Markusu 1:29-31; Luka 4:38-39)

¹⁴ Ənggəra Yesu vu ki Biturusu, kə ji thləwa miya mala Biturusu gəvəu a yi pida, gyangə a vər tə nyi.

¹⁵ Kə ji tsəkwari pəla ja, kə gyanga nyi piyari nyi ba ji hya'ari ji məliya nda sər səm.

Yesu Mbədana Nji Gangəu
(Markusu 1:32-34; Luka 4:40-41)

¹⁶ Ta wagə də, nji gangə njira ənga mambəl dəmwə'yi wu dza nda nji shili ənga nda anə Yesu, kə ji kədləbiya mambəla nyi'yar ənga ndər nyi. Abangə tsu kə ji shiləgəbiya patər njira gərə ngga.

¹⁷ Ji məl abangau, aga nyabiya sərə nabi Əshaya nana, abər, “Ji həri sərə wu tə mən ənga ji fa'ari shiləgər mən.”

Dzaukura Nu Yesu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Ta Yesu lari dlamir nji gangə zəwar nyi, kə ji səwa nja tərəbiya ənga ja a biyar ya dəl.

¹⁹ Kə vanyi maləmə nə dladə shili, ji sa nar nyi, “Maləmə, yu nu ngau, kalar vira gu ma'yi a ndari.”

²⁰ Kə Yesu shabiya nyi ji na, “Thlahu ənga ka'u nga nda, 'yagə'yar tsu kir nda a'yi, ama zər ndau, vira ja fiya kəra ja ari a'yi mai.”

²¹ Vanyi zəmbəlma na anə nyi, “Thlagəu, ta'yi ya ma'yi ya nda hədəna dədə kwatahəu.”

²² Ama Yesu na anə nyi, “Nu də, piyari nji tətə nda hədəna nji tətər nda.”

Yesu Kughiya Majigwal
(Markusu 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Ənggəra ji gwu kwambwal, kə zəmbəlma nyi'yar nu nyi.

24 Fədəngəkər nda, kə majigwal ənga dənəma shili ar dəla nyi, ji sa kənggədər 'yimiya nyi, kəl ta 'yimiya nyi gwu kwambwala nyi, ama Yesu nə nyi wu ghanyi nga ja.

25 Kə ndə hya'ari ndə nda hya'ana nyi, ndu na anə nyi, “Thlagəu, kətiya mən, kəja mənəu sa!”

26 Ji shadəwa, “Nahyi njira ənga mbərsa kushu, ara mi nga hyu hivəra?” Kə ji hya'ari ji kughiya majigwala nyi dəbə ənga kənggədər dəla nyi, kə patəkura vi bəgə zəməu.

27 Ba sə kə də sə dədəgur anə nji kau, ndə yiwa, “Wathləmə culi najaka nda? Patə əkkə'yi majigwal ənga dəl wu gəngər nyi səli ka?”

*Yesu Mbədana Nji Məthləu
Kəra Ənga Mambəl Dəmwa'yu
(Markusu 5:1-20; Luka 8:26-39)*

28 Ənggəra ji shili arya dəl nə 'yi'yir nə Gadarasanu. Kə nji məthlə ənga mambəl dəmwa 'yi shili sara wu hulili ndə sa thləwa nyi. Arya sər mələ nda, ndə də sərə nja hivər gagadəu, ka də ma tsu ndər yiwu nu lagu ta a'yi mai.

29 Ənggərna, kə nji kə gwu wau, ndu na, “Mi ngə dzau ngau ənga 'ya, nagə Zər Hyala? Əndəga gə shili aga ga sa nə 'ya bəwabwatə tsu pəcir 'ya gəra də ya?”

30 Ləhə a dzər vi ta, bəla fəshiu a'yi gəngəu kəra a vər bəla ar dza mau.

31 Mambəl dəmwa 'yi'yar kə kədi Yesu, “Ma gu kədlə 'ya a biya, səwa 'ya a ndu fəshi'yar kau.”

32 Kə ji na anə nda, “Yau, ma'ya mau.” Kə ndə biya, kə ndə gwu fəsha nyi, kə fəgə fəsha nyi patə

aga zəmə hya'ari ndə ma'yi, kə ndə gwa pau a gwar dəl, ba ndə kudə ar 'yimiya nyi.

³³ Njir ɔəla fəsha nyi'yar hwinakər, ta ndə vu huda məlmau, ba ndə vuwa nar nyi anə nji sərə da patəu ənga sərə da ənga njira ənga mambəl dəmwa'yi kau.

³⁴ Kə patəkura njir məlmə biya aga nda ɔə ənga Yesu. Ta ndə lari nyi, kə ndə kədi nyi aga ja piyari nda 'yi'yir nda.

9

Yesu Shiləgəbiya Ndə Təsəkənəu (Markusu 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Kə Yesu gwu kwambwal, kə ji tərabiya a biyar ya dəl, ba ji ma'yi a ndu məlmə kərə ji hə a gwa.

² Kə nji hər nyi vanyi ndə a shili a yi pida ar cadəu. Ənggərə Yesu lari mbərsar nda, kə ji na anə ndə təsəkənə kau, “A sara ga tal mai, zər da, a təfəbiya ngər yi bikə ngau.”

³ Ənggərə njir sən dladə nggar abangau, kə ndə na anə kərnda, “Ndə kau, ju dida thləmə Hyal!”

⁴ Arya Yesu wu səni sərə nda vər dənga, kə ji na anə nda, “Ara mi nga hyu dənga dəmwa'yi wu dəfuwa hyi abanga?”

⁵ Mani nga ndiya ənga ɔatsa? Nja na, ‘A təfəbiya ngər nji bikə ngau,’ əndəga, ‘Hya'ari ga ɔə ya?’

⁶ Ama yu yiwu hya səni, abər Zər Ndə a'yi ja ənga dənəma nə təfəbiya bikə wu duniya.” Kə ji na anə ndər təsəkənə kau, “Hya'ari, ga həri cadə ngau, ba ga ma'yi a ndu ki.”

⁷ Ba nda nyi hya'ari tsu, ba ji ma'yi a ndu ki nyi.

⁸ Ta dlamir nji lari abangau, kə hivər mbari nda, kə ndə dləvə Hyal kəra ləri culi najaka dənama anə nji.

Yesu Ngga Matiwu

(Markusu 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Ənggəra Yesu dumwa ənga 6au, kə ji lari vanyi ndə kəra nju ngga ənga Matiwu, ja vər nggya ar vir tsəm budau. Kə Yesu na anə nyi, “Nu ɗa.” Kə ji hya'ari ba ji nu nyi.

¹⁰ Ənggəra Yesu a vər səm sər səm wu ki Matiwu, kə njir tsəm budə gangəu ənga “njir bikə” shili ndə sa səm sər səm ənga ja ba ənga zəmbəlma nyi'yar.

¹¹ Ənggəra njir Farisi lari sə kau, ba ndə yiwa miya zəmbəlma nyi'yar, “Ara mi ngə maləmər hyu səm sau ənga njir tsəm budau ba ənga ‘njir bikə ka’?”

¹² Ənggəra Yesu nggari sə kau, kə ji na, “Nji jamə wu yiwu ligəta mai, kəl njira gəra ngga.

¹³ Ama ma'ya mau hya nda ɗənga tara mi ngə ndər kə a gəri, ‘Təhudə nga ya yiwu, a'yi sadaka mai.’ Ara nayi shili aga sa ngga nji tsapə mai, ama aga sa ngga njir bikau.”

Yiwa Sau Ar Kəra Zəmətsini

(Markusu 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə ɗa zəmbəlma Yahwana ənga nə Farisi wu hə zəmətsini ama nəngau, nandə wu hə maya?”

¹⁵ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Bazhiya salkwan-jili a sən hə zəmətsini ma tsu nda əkkə'yi ja ya? Nanda sən hə mai, ma tsu nda əkkə'yi ja. Pəci wu

shili nja sa həna salkwanjili ara nda. Wu pəci ta nga nda dzəgwa hə zəmətsini.

¹⁶ “Ndər ndəbə zhaḅi hahal ənga mafəliyangə a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba mafəliyangə nga nyi a tana hahala nyi, ta nyi a dzəgwa ndiya nə dədəmə ənga dəmwa'yu.

¹⁷ Ətsu ndər puwa 'yimi inabi mafəliyangə a gwu pəla hahal a'yi mai. Ma ji məl abangau, ba 'yimir inabi mafəliyangə kə a thlənakər ba ja pəthləna nyi, ba 'yimir inabi kə a pənəkər ba pəla ka ndzau. 'Yimir inabi mafəliyangə kəl pəla mafəliyangəu.”

*Kwar Yariyusu Ənga Mala Ndzəndzə Mashi
(Markusu 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Ənggəra Yesu a vər na sə'yar kau, kə ndə dəgal nə umbwa daḅə dzə njir Yahudiya shili, kə ji sa ḅəliya undi a dumwa nyi, kə ji na, “Kajangəkau, kwada a təri, ama shili ga sa fər tsi ar ja, ba ja mbədau.”

¹⁹ Kə Yesu hya'ari ənga zəmbəlma nyi'yar, ba ndə nu nyi.

²⁰ Kə vanyi mala kəra məliya fa kumo apə məthlə a vər ndzəndzə mashi, shili lagu ya ja, kə ji sa tsəkwar miya cira ləgutə Yesu.

²¹ Arya ja vər na wu dəfuwa ja, “Ma yi sən tsəkwar alaga miya cira ləgutə nyi, yu da jaməu.”

²² Ənggəra Yesu shabiya dzau, ba ji lari nyi, kə ji na, “A sara ga tal kwada mai, mbərsa ngau, a məliya ngər yi jaməu.” Ənggərna, ba ji da jaməu.

²³ Ta Yesu shili wu ki ndə dəgala nyi, kə ji lari njir mbədī mbəlau ənga nji təzəwudəwudəu.

²⁴ Kər kə ji na, “Kwaya mau ənggau! Kwa kə tə mai, wu ghanyi nga ja.” Kə ndə nggushina nyi nggushi nə dida.

²⁵ Ama ənggəra ji kədləbiya nda a biya, kə ji gwa ji gwa mbar tsa kwa nyi, kə ji hya'ari a'yi nggya.

²⁶ Ndər kə tətəlna dzə wu 'yi'ya nyi patəu.

Yesu Mbədana Nji Ləfau

Ənga Ndə Məga

²⁷ Ənggəra Yesu a vər piyari vi ta, kə nji ləfə məthlə ndu nu nyi, ndu ngga ənga dənama, “Təhudə əgya 'ya, zər Dawuda!”

²⁸ Ənggəra Yesu vu vanyi ki, kə ləfa nyi'yar shili əgya ja, kə ji yiwa nda, “A mbərsar hyi abər yu sən mbədana hyi ya?” Ndə shadəwa, “Angə, Thlagəu.”

²⁹ Ənggau kə ji tsəkwar liya nda, ji na, “Bəgə ja də anə hyi ənggəra hyi mbərsa.”

³⁰ Kə liya nda pahau. Ənggə tsu, kə Yesu tədar himiya nda, ji na, “A sara hya na sə kə anə nji mai.”

³¹ Ama ndə biya ndə tətəlna ndəra nyi ba'amani wu 'yi'ya nyi.

³² Ənggəra nda vər ma'yi a biya, kə nji shili anə Yesu ənga vanyi ndəra mambəl dəmwa'yi kar nyi ara ndər.

³³ Ənggəra ji kədləbiya mambəl dəmwa'ya nyi a biya, ba ndə məga nyi mbar ndər. Kə sə kə də sə dədəgur anə dəbər dlami, ndə na, “Sə a'yi ənggər kə saya də wu Izirayila nji lar mai.”

³⁴ Ama njir Farisi nər nda, ndə na, “Ənga dənama nə təl shatan nga ju kədlə wazha shatan kau.”

Yesu Təhudəu Əgya Nji

³⁵ Ənggau, Yesu bəbiya bəu wu patər 'yi'yir Galili, ja vər highiḃə wu umbwa daḃə dzə'yar, ja vər tətəlna ndəshigu ar kəra təlkur Hyal. Ba ənga ja vər shiləgəbiya kalar shiləgəu ənga njira gəra ngga.

³⁶ Ta ji lari nji gangə daḃau, kə ji təhudə əgya nda, ara nda vər lari ḃwaḃwatəu, ba tsu dləwa dzə a'yi mai, ənggər təmahə kəra gəra ənga ndər ḃəla.

³⁷ Kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar, “Sər fa'a a su ki gangə nyi, ama njir məl thlər kushu nga nda.

³⁸ Agabəngau, hya kədi thlagər fa, ja səwa njir məl thlər ənga nda sa fa'a sə a su ki.”

10

Yesu Ngga Zəmbəlma Nyi'yar

(Markusu 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Kə Yesu nggar zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu. Kə ji nə nda dənəma əga nda kədləbiya mambəl dəmwə'yu ənga nda shiləgəbiya kalar culi shiləgəu ənga nji gəra ngga.

² Kəja thləmər cama səsə kumo apə məthlə 'yar kau. Tanggərma Simanu ndəra nju ngga ənga Bitururu ənga zamə nyi Andərawusu ənga Yakubu zər Zabadi ənga zamə nyi Yahwana

³ ənga Fəlipəu ənga Bathlalomiyu ənga Toma ənga Matiwu ndər tsəm budau ənga Yakubu zər Alfawusu ənga Tidiyawusu

⁴ ənga Simanu ndər Kana'ana ba ənga Yahuda Isikarayoti ndəra thləna hiya Yesu.

Yesu Səwa Cama Səsə

Kumou Apə Məthləu

(Markusu 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Yesu səwa cama səsə kumo apə məthləu, ji na anə nda, “A sara hya ndəgya njira a'yi njir Yahudiya mai ənga ətsu a sara hya vu məlmə njir Samariya mai.

⁶ Ama kəl hya ma'yi a ndəgya njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa.

⁷ Hya ma'yi hya nda tətəlna nda ndər Hyal abər, ‘Təlkur Hyal a dər ləhəu.’

⁸ Hya shiləgəbiya njira gəra ngga ənga hya hya'ana nji tətəu ənga hya shiləgəbiya njir pibi aga nda dā cicau, ətsu hya kədləbiya mambəl dəmwa'yi wu dza nji. Kurthlə nga hyi dləwuri ənga hya ləri kurthlə tsu.

⁹ Ma hyu ma'yi, a sara hya səbə gənna mai.

¹⁰ A sara hya səbə mbəl mai, alaga zaḃəkwa ləgutəu ənga ḃiḃi ənga zəwa mai, ara ndər məl thlər a kyaga uya akkəri nə thlər nyi.

¹¹ “Kalar məlmə dədəgaləu, alaga məlmə kukushu kəra hyu nda gwa, hya galəri ndə dəfu caməu aga hya nggya ənga ja ba'anə pəci kəra hyu nda piyari viya nyi.

¹² Ma hyu vu ki kau, hya usar nda.

¹³ Ma ki nji dəfu camə ngau, hya kədi Hyal ja nə nda jaməkur, ama ma kiya nyi a'yi ki nji mənəhə mai, bəgə jaməkur Hyal a sha shili ara hyi.

¹⁴ Kalar ndəra gəra dləwur hyi ənga gəra səya hyi himi, hya dlədəna bəbər kəra ar hiya hyi ma hyu biya sara wu kiya nyi ənga məlma nyi.

¹⁵ Ənga jiri, yu na anə hyi, Hyal wu nda təhudə əgya njir Sodomu ənga njir Gwamwara a ndiya njir məlmə kau, ar pəcir numa.

¹⁶ Kəja yu sə hyi a biya ənggər təmahə kəra wu

pama ufwar vuwa 'yar. Agabangə hya nggya ha-hangəu ənga tsu hya nggya ənga ki'wakur.

¹⁷ “Hya hangəkəkal ənga nji, ara ndu nda wulana hyi anə njir pathla ənga ndu nda dəgə hyi ənga wuda wu umbwa daḅə dzə'yar.

¹⁸ Arya yi tsu, ndu nda hər hyi a ndumwar nji nggunggurəm ənga təltəl'yar, aga hya nar nda ndəshigu məsahəu ənga anə njira a'yi njir Yahudiya mai.

¹⁹ Ar pəci kəra ndə mbari hyi, a sara hya tal sərə hyu nda na mai ənga ənggərə hyu nda na, ara Hyal wu nda nə hyi sərə hyu nda na ar pəci ta.

²⁰ Arya a'yi nahyi ngu nda ndər mai. Ama Mambəl Dər hyi ngu nda ndər lagur hyi.

²¹ “Zamə wu nda ləri zamə nyi aga nja tsəya nyi. Tada tsu wu nda ləri zər nyi. Abangə tsu wazha ndu nda hya'ana hangəkəla njir yar nda, ba ja təkəri nja tsəya nda.

²² Nji patə wu nda piyari shishir dza hyi arya yau. Ama ndəra cinapi ba'anə kuḍiya, ju uya mbəḍəu.

²³ Kalar pəci kəra nji lər ḅwaḅwatə anə hyi wu vanyi məlmə, hya hwi a ndu məlmə kəra a ndumwar hyi. Ənga jiri yu nar hyi, abər divira hyi ḅəbiya ḅə patə wu məlmə Izirayila, Zər Ndu ḅəra shida.

²⁴ “Zəmbəlma a'yi a sən ndiya maləmə nyi mai ənga tsu mafa a'yi a sən ndiya thlagər ki nyi mai.

²⁵ A ḁar tsa'a anə zəmbəlma ja ḁa ənggər maləmə nyi, mafa tsu ja ḁa ənggər thlagər ki nyi. Ma ndə ngga thlagər ki ənga Bilzabulu, abari nga ndu nda na ar kəra njir ki ka?

Ndəra Nja Kyaga Hivər
(Luka 12:2-7)

²⁶ “Agabangau, a sara hya hivər nda mai, aya sə a'yi kəra ndu məl dədəwa kəra gəra nda biyar babal mai, ətsu sə a'yi dədəwa kəra nji gəra nda sən mai.

²⁷ Səra yu na anə hyi dədəwa, hyu nda hə'una ar babal. Səra yi cici a gwu himiya hyi, hyu nda hə'una a dar dza'wu.

²⁸ A sara hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi mai, ama naji wu sən tsəya mambələr hyi mai. Kəl hya hivər ndəra wu sən tsəya kumər dza hyi ənga mambələr hyu u'ur kətsa.

²⁹ A'yi nju dəlna wazha 'yagə məthlə ar kəra peni pathlə wa? Ya, zəma nda a'yi sən tədə a gyiwu 'yi gəra ənga səni Dər hyi mai.

³⁰ Shishir kəra hyi ma jijiga nga nda.

³¹ Agabangau, a sara hya hivər mai. A ndiyar hyi wazha 'yagə ənga mənəhə gagadau.

Cabiya Hənggəri Ənga Kərsiti
Wu Mwar Nji
(Luka 12:8-9)

³² “Kalar ndəra hənggər abər naja nədə nga ja a dumwar nji, nayi tsu, yu nda hənggər abər nədə nga ja a dumwar Dədə kəra a dəməlməu.

³³ Ama kalar ndəra kəpalna sən də a dumwar nji, nayi tsu yu nda kəpalna səni nji a dumwar Dədə kəra a dəməlməu.

Nayi Shili Ənga Nggya Jamə Mai
Ama Kəl Ənga Pa
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “A sara hya nggani abər yi shili ənga nggya jamə wu duniya mai. A'yi aga nggya jamə nga yi shili mai, ama aga sa pa.

³⁵ A shilir yi aga sa daḅə

“tada ənga zər nyi ar pa,
zər kwa tsu ənga mən̄yi,

mala tsu ənga miya sal nyi.

³⁶ Njir huḍa ki nyi tsu ngu nda ḍa dawa nyi.’

³⁷ “Kalar ndəra wu yiwu mən̄yi alaga dən̄yi a ndiya ḍa, a'yi ja kyaga ḍa nəḍa mai. Ətsu kalar ndəra wu yiwu zər nyi alaga kwa nyi a ndiya ḍa, a'yi ja kyaga ḍa nəḍa mai.

³⁸ Kalar ndəra gəra həri wu dladlakə nyi, ja dzəgwa nu ḍa, a'yi ja kyaga ḍa nəḍa mai.

³⁹ Kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja arya yau, ju nda uya.

Thlər Kəra Wu Shili Ənga Akkəri
(Markusu 9:41)

⁴⁰ “Kalar ndəra dləwuri hyi, a dləwuri ḍar ja, kalar ndəra dləwuri ḍa tsu, a dləwuri ja ndəra səwa ḍa.

⁴¹ Kalar ndəra dləwuri nabi ara naja nabi, ju nda uya akkəri nə nabi. Ətsu kalar ndəra dləwuri ndə tsapəu ara naja ndə tsapəu, ju nda uya akkəri nə ndə tsapəu.

⁴² Kalar ndəra ləri anə pathləu wu pama wazha yidəḍə kau, 'yimi shishi'wu kikiwa pathləu, arya naja ndər nu ḍa, ənga jiri yu nar hyi, a'yi ju nda tini akkəri nyi mai.”

11

*Yesu Ndər Ar Kəra Yahwana
Ndər Məl Babətizəma
(Luka 7:18-35)*

¹ Ayukudə Yesu kudəna highibə anə zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, kə ji hya'ari sara ndəna, kə ji ma'yi ja vər highibəu ənga tətəlna ndər Hyal wu məlmə njir Yahudiya.

² Ar pəci kəra Yahwana tsu ja wu fursəna, kə ji nggari səra Kərsiti a vər məl, kə ji səwa zəmbəlma nyi'yar a ndəgya ja

³ ndə nda yiwa, “Nagə ngə ndəra wu shili ta ya, əndəga 'ya səkə vanyi ndə pamə ya?”

⁴ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Sha mau hya nda nar nyi anə Yahwana səra hyi lari ənga hyi nggari.

⁵ Nji ləfə wu lar sau, nji kukurbə wu ɓau, njir pibi wu uya jaməkur, kulangə'yar tsu ndu nggar sau, nju hya'ana nji tətəu ənga nju tətəlna ndəshigu məsahə anə nji dafali.

⁶ Barka anə ndəra gəra təkəkər ənga mbərsa nyi ar kəra yau.”

⁷ Ayukudə njira Yahwana səwa ma'yi, kə Yesu dzəguya ndər anə nji ar kəra Yahwana, ji na, “Mi nga hyi gwa tsamə a gwar tagə ta? Hyi ma'yi a gwa tsamə sar dzədzəgaməu, kəra yambadə a vər kənggədə ya?”

⁸ Ya, mi nga hyi ma'yi a gwa tsama? Ndəra har kar mənəhə ya? Awau, njir ha kar məmənəhəu, wu ki təl nga nda.

⁹ Kar dəm ya, mi nga hyi ma'yi a nda tsama? Nabi ya? Pakatu, yu nar hyi, ndəra ndiya nabi.

¹⁰ Naja ngə ndəra nji tsəfəri ar kəri abər,

“ ‘Kəja yu səwa
cama da wu mwa ngau,
ju nda fuwa sə wu lagu
kadivira ga shili.’

¹¹ Jiri nga yu na anə hyi, wu pama njira mathləkə'yi ngə ya patəu, ndəra ndiya Yahwana ənga dəgal a'yi mai. Ama alaga abangau, ndəra ndiya ənga kushu wu təlkur Hyal a ndiya nyi ənga dəgaləu.

¹² Mbari ar pəcir Yahwana ndər məl Baḅətizəma ba'anə kabangəkau, təlkur Hyal a vər lar ḅwaḅwatə ara nji, njir lə ḅwaḅwatə kə ngu yiwu nda dləwuri ənga dənama.

¹³ Arya patər ndər nabi'yar ənga dlədə Musa a ndər nda ar kəra sə'yar kau, kadivira Yahwana dzəgwa shili.

¹⁴ Ənga tsu, ma hyu hənggər ənga sərə ndə na, naja ngə lliya kəra ndə na wu nda shili.

¹⁵ Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja nggari.

¹⁶ “Ya, ənga mi nga nja gəla nji kabangəka? Abari nga nda? Nanda ənggər wazha kəra a vər nggya ar sugu, nda vər ngga kuvwar nda, ndu na:

¹⁷ “ ‘Yi mbid'ya hyi mbəlau,
kə hyi nggəl ara fəl.

‘Yi thlə na nə tiwi,
ba hyi nggəl ara dləwu.’

¹⁸ Ta Yahwana shili, naji wu səm sər səm cumu mai ənga naji wu sa sə sasa mai, əngwar nda, ‘Naja ənga mambəl dəmwa'yu.’

¹⁹ Zər Ndə shili ju səm, ənga ju sa, əngwar hyi, ‘Ndər suna nga ja, bazhiya njir tsəm budau ənga “njir bikau.” ’ Alaga abangau, patər njira hənggəri ənga

hahangəkur nə Hyal, nda vər cabiya abər ənga jiri nga nyi.”

Məlmə'yar Kəra Nggəl Ara Tubi
(Luka 10:13-15)

²⁰ Kə Yesu kughiya kughi anə məlmə paməpamə kəra ji məlna badəgala sə dədəgur'yar a gwa, ara njir məlmə nyi'yar a'yi ndə tubi mai.

²¹ “Sər təhudə anə ngau, Korazinu! Sər təhudə anə ngau, Bethlesaida! Maja abər sə dədəgur kəra nji məliya wu gau, nji məliya wu Taya ənga Sidonu, a tubir nda tsu kadə lagur hari ləgutə sə'yinggu ənga təwa bəbər wu kəra nda.

²² Ama yu na anə ngau, ar pəcir numa nə Hyal ju nda təhudə əgya Taya ənga Sidonu a ndiya ngau.

²³ Nahyi tsu njir Kafarnahumu! Hya vər nggani abər nja nda fa'ar hyi a dəməlmə ya? Awau! Nahyi ma a gyiwu ka'u dəmwa'yi nga nju nda puwa hyi. Maja abər sə dədəgur kəra nji məliya wu hyi, nji məliya wu Sodomu, tsu nda a'yi ba'anə kabangəkau.

²⁴ Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa nə Hyal ju nda təhudə əgya Sodomu a ndiya hyi.”

Shila Mau Ya Sa Nə Hyi Bəlsar
(Luka 10:21-22)

²⁵ Ar pəci kə ngə Yesu na, “Dədə, Thlagə kəra a dəməlmə ənga a gyiwu 'yi, a usa ngər yau, arya gə dəwana sə'yar kə anə nji hahangə ənga njir sən sau, ba gə dzəgwa cabiya nyi anə njira ənggər wazha yidədəu.

²⁶ Abangə nga nyi Tada, arya najakə ca ngə də mənəhəu anə ngau.

²⁷ “Dəda a nə dəar sə patəu, ndər sən sənbiya tara wa ngə zəra nyi a'yi mai, kəl Dənyi wacu, abangə tsu ndər sən sənbiya tara wa ngə Tada nyi a'yi mai, kəl zər nyi ənga njira ju yiwu ja cabiya nda.

²⁸ “Shila mau əgya yau, patə hyi njira ənga kar tədəbəu, nji həhəda, ba ya nə hyi bəlsar.

²⁹ Dləwura mau danggal da wu gyiwuliya hyi ənga hya highiḃəri ara yau, ara nayi ndə hangəkal ənga ndəra wu həya kərngau, ba hya sa uya bəlsar anə dəfuwa hyi.

³⁰ Ara danggal da kakafə nga nyi, kar da tsu a'yi tədəbə mai.”

12

*Yiwa Sau Ar Kəra Bəlar Pəcir Bəlsar
(Markusu 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Ar pəci ta, vanyi pəcir Bəlsar nə Yahudiya Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar nda vər tərabiya wu fa uhi. Nda vər bəu kə zəmbəlma nyi'yar kuratsiya kəra uhi.

² Ənggəra njir Farisi lari abangau, kə ndə na anə nyi, “Lari gəyi, zəmbəlma ngə'yar nda vər məl sərə dladə kari nja məl pəcir bəlsar.”

³ Kə ji shadəwa nda, “A'yi hyi saya jigana sərə Dawuda ənga njir bə nyi məliya ar pəci kəra wuḃə mbar nda ta wa?

⁴ Ənggəra ji gwu ki Hyal, naja ənga njir bə nyi'yar, ənga ənggəra ndə gwa səmku macikəl cicau kəra nandu kyaga səm mai, kəl pubu'yar wacu.

⁵ Əndəga a'yi hyi saya jigana wu dladə Musa, ənggəra ar pəcir bəlsar pubu'yar bəlna sərə dladə na nja bəlari wu ki Hyal, lagur thla sə anə Hyal wa, ama a'yi da bikə anə nda mai wa?

⁶ Yu na anə hyi ja, kəja ndəra wu ndiya ki Hyal ənga dəgal ənggau.

⁷ Ama, maja abər hyu səni səra ndər kə cabiya, ‘Təhudə nga ya yiwu, a’yi sadaka mai,’ nahyi a’yi wu nə nyi bikə anə ndəra gəra ənga bikə mai.

⁸ Ara Zər Ndau Thlagə nga ja ar kəra pəcir bəlsar.”

Ndə Ənga Tsi Ndzəndzau

(Markusu 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Kə Yesu piyari viya nyi, ba ji ma’yi a gwu umbwa dabə dzə njir Yahudiya.

¹⁰ A vuna vanyi ndə a’yi ənga tsi ndzəndzau. Ndu yiwu nda vazəya Yesu, ba ndə yiwa nyi, “A dər tsa’a nja shiləgəbiya ndə pəcir bəlsar ya?”

¹¹ Kə ji na anə nda, “Ma dā ndə a’yi wu pama hyi kəra ənga təmahə pathləu, ba ji tədau a gu ka’u pəcir bəlsar, thlagər təmahə kə a’yi ju həbiya nyi a biya wa?”

¹² Ya, kəja ndə a ndiya təmahə ənga mənəhə gagadau. Agabəngau, a dər tsa’a nja məl səra mənəhə ar pəcir bəlsar.”

¹³ Kə ji na anə nda nyi, “Ndidəbiya tsa gə a dumwa ngau.” Aga zəmə kə ji ndidəbiya tsa ja a dumwa nyi, ba tsa ja dā jamə ənggər vanyi zəma nyi ta.

¹⁴ Ama ba njir Farisi ma’yi a biya ndə biya mbiya miya lagu kəra nda sən tsəya Yesu.

Mafa Cacaḍau Nə Hyal

¹⁵ Ənggəra Yesu sənbiya abəngau, ba ji piyari viya nyi. Kə nji gangə nu nyi, ba ji shiləgəbiya nda patəu.

¹⁶ Ji tədər himiya nda ara nda sara na anə nji tara wa nga ja.

17 Ji mæl sə'yar kə aga nyabiya səra nabi Əshaya nana ngau, abər:

18 “Kəja mafa dā kəra nayi

ngə cadəbiya nyi,

yu yiwu nyi

ara ji pına huḍa yau,

yu nda nyana nyi

ənga Mambəl dā,

ənga ju nda hə'una

abər yu nda

numa nə jirkur anə nji patəu.

19 Naja a'yi wu nda pa ənga

hya'a dāhə mai,

ənga ndər nda nggar dāha ja

wu huḍa giwa a'yi mai.

20 Naji wu nda bəlna səra ləhə ja bəl mai,

ənga pitəlla kəra a dər ləhə ja tau,

naji wu nda tsəya mai,

kəl ji lari abər jirkur a səmkuri təlkur.

21 Njir duniya wu nda fiya fərkər nda

wu thləmə nyi.”

Yesu Ənga Təl Shatan

(Markusu 3:20-30; Luka 11:14-23)

22 Kə ndə shili ənga vanyi ndər məga ləfə kəra nyinyau ənga mambəl dəmwa'yu. Kə Yesu shiləgəbiya nyi, kəl ta ju sən ndər ənga ju lar sau.

23 Ba dā sə dədəgur anə nji patəu, kə ndə na, “A'yi zər Dawuda ta ngə kə wa?”

24 Ama ənggəra njir Farisi nggari abangau, ba ndə na, “Ənga dənəma nə Bilzabulu tələr shatan ngə ndə kə wu kədlə mambəl dəmwa'yi a biya.”

25 Ta da, Yesu wu sɛni sɛra ndu dɛnga, kɛ ji na anɛ nda, “Kalar tɛlkur kɛra tɛkɛbiya dzɛ mɛthlɛ wu ta'yi mai, ɛnga kalar mɛlmɛ ɛnga ki kɛra a'yi hɛnggɛr ɛnga kuvwa nyi mai, nanda a'yi wu sɛn ta'yi mai.

26 Ma Shatan ngu kɛdlɛ Shatan, ya, a tɛkɛbiyar ja dzau. Ya, abari ngɛ tɛlkur nyi a sɛn ta'ya?

27 Ma ɛnga dɛnɛma nɛ Bilzabulu nga yu kɛdlɛ mambɛl dɛmwa'yi'yar, kar zɛmbɛlmar hyi'yar tsu? ɛnga mi nga ndu kɛdla? Agabangau, nanda ngu nda mɛl numɛ anɛ hyi ar kɛra sɛ'yar kau.

28 Ama ma da ɛnga dɛnɛma nɛ Hyal nga ya vɛr kɛdlɛ mambɛl dɛmwa'yi'yar kau, a dɛri abɛr tɛlkur Hyal a shiliri anɛ hyi.

29 “ɛnga jiri, ndɛr sɛn vu ki ndɛr dɛnɛma ja vuwa fa'ana kar nyi a'yi mai, kɛl tanggɛrma ji mbiya ndɛr dɛnɛma kau. Ja dzɛgwa sɛn fa'ar kar nyi.

30 “Ndɛra gɛra ɛnga yau, dawa da ngau, ɛnga ndɛra gɛra a vɛr kabɛ ɛnga yau, tɛtɛlna nga ja vɛr tɛtɛlna.

31 Agabangau, yu na anɛ hyi, kalar bikau ɛnga ndɛr dida Hyal ju nda tɛfɛbiya nyi anɛ nji. Ama ndɛra ndɛr dida ar kɛra Mambɛl Cicau, naji wu uya tɛfɛbiya dzɛ mai.

32 Ma ndɛra ndɛr dida ar kɛra Zɛr Nda, nju nda tɛfɛbiya nyi. Ama ndɛra ndɛr nɛ dida ar kɛra Mambɛl Cicau, naji wu uya nja tɛfɛbiya nyi mai, alaga kabangɛkau ɛnga zaman kɛra a vɛr shili.

*Wu ɛnga Yayar Wu
(Luka 6:43-45)*

33 “Mɛliya wu mɛnahɛu ba yayar wa nyi a da mɛnahɛu. Ga mɛliya wu dɛmwa'yi tsu ba yayar wa

nyi a da dēmwa'yu, ara ar yayar wu nga nju tsamər wu.

³⁴ Nahyi daḅə mətšapa'yar, lagu mani nga hyi, nahyi njira dēmwa'yi a sən nana səra mənaha? Ara səra wu dəfu ca ngə miya wu nana.

³⁵ Ndə mənahəu, ju biya ənga ndər mənahəu sara ar vira ji dēwana ari, ənga ndə dēmwa'yu, ju biya ənga ndər dēmwa'yu sara ar vira ji dēwana nda ari.

³⁶ Ama yu na anə hyi, ar pəcir numa kalar ndu nda ləri sakida ar kəra kalar ndər dididī kəra biya sara wu miya ja.

³⁷ Ara ariya ndər kəra biya sara wu miya gau, nga nju nda məl numa anə ngau, tara nə pəlna ngau ənga nə mbiya ngau.”

*Maləmə Dladə'yar Ənga Njir Farisi
Wu Gal Mətsamə
(Markusu 8:11-12; Luka 11:29-32)*

³⁸ Kə aleniyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi na anə nyi, “Maləmə, 'yi wu yiwu ga məliya 'ya sə dədəgur kəra wu da mətšamə sara ara gau.”

³⁹ Kə ji şadəwa nda, ji na, “Nji nə zaman kau, nji dēmwa'yu, nji gəra hivər Hyal. Ndu yiwu nda ləri mətšamə nə sə dədəgur. Ama mətšamə nə sə dədəgur a'yi kəra yu ca anə nda mai, kəl mətšamə ar kəra nabi Yunana.

⁴⁰ Ara ənggəra Yunana məliya pida makər vu'yi ənga puci wu ta kalfi dəgaləu, abangə ngə Zər Ndu nda məliya a gyiwu hudə 'yi'yi.

⁴¹ Ara ar pəcir numa, njir Niniva wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ba nda canə nda abər nanda a'yi məliya səra kakalə mai, ariya nanda njir Niniva

tubi ar pəcira Yunana tətəlna nda ndər Hyal. Ya, kəja ndəra ndiya Yunana a'yi ənggau.

⁴² Ar pəcir numa, kwatam Shiba wu nda hya'ari ənga njir zaman kau, ja cabiya nda abər nanda a'yi məliya sərə kakalə mai, ara ji hya'ari sara ar kudiyar duniya vira nədəu aga ja sa nggar ndər tsətsəlkur nə Təl Solomanu. Ya, kəja ndəra ndiya Solomanu a'yi ənggau.

⁴³ “Ma nji kədləbiya mambəl dəmwa'yi a biya sara wu dza ndau, ma ji gal vir sə hədə katini,

⁴⁴ ju sən na, ‘Ya bəra sha a ndu dza ndəra yi biya sara a gwa.’ Ma ji bəra sha shili, ba ji sa thləwa dzə kau, nji tsəkəbiya caməu, ənga kalar sə wu lagu,

⁴⁵ Ba ja bəra sha, ja nda fa'ari mambəl 'yar paməpamə mədəfə kəra ndiya nyi ənga shishikur, ba nda ma'yi a vu ja nda vuwa nggya. Ba nggyabiya ndə kə nə yukudəu, a ndiya nə tanggərma ənga dəmwa'yu. Abangə nga nyi wu nda də anə nji zaman kau.”

*Miya Yesu Ənga Zamə Nyi'yar
(Markusu 3:31-35; Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Tsu ja vər ndər əkkə'yi dlamir nji, kəja mənyi ənga zamə nyi'yar shili a biya ndu yiwu nda ndər anə nyi.

⁴⁷ Kə vanyi ndə na anə nyi, “Kəja məngau ənga zamə ngə'yar a biya ndu yiwu nda ndər ənga gau.”

⁴⁸ Kə ji shadəwa nyi anə ndə kau, ji na, “Wa ngə mada, ənga wa ngə zaməda'yara?”

⁴⁹ Kə ji ca zəmbəlma nyi'yar ənga tsa ja, ji na, “Kəja mada ənga zaməda'yar.

⁵⁰ Ara kalar ndəra wu məl thlər ənga səra dəda kəra a dəməlmə wu yiwu, naja ngə zamə də ənga kwamə də ba mada.”

13

Karapau Ar Kəra Ndər Sə Culi (Markusu 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Ar pəci ta Yesu biya sara wu ki, ji biya nggya ar miya dəl.

² Dlamir nji gangə kaḅau ba ndə zəwari nyi, kəl ta ji nda gwu kwambwal ji gwa nggya gya, ba dlamir nji nggya nər nda a miya dəl.

³ Kə ji nar nda sə paməpamə lagu karapau, ji na, “Vanyi ndər zəwa ma'yi a gwar fa nyi, a gwa sə culi.

⁴ Ənggəra ja vər sə culi, kə alenyi pənəkər ar lagu. Kə 'yagə'yar shili ba ndə sa səmku nda.

⁵ Kə alenyi pənəkər ar vi cacathləu, vira 'yi'yi a'yi gangə mai. Ba ndə tsau aga zəməu, ara 'yi'yi kəra ar kəra nyi a'yi tədəḅə mai.

⁶ Ama ənggəra pəci də kwakwadə gagadau, ba ndə titi'wa ba ndə ul ara nggyilangə a'yi ara nda gagadə mai.

⁷ Kə alenyi tədə a gyiwu pama shikədi, ndə hə ənga nda, ba shikədi kar nda ara pəli.

⁸ Alenyi culi tsu tədə a gyiwu 'yi kəra mənəhəu, ndə hau, ba ndə puwa li gangə gagadau, alenyi gharu gharu, ənga alenyi kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu makərkumunyi makərkumunyi.

⁹ Ndəra ənga himi nggar sau, bəgə ja nggari.”

Səra Karapau Nə Sə Culi Kə Cabiya (Markusu 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shili ndə sa yiwa nyi,
“Mi ngə də gu ndər anə nda ənga karapə'yar ka?”

¹¹ Kə ji shadəwa nda, ji na, “Sənbiya sə kəra dədəwa
nə təlkur Hyal a nə hyir nji, ama a'yi anə nda mai.

¹² Ndəra ənga sau nju cakəri nyi, aga ja uya
gangəu. Ama ndəra gəra ənga sau, alaga kəra a'yi
ara ja kushu nju bəra dləwuri.

¹³ Səra də yu ndər anə nda ənga karapau.

“Aga ndu tsamə ama nandə
wu tsambiya mai,
ndu səhimi ama nandə
wu nggari mai ənga nandə
wu nggabiya mai.

¹⁴ Lagu kə ngə ndər nabi Əshaya nyabiya dzə ar
kəra nda abər,

“ ‘Hyu nda dumwa
ənga ngga ama nahyi
wu nggabiya mai,
hyu nda tsamə ama nahyi
wu tsambiya mai.

¹⁵ Ara dəfuwa nji kə a dər bəbalu,
himiya nda tsu wu nggar sə mai,
ənga ndə hədiya liya nda,
ara nda sara lar sə ənga liya nda,
nda nggari ənga himiya nda,
ənga nda nggabiya ənga dəfuwa nda,
nda sha shili əgya yau,
ya mbədana nda.’

¹⁶ Nahyi nər hyi, barka anə liya hyi ara ndu lar sau,
ənga himiya hyi ara ndu nggar sau.

¹⁷ Yu nar hyi jiri, nabi'yar gangəu ənga nji cicau,
a yiwur nda, nda lari sə'yar kə hyu lar kau, ama

nandə lari mai. A yiwur nda, nda nggari sə'yar kə hya vər nggar kau, ama nandə nggari mai.

¹⁸ “Kəja sərə karapə ar kərə ndər sə culi kə cabiya:

¹⁹ Ma ndə nggar ndər nə təlkur Hyal ama naji nggabiya mai, ba Shatan a shili ja fa'abiya sərə ji nggari kə sara wu dəfuwa ja. Naja kə ngə cabiya culi kərə pənəkər ar lagu.

²⁰ Kərə pənəkər ar vi cacathlə ətsu, naja ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal, ba ji dləwuri aga zəmə ənga hudə pərtəu.

²¹ Ama ara naja a'yi ənga nggyilangə mai, ba ji səkar nə pəci kushu. Ənggəra bwaḃwatə shili anə nyi arya ndər Hyal, ba ji sha a gyiwu yukudə ənga kusa.

²² Culi kərə nji sənə wu pama shikədi kə tsu, naja ngə nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal, ama kə nggyabiya duniya ənga gal gənna kari ndəra nyi ara hau, kəl ta ji də gərə ənga akkəri.

²³ Culi kərə nji sənə ar 'yi'yi mənəhə kə tsu, naja nga nju gəla ənga ndəra nggari ndər Hyal ba ji nggabiya. Ju də ənga akkəri, ju puwali, alenyi gharu gharu, ənga alenyi kwakumunyi kwakumunyi ənga alenyi tsu makərkumunyi makərkumunyi.”

Karapau Ar Kərə Hyanggili

²⁴ Yesu bərə nar nda vanyi karapau, ji na, “Kəja sərə nja sən gəlabiya təlkur Hyal əni, ənggər vanyi ndə kərə thləkana culi mənəhəu wu fa nyi.

²⁵ Ama pəci kərə nju ghanyi, ba dawa nyi shili ka sa thləkana hyanggili wu fa nyi a ndu pama uhi, ba ji ma'yi sə nyi.

26 Ar pæci kəra uhi kəra nji thləkana kə hau, ndə məliya kər, ba hyanggili hya'ari tsu.

27 “Mafa nyi'yar shili ndə sa na anə nyi, ‘Thlagər ki, a'yi culi mənahə nga gə thləkana wu fa ngə wa? Ya, lagu mani ngə hyanggili'yar kə tsə ari ka?’

28 “Kə ji na anə nda, ‘Dawa ngə məliya abangau.’ Kə mafa'yar kə yiwa nyi, ‘Ya, gu yiwu 'ya ma'yi 'ya gwa kukucina nda ya?’

29 “Ama kə ji shadəwa nda, ‘Awau, ara a vər kuci hyanggila nyi, ba hya kucina daḅə ənga uhi.

30 Piyar nda mau nda hə gyapəu kəl pəcir fwahəu. Ar pæci ta yu nar nyi anə njir məl thlər. Tanggərma, nda dzəguya ənga hyanggila nyi'yar, nja kaḅiya nja nggyina nda. Ba nja dzəgwa gəmna uhi ba nja fa'ana a su tsamə.’ ”

Karapau Ar Kəra Culi Bəla

(Markusu 4:30-32; Luka 13:18-19)

31 Yesu ḅəra nar nda vanyi karapau, “Təlkur Hyal ənggər culi bəla nga nyi, kəra vanyi ndə həri ji thləkana wu fa nyi.

32 Naja nga ndiya patər culi ənga kushu, ama ma ji hau, ba ja ndiya patəkura wu kəra wu masəmə ənga dəgaləu, ba 'yagə'yar a liya kir nda ar tsa nyi.”

Karapau Ar Kəra Thləlamə

(Luka 13:20-21)

33 Yesu ḅəra nar nda vanyi karapau, ji na, “Təlkur Hyal ənggər thləlamə nga nyi, kəra mala həri ji gwadəbiya əpou tasa'wu təkə sə makər əni, ba ja dzəgwa thləthlə gagaḁau.”

³⁴ Yesu nar nyi najaka ndər patə anə daḡər dلامي lagu karapau. Sə a'yi ji nar nda zəmə gəra ənga karapə mai.

³⁵ Lagu kə nga ji nyabiya səra nabi Əshaya nana abər,

“Yu nda pahəna miya,
yu ndər ənga karapau,

Yu nda cabiya nyi
anə nji səra dəḡəwa
mbar dzəgwar duniya
aga nda sənbiya.”

*Yesu Nar Nda Səra Hyanggili
Wu Fa Uhi Aga Nyi*

³⁶ Kə Yesu piyari dlamir nji, ji ma'yi a vu huḡa ki. Zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa na anə nyi, “Nar 'ya səra hyanggili wu fa uhi kə aga nyi.”

³⁷ Kə ji shadəwa nda, ji na, “Ndəra thləkana culi mənəhə naja ngə Zər Ndau.

³⁸ Fa uhi kə ca ngə duniya, culi mənəhə ca ngə wazha nə təlkur Hyal. Hyanggili kau, ca ngə wazha Shatan.

³⁹ Dawa kəra thləkana hyanggili kau, naja ngə Shatan ənga kərnyi. Pəcir fwahəu ca ngə kuḡiyar duniya. Njir gəm uhi nanda ngə waladi'yar.

⁴⁰ “Ənggər kəra nju tsəmiya jigwal nja nggyina, abangə nga nyi wu nda ḡa pəcir kuḡiyar duniya.

⁴¹ Zər Ndu nda səwa waladi nyi'yar aga nda fa'abiya kalar səra wu dla ənga bikau ənga njir məl sə ḡəmwa'yi sara wu təlkur nyi.

⁴² Nda dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga ḡə hira nda.

⁴³ Ar pæci ta ngə njir mæl thlər kəra tsapə wu nda mbəl ənggər pæci wu təlkur dərnda. Njira ənga himi nə nggar sau, ta'yi nda nggari.

Bərba Kəra Dədəwa

⁴⁴ “Təlkur Hyal ənggər bərba nga nyi kəra nji dəwana wu huda fa. Ta vanyi ndə nəri, ba ji bəra dəwana wayu. Ara ənggəra huda ji pida, ba ji ma'yi ji nda dəlna patər sərə ara ja, ba ji dzəgwa dəlbiya fa nyi.

⁴⁵ “Ətsu, təlkur Hyal ənggər ndər dəlna sə nga nyi kəra a vər gal handzəlkwa.

⁴⁶ Ta ji thləwa kəra nju dəl ənga gənna gangəu, ba ji ma'yi ji nda dəlna patər sərə ara ja, ba ji sa dəlbiya.

Karapau Ar Kəra Litagəu

⁴⁷ “Ətsu wayu, təlkur Hyal ənggər litagə kəra nji fuwa a gwu dəl nga nyi kəra mbari culi kalfi paməpamə gangəu.

⁴⁸ Ənggəra ji nyau ənga kalfi, kə njir təm həbiya a biya miya dəl. Kə ndə dzəgwa nggya gya ndə dəmbiya kalfi kəra mənəhəu ndə puwa a gu bəngə, ba ndə dzəgwa pəna dəmwa'ya nyi.

⁴⁹ Abangə nga nyi wu nda də ar pəcir kuđiyar duniya. Waladi'yar wu nda shili nda sa təkəbiya nji dəmwa'yi ənga nji tsapəu.

⁵⁰ Ba nja dzəgwa vakuwa nda a gwu u'ur kətsa, a guna nda dzəgwa wau ənga də hira nda.

⁵¹ “A nggabiyar hyi sə'yar kə patə ya?” Yesu yiwar nda.

“Angə,” əngwar nda.

⁵² Kə ji na anə nda, “Agabangə kalar maləmə dladə kəra nji highiḃər nyi sə ar kəra təlkur Hyal, ənggər thlagər ki nga ja kəra gwu umbwa nyi, ji

gwa fa'abiya bërba mafəliyangə ənga bërba hahal a biya.”

*Nji Nggəl Ara Dləwu Yesu Wu Nazəratu
(Markusu 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Ənggəra Yesu kudəna na karapə'yar kau, ba ji piyari vi ta.

⁵⁴ Shilir Yesu wu məlmə nyi, ba ji dzəguya highiḃə anə nji wu umbwa daḃə dzə njir yahudiya. Ba da sə dədəgur anə nda, ndə na, “Əmani ngə ndə kə uya sənbiya sə ka, ənga dənama nə məl sə dədəgur'yar ka?”

⁵⁵ “A'yi zər ndər ta wu ta ngə wa? A'yi mənyi nga nju ngga ənga Maryamu ta wa? A'yi zamə nyi'yar ngə Yakubu ənga Yusufu ənga Simanu ba ənga Yahuda wa?

⁵⁶ Kwamə nyi'yar a'yi nda əkkə'yi mən ənggə wa? Ya, sara mani nga ji uya patəkura sə'yar ka?”

⁵⁷ Ba huḃa nda ndzə ənga ja. Ama kə Yesu na anə nda, “Kəl wu məlmə nyi, ənga wu pama nji nyi, ba wu ki nyi nga nji gəra ha kəra nabi.”

⁵⁸ Naji ḃəra məl sə dədəgur'yar gangə wu pama nda mai, ara ghar mbərsar nda.

14

*Nji Thlana Kəra Yahwana
Ndər Məl Baḃətizəma
(Markusu 6:14-29; Luka 9:7-9)*

¹ Ar pəci kə ngə təl Hirudusu nggari ndər ar kəra Yesu.

² Kə ji na anə njir məl thlər nyi, “Ndə kau, Yahwana ndər məl Baḃətizəma ngau, a hya'ari ja

sara vir tau, ca ngə səra ɗa ji uya ɗənama nə məl sə ɗəɗəgur'yar kau.”

³ Arya ɗəɗəməu Hirudusu mbari Yahwana, ba ji mbiya nyi, kə ji fuwa nyi wu fursəna arya Hirudiyasu, mala zamə nyi Fəlipəu.

⁴ Ara ɗəɗəməu Yahwana wu na anə Hirudusu abər a bəlɲar ja ɗɗaɗau ara ji həri Hirudiyasu aga mala nyi.”

⁵ Hirudusu wu yiwu ja tsəya Yahwana, ama ju hivər ara nji, ara ndə hər Yahwana ar viya nabi.

⁶ Ar pəcir mini nə ɗəngari pəcir ya nə Hirudusu, ngə kwar Hirudiyasu fəl anə nji, ba fəl kə pina huda Hirudusu gagaɗau.

⁷ Arya kau, kə ji hər alkawal ɗaɓə ənga səm fəla, abər, ju nə nyi kalar səra ji yiwa ara ja.

⁸ Kə mənyi nar nyi səra ja yiwa, kə ji na, “Nə ɗa nji kəra Yahwana ndər məl Baɓətizəma ar pəli.”

⁹ Kə sə kə ɓwanə nyi kər gagaɗau, ama arya alkawal ənga səm fəla kəra ji həri, ənga məthləpi nyi'yar kəra a'yi ənga ja, naji wu yiwu ja kar nyi mai.

¹⁰ Kə ji səwa a vu fursəna aga nja vuwa thlana kəra Yahwana.

¹¹ Ji shili əni ar pəli, ji sa nə nyi anə zər kwa nyi, kə ji nə nyi anə mənyi.

¹² Kə zəmbəlma Yahwana 'yar shili ndə sa həri dza ja. Ba ndə nda haɗəna. Kə ndə ma'yi ndə nda nar nyi anə Yesu.

Yesu Səməna Nji Dubu Təfu

(Markusu 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahwana 6:1-14)

¹³ Ənggəra Yesu nggari abangau, ba ji hya'ari ji gwu kwambwal. Kə ji tərabiya a ndar vira nji a'yi

ari mai aga ja nda nggya zhizhi nyi. Ama ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba ndə hya'ari sara wu məlmə paməpamə ndə nu nyi ənga hi.

¹⁴ Ənggəra Yesu biya sara wu kwambwal, ba ji lari dlamir nji gangəu. Ənggau, ba ji təhudə əgya nda, ba ji shiləgəbiya njira gəra ngga wu pama nda.

¹⁵ Ənggəra wagə də, kə zəmbəlma nyi'yar shili ara ja, ndə na, “Vi kə nji a'yi a gwa mai, ənga tsu vi a dər dləru. Tətəlna nji kau, tara ba nda ma'yi a ndu huda giwa kəra zəwar vi kə nda dəlbiya sər səm anə kərnda, aga nda səmku.”

¹⁶ Kə Yesu na anə nda, “A'yi mbari kəl nda ma'yi mai, nə nda mə sə kəra nda dābaga sən səm.”

¹⁷ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, “Sə a'yi kəra tsa'a 'ya nə nda mai, kəl ləgu dəfə təfu ənga kalfi məthlə ngə a'yi wacu.”

¹⁸ Kə ji na, “Shila mə əni.”

¹⁹ Kə ji nar nyi anə nja nyi nda nggya gya ar sar. Ji həri ləgu dəfə təfu ənga kalfi məthla nyi, ba ji hya'anakər a dəməlmau, kə ji usaku anə Hyal, ba ji bəbələwa nda. Kə ji dzəgwa nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, nanda tsu, kə ndə təkəna nyi anə dlamir nji.

²⁰ Patəkura nda səm ndə nyau. Kə zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla kumo apə məthlə ənga səra hiyau sara wu miya nda.

²¹ Njira səm sə kau, shili zhizhir nda nji dubu təfu ngau. Ama nji jiga mathləkə'yi ənga wazha mai.

*Yesu Bau A Dar Kəra 'Yimi
(Markusu 6:45-52; Yahwana 6:15-21)*

²² Ənggərna, kə Yesu fuwa zəmbəlma nyi'yar a gwu kwambwal aga nda tərabiya wu mwa nyi a biyar ya dəl. Naja nə nyi, kə ji ta'yi wu yukudə aga ja səwa dlamir nju lagu.

²³ Ayukudə ji səwa dlamir nji ndə ma'yi, ba ji ma'yi sə nyi a dar kəra mau aga da ndər ənga Hyal. Ənggəra wagə də, tsu ja a dar kəra mə zhizhi nyi.

²⁴ Ar pəci kau, kwambwal a gwar hada dəl nga nyi, kəja dləgwamər 'yimi wu tsatsa nyi ənga yambadə wu ka nyi ara bau.

²⁵ Ənggər saka makər nə vu'yi, kəja Yesu a vər bau, a ndəgya nda a dar kəra 'yimi.

²⁶ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar lari nyi a vər bə a dar kəra 'yimi, ba hivər mbar nda gagađau. “Dəgur ngə canə mən kər,” əngwar nda, ba ndə mbar wau ara hivər.

²⁷ Ama ənggərna kə Yesu nar nda, “Hya sara buker anə kərhyi mai! Nayi ngau. Hya sara hivər mai.”

²⁸ Əngwar Biturusu anə nyi, “Thlagəu, ma nagə ngau, nar də ya ndara gau, a dar kəra 'yimi kau.”

²⁹ “A ndau,” əngwar Yesu. Kə Biturusu biya sara wu kwambwal, ji mbar bə a ndəgya Yesu.

³⁰ Ama ta ji lari yambadə a vər sə ənga dənama, ba hivər mbari nyi, ba ji mbar gya cau. Kə ji wau, ju na, “Thlagəu, mbədana də!”

³¹ Aga zəmə kə Yesu hari nyi tsi, ba ji mbari nyi. Əngwar ja, “Nagə ndə tətəwa mbərsa, mi ngə də gə təkə kəra?”

³² Ənggəra ndə gwu kwambwala nyi, kə yambadə kə ta'yau.

³³ Kə njira gwu kwambwal dləvə Yesu, ndu na, “Ənga jiri nagə Zər Hyal ngau.”

³⁴ Ayukudā ndə tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə gya wu məlmə Janisaratu.

³⁵ Ta njir məlmə nyi tsaməri abər Yesu ngau, ba ndə səwa nja nar nyi anə njir 'yi'ya nyi patəu, aga nda shili ənga njira gəra ngga anə nyi.

³⁶ Ndə sa kədi nyi aga nji gəra ngga nda tsəkwari alaga miya cira ləgutə nyi. Patəkura njira tsəkwari nyi, ba ndə də jaməu.

15

KəbəkWatəu Nə Njira Nggurəm (Markusu 7:1-13)

¹ Kə alenyi njir Farisi ənga maləm'yar nə dladau, shili əgya Yesu sara wu Urshalima ndə sa yiwa nyi,

² “Mi ngə də zəmbəlma ngə'yar wu bəla kəbəkWatəu nə njira nggurəm nə məlmə maya? Nandə wu ci tsi divira nda səm sər səm mai.”

³ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “Mi ngə də hyu bəlna səra Hyal na nja bəlari, aga hya bəlari səra əjir hyu na?

⁴ Ara Hyal nana wu ndər nyi, ‘Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau.’ Ənga tsu, ‘Ma ndəra nggəliya dənyi ənga mənəni kəl nja tsəya nyi.’

⁵ Ama hyu highiḅau, abər, ndu sən na anə dənyi ənga mənəni, ‘Kalar dləwa dzə kəra hya kyaga uya ara yau, a nə nyir yau anə Hyal,’

⁶ naja a'yi a sən ‘gənggər nyi səli anə dənyi’ ətsu mai. Agabəngau, ba hyi məliya ndər Hyal də sə kurthləu lagur sər cijir hyi.

⁷ Nahyi nji batal! Jiri nga nyi ənggəra nabi Əshaya nana ndər ar kəra hyi abər,

⁸ “ ‘Nji kə ndu gənggər də səli
ənga miya nda wacu,

ama dɛfuwa nda
a ma'yiri nadɛ ara yau.

⁹ Ndu dlɛvɛ da ar cicir miya nda,
ndu highiɛɛ lagu dladɛ
kɛra ndɛ ngɛ mɛliya, abɛr ca ngɛ ndɛr Hyal.' ”

¹⁰ Kɛ Yesu ngga dlamir nji a shili wu dzɛ nyi, ji na anɛ nda, “Siya da mɛ himi patɛ hyi, aga hya nggabiya sɛ kau.

¹¹ Sɛr sɛm kɛra ndu fuwa a gwu miya ja a sɛn mɛliya ndɛ ‘dedeɛɛ’ wu mwar Hyal mai, ama sɛra biya sara wu ndɛ ngu mɛliya ndɛ ‘dedeɛɛ’ wu mwar Hyal.”

¹² Kɛ zɛmbɛlma'yar shili ara ja ndɛ sa yiwa nyi, “A sɛni gɛ abɛr huda njir Farisi ndzɛndzɛ nga nyi ɛnga gau, ɛnggɛra ndɛ nggar ndɛr kɛ ya?”

¹³ Kɛ Yesu shadɛwa, ji na, “Kalar sɛ thlɛthlɛka kɛra a'yi dɛda kɛra a dɛmɛlmɛ ngɛ thlɛkana mai, ba nja kucina.

¹⁴ Piyari nda mau. Nanda ɛnggɛr nji lɛfɛ ngau a vɛr tɛdɛmwa anɛ alenyi nji lɛfau. Patɛkura nda, ndu pɛpau a gu ka'u.”

¹⁵ Kɛ Biturusu na anɛ nyi, “Nar 'ya sɛra karapɛ kɛ cabiya.”

¹⁶ Kɛ Yesu na, “Kar ya, tsu hyi dza ya?”

¹⁷ “A'yi hyu sɛni abɛr sɛra gwu miya ndau wu tɛrabiya a gyiwu ta ja, ba ja dzɛgwa tɛrabiya a biya wa?

¹⁸ Ama sɛra biya wu miya ndau, sara wu dɛfuwa ja nga nyi wu biya. Ca ngu mɛliya ndɛ ‘dedeɛɛ.’

¹⁹ Ara sara wu dɛfuwa ndɛ ngɛ dɛnga dɛmwa'yi wu shili, sɛ ɛnggɛr tsa ndau ɛnga sɛsukur ɛnga hɛl ɛnga sakida nɛ fati ɛnga ndza thlɛmɛr ndau.

²⁰ Sə'yar kə ngu məliya ndə ja də 'gəra cicau,' ama səm sər səm gəra ənga tsi cicau a sən məliya ndə ja də 'gəra cici' mai."

Mbərsa Nə Vanyi Mala
(Markusu 7:24-30)

²¹ Kə Yesu piyari vi ta, ba ji ma'yi a vu 'yi'yir Taya ənga Sidonu.

²² A vuna kə mala kəra a'yi mala njir Yahudiya mai shili ara ja, ji na, "Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya yau. Kəja mambəl dəmwə'yi a vər lə ɔwaɔwatə gagadə anə kwa də."

²³ Ama sə a'yi kəra Yesu shadəwa nyi mai. Kə zəmbəlma nyi'yar shili ara ja ndə kədi nyi, ndə na, "Kədləna nyi ja ma'yi, ara kə ju nu mən ju ɔwanə mən kər kau."

²⁴ Kə ji shadəwa, ji na, "Hyal səwa də a shili anə njir Izirayila kəra ənggər təmahə sasa wacu."

²⁵ Ama kə mala kə shili, ji sa ɓəliya undi wu mwa nyi, ji na, "Thlagəu, dləwar də."

²⁶ Kə ji shadəwa, ji na, "A'yi də tsa'a nja həri sər səm wazha nja vakana nyi anə hya'yar mai."

²⁷ Kə ji na, "Jiri nga nyi Thlagəu, ama alaga abangau, hya'yar ndu səm səra pəpənəkər sara wu miya wazha ma nda vər səm sau."

²⁸ Kə Yesu shadəwa, ji na, "Mala, dəgal gagadə ngə mbərsa ngau. Bəgə səra gu yiwu, ja də." Abangau, kə kwa ta də jamə ar pəci ta.

Yesu Shiləgəbiya Nji Gangəu

²⁹ Sarar vi ta, kə Yesu ma'yi lagu dəl Galili. Kə ji ma'yi a dar kəra mau, kə ji da nggya gya.

³⁰ Dlamir nji gangə shili əgya ja, ndu shili ənga nji paməpamə gangə kəra gəra ngga. Nanda ngə,

nji tēsəkənəu, ənga nji ləfau, ənga nji kukurbəu, ənga njir mēga, ənga njir shiləgə paməpamə gangəu, ba ndə sa pina nda əgya hiya Yesu. Kə Yesu shiləgəbiya nda.

³¹ Kə sə kə də sə dədəgur anə nji, ənggəra ndə nggar njir mēga a vər ndər ənga ndə lari nji kukurbə də jamə ənga nji tēsəkənə a vər ɓau ba nji ləfau wu lar sau. Kə patəkura nda dləvə Hyal nə njir Izirayila.

Yesu Səməna Nji Dubu Fodəu
(Markusu 8:1-10)

³² Kə Yesu nggari zəmbəlma nyi'yar a shili ara ja, kə ji na anə nda, “Yi wu təhudə əgya nji kau, ara əshina pida makər nga nda ənga yau, nandə səm sə mai. Nayi wu yiwu ya səwa nda, nda ma'yi ənga wuɓə mai, nda sara nda shavər ar lagu.”

³³ Kə zəmbəlma nyi'yar shadəwa, ndə na, “Əmani nga mən wu nda uya sər səməna dlami kə ar tagə ka?”

³⁴ “Ləgu dəfə yidawa nga ara hya?” Yesu yiwa nda. Kə ndə shadəwa nyi, “Ləgu dəfə mədəfə ənga kalfi yidəfə yidawu.”

³⁵ Kə ji nar nyi anə dlamir nji, nda nggya a gyiwu 'yi.

³⁶ Kə ji həri ləgu dəfə mədəfə ənga kalfiya nyi. Ayukudə ji usaku Hyal, kə ji ɓəbələwa, ba ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar. Nanda tsu, ba ndə tətəkəna nyi anə nji.

³⁷ Patə nda ngə səm, ndə nyau. Ayukudə nyi zəmbəlma nyi'yar tsəmiya tsəla nyinyi mədəfəu ənga sərə hiyau sara wu miya nda.

³⁸ Njira nji sēməna ca ngə shili zhizhir nda nji dubu fodəu, nji jiga mathləkə'yi ənga wazha mai.

³⁹ Ayukuda Yesu səwa dlamir nji nda ma'yi, kə ji gwu kwambwal, ba ji ma'yi a vu 'yi'yir Magadanu.

16

Gal Mətsamə

(Markusu 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Kə njir Farisi ənga njir Sadusi shili əgya Yesu, aga nda sa dzəbiya nyi. Kə ndə na anə nyi, aga ja canə nda mətsamə sə dədəgur sara dəməlməu, kəra wu cabiya abər sara ara Hyal nga ja.

² Kə ji şadəwa nda, ji na, “Ma wagə də, ba hyi lari ndəla məlmə a dər dəzəu, ba hya na, ‘Vi wu sa də jamə əzəgəu.’

³ Ma mudlə tsu, ma hyi lari ndəla məlmə dəzəu ənga zəgutə, ba hya na, ‘Əshina nə nyi nju nda tədə par.’ Nahyi, hyu sən təkəbiya paməpaməkura dlama, ama nahyi wu sən təkəbiya paməpaməkura sə dədəgur kəra wu dərkər kabəngəkə mai.

⁴ Njir nggyabiya kabəngəkə nji dəmwa'yu, njira gəra nu Hyal wu yiwu nda lari sə dədəgur. Ama sə dədəgur a'yi nju nda ca anə nda mai, kəl nə nabi Yunana.” Kə Yesu piyari nda ba ji ma'yi.

Thləlamə Nə Njir Farisi

Ənga Njir Sadusi

(Markusu 8:14-21)

⁵ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar tərabiya a biyar ya dəl, ba ndə dəngari nandə həri macikəl mai.

⁶ Kə Yesu na anə nda, “Hya hangəkəl, ənga hya tsamə ar kəra thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi.”

⁷ Kə ndə thla wu pama nda, ndə na, “Ji na abangau, ara kə mən gəra həri macikəl kə ngau.”

⁸ Ta Yesu sənbiya səra ndu thla, kə ji na anə nda, “Nahyi njira ənga mbərsa kukushu, mi ngə də hyu ndər wu pama hyi abər ara kə hyi gəra həri macikəl kə nga?”

⁹ Ba'anə kabangəkə nahyi nggabiya mai ya? A far hyi ənggəra yi səmənə nji dubu təfu ənga ləgu dəfə təfu ta ya? Ətsu a far hyi tara tsəla yidau nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?

¹⁰ Əndəga a far hyi ənggəra yi səmənə nji dubu fodə ənga ləgu dəfə mədəfə ənga tara tsəla yidau nga hyi nyana ənga səra hiyau wu miya nji ta ya?

¹¹ Mi ngə də nahyi nggabiya abər a'yi ar kəra macikəl nga ya vər ndər maya? Ama yi na anə hyi aga hya hangəkal ənga thləlamə nə njir Farisi ənga njir Sadusi.”

¹² Kə ndə nggabiya abər naja a'yi a vər ndər anə nda, aga nda hangəkal ənga thləlamə nə ta macikəl mai, ama ar kəra highiḃə nə njir Farisi ənga njir Sadusi.

*Biturusu Nana Abər Yesu Ngə Kərsiti
(Markusu 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Ar pəci kəra Yesu shili wu 'yi'yir Kayisariya Fəlipi, kə ji yiwa zəmbəlma nyi'yar, ji na, “Wa nga nju na ənga ya, nayi Zər Nda?”

¹⁴ Kə ndə shadəwa nyi, “Alenyi nju na Yahwana ndər məl Babətizəma, ənga alenyi nji Iliya, ənga alenyi nji tsu Irimiya ənga zəmə wu pama nabi'yar.”

¹⁵ “Ama kar nahyi tsu, wa nga hyu na nga ya?” ji yiwa nda.

16 Kə Simanu Biturusu shadəwa, ji na, “Nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal kəra ənga pi.”

17 Kə Yesu na anə nyi, “Ndər barka nga gau, Simanu zər Yunana, arya a'yi ndə ngə cabiya ngə sə kə mai, ama Dədə kəra a dəməlməu.

18 Yu na anə ngau, nagə Biturusu tsəka ngau, ar kəra tsəka kə nga yu hər dabə dzə njir nu da, dabə njira sərə ənga dənəma nə tau, a'yi a sən sən təlkur ar kəra nda mai.

19 Yu nə ngə sər pahə miya ki nə təlkur Hyal. Ətsu kalar sərə gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlməu, ənga kalar sərə gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu.”

20 Kə Yesu tədar himiya zəmbəlma nyi'yar abər nda sara na sə kə anə kalar ndə abər naja ngə Kərsiti mai.

*Yesu Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Markusu 8:31; 9:1; Luka 9:22-27)*

21 Mbari ar pəci kə ngə Yesu dzəguya na anə zəmbəlma nyi'yar, abər kəl ji ma'yi a vu Urshalima. A vuna ju vuwa lar 6wa6watə paməpaməu. Nji nggunggurəm nə məlmau, ənga pubu dədəgal'yar, ənga maləmə dladə'yar wu nda piyari nyi, ba nda tsəya nyi, ama ayukuda pida makəru, ba ja hya'ari ənga pi.

22 Kə Biturusu hər nyi a ndar batiti, ji nda kughiya nyi, ji na, “Wu da mai Thlagəu, Hyal a tsana sə ənggər kə a da ənga gau.”

23 Ama kə Yesu shabiya dzau, ji na anə Biturusu, “Təkə ənga yau, Shatan! A dər gə sər thlə hi anə da, ara dənga ngau ənggər nə nji nga nyi, a'yi nə Hyal mai.”

²⁴ Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, “Kalar ndəra wu yiwu ja nu ɗa, kəl ja piyari yiwu kərnyi, ba ja həri wu dladlakə nyi, ba ja nu ɗa.

²⁵ Ara kalar ndəra wu yiwu piya ja, ju nda tini. Ndəra gəra yiwu piya ja aya yau, ju nda uya.

²⁶ Mi ngə akkəri kəra ndu uya ma nji nə nyi duniya patəu, ba ja tini piya ja? Əndəga mi ngə ndə a sən ləri ar viya piya ja?

²⁷ Arya nayi Zər Ndau, wu nda shili wu kadakadarkur nə Dəda ənga waladi ɗa'yar. Yu sa məliya nyi numa anə patər njir duniya ar lagu kəra ndə məl thlərər nda ari.

²⁸ Yu nar hyi jirkura nyi, alenyi nji a'yi ənggau tata'yu, nandu nda tə mai, kəl ndə lar Zər Ndau wu shili wu təlkur nyi.”

17

Bəla Dzə Nə Yesu

(Markusu 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Ayukuda pida kwa, kə Yesu həri Biturusu ənga Yakubu ənga Yahwana zaməya Yakubu ba ji hər nda a ndar kəra vanyi mau kəra dzəgaməu, nanda zhizhir nda.

² A ndəna, kə dza ja bəlana dzə wu mwar nda. Bama ja wu mbəl ənggər pəci ənga ləgutə nyi ɗa pərtə pwahəu.

³ Kukuthlə kə nabi Iliya ənga nabi Musa shili nda vər ndər ənga Yesu.

⁴ Biturusu na anə Yesu, “Thlagəu, shilir mən ənggə kau, a ɗar mənəhəu. Ma gu yiwu, ya sən məliya kwapatə makər ənggau, pathlə anə ngau, pathlə anə Musa ənga pathlə anə Iliya.”

⁵ Ma tsu ja vər ndər, kə mbəmbəl sara du dlama sa haḏiya nda, kə nji nggari ḏahəu sara du dlama wu na, “Naja kau, Zər Da ngau, yu yiwu nyi; huda yi pipida ənga ja gagaḏau. Hya səya nyi himi!”

⁶ Ənggəra zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, ba hivər mbar nda, kə ndə uzhiya bama nda a gyiwu 'yi.

⁷ Ama kə Yesu shili ji sa tsəkwar nda, ji na “Hya'ara mau. A sara hya hivər mai.”

⁸ Ənggəra ndə hya'anakər, nandə bəra lar ndə mai kəl Yesu zhizhi nyi.

⁹ Ənggəra nda vər shida sara dar ma nyi, Yesu kughiya nda, ji na, “A sara hya na anə kalar ndə sə kə hyi lar kə mai, kəl ma Zər Ndə hya'ari sara vir tau.”

¹⁰ Kə zəmbəlma nyi'yar yiwa nyi, ndə na, “Ya ara mi ngə maləmə ḏlaḏə'yar na abər kəl Iliya bəra shili tanggərma ka?”

¹¹ Yesu shadəwa, ji na, “Pakatə Iliya wu shili, ju sa fuwa sə patə wu lagu.

¹² Ama, yu nar hyi, abər, Iliya a shiliri tsu kaḏəu, ama nandə tsamə ri nyi mai, kəl ta ndə məliya nyi sərə ndu yiwu. Abangə tsu ngə Zər Ndau, wu nda lari ḑwaḑwatə wu tsa nda.”

¹³ Kə zəmbəlma nyi'yar nggabiya abər ja vər ndər anə nda ar kəra Yahwana ndər məl Baḑətizəma.

Yesu Shiləgəbiya Zər Kəra

Ənga Mambəl Dəmwə'yu

(Markusu 9:14-29; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Ənggəra ndə shili əgya ḑaḑər ḑlami, ba vanyi ndə shili ara Yesu, kə ji sa uzhaḑ wu mwa nyi, ji na,

15 “Thlagəu, təhudə əgya zər də kau. Sə tsatsa ngə wu tsa nyi, ənga tsu ju lər ɓwaɓwatə gagadau. Aga gangə nga ju tədə a gwu u'u, ənga tsu a gwu 'yimi.

16 Yi shili ənga ja anə zəmbəlma ngə'yar, ama nandə sən shiləgəbiya nyi mai.”

17 Yesu shadəwa nda, ji na, “Nahyi nji ka-bangəkau, nji gərə mbərsa, nji dəmwa'yu, ba'anuwa nga ya nggya ənga hya? Ba'anuwa nga ya səsə hya? Shila mau ənga zərə nyi anə da.”

18 Kə Yesu kughiya mambəl dəmwa'ya nyi, ba ji biya sara wu dza zərə nyi. Ənggərna ba zərə nyi də jaməu.

19 Kə zəmbəlma nə Yesu 'yar shila anə nyi ar dəwa ndə sa yiwa nyi, “Mi ngə də 'yi təwa ara kədləbiya mambəl dəmwa'yi ka?”

20 Kə Yesu shadəwa nda, “Arya mbərsar hyi kushu nga nyi. Ənga jiri yu na anə hyi, ma mbərsar hyi a'yi ənggər culi bəla, culi kərə ndiya ənga kushu wu culi patəu, hyu sən na anə mə kau, ‘Hya'ari ənggau ga ma'yi a ndəna,’ ətsu ba ja hya'ari, ba ja ma'yi. Agabəngau, sər kar hyi kər a'yi mai.”

21 [Culi sə'yar kə a'yi wu biya abangə mai, kəl ənga kədi Hyal ba ənga hə zəmətsini.]

22 Ənggərə zəmbəlma nyi'yar shili ar vi zəmə wu 'yi'yir Galili, kə ji na anə nda, “Nji wu nda lər Zər Nda u a gwu tsa dawa nyi'yar,

23 ba nda tsəya nyi. Ar pəci makərkura nyi ba ja hya'ari ənga pi.” Ba sə kə fuwa zəmbəlma nyi'yar wu dənga sə gagadau.

Ki Budə Nə Ki Hyal

²⁴ Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar shili wu məlmə Kafarnahumu, njir tsəm budə nə umbwa Hyal thləwa Biturusu, kə ndə na anə nyi, “Maləməər hyi a'yi ju ki budə nə umbwa Hyal wa?”

²⁵ “Angə, wu ki ja,” əngwar ja.

Ənggəra Biturusu shili wu ki, Yesu ngə dzəguya ndər anə nyi tanggərma, ji na. “Simanu, mi nga gwu dənga? Sara ara wa ngə təl'yar nə duniya wu dləwu buda, sara ara wazhar nda əndəga sara ara alenyi nji ya?”

²⁶ “Sara ara alenyi nji,” əngwar Biturusu. “Ma abangau, wazhar nda wu ki mai,” Yesu shadəwa nyi.

²⁷ “Ama a sara mənə ndzana dəfuwa nda, ma'yi a gwu dəl ga gwa sə dli, ba ga pahəna miya kalfi kəra gə mbar tanggərma, gu uya gənna kəra daḡaga kina budə ngau ənga nəḡa.”

18

Wa Nga Ndiya Ənga Dəgala?

(Markusu 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Ar pəci ta ngə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndə sa yiwa nyi, “Wa nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyala?”

² Kə Yesu nggar vanyi zər kushu, kə ji sa ta'yina nyi wu mwar nji patəu.

³ Kə ji na anə nda, “Yu nar hyi jirkura nyi, kəl hyi shabiya dəfuwa hyi, hya ḡa ənggər wazha yidəḡəu, nahyi wu sən uya gwu təlkur Hyal mai.

⁴ Ama kalar ndəra həya kəra ja, ji shabiya kəryi ənggər zər kushu kau, naja nga ndiya ənga dəgal wu təlkur Hyal.

⁵ “Kalar ndëra dlëwuri zër kushu ënggër kë wu thlëmë ða, nayi nga ji dlëwuri.

⁶ Ama tsu, kalar ndëra mëliya pathlëu wu pama wazha yidëðë kau, këra hënggëri ënga yau ja thlër hi, wu ndiya anë ndë kë nja mbiya bëra ar fëlanga ja, ba nja vakuwa nyi a gwar dël dëgal këra dzëgamëu aga ja gya cau.

⁷ “Sër tëhudë anë duniya ara ju mëliya nja thlë hi! Sër thlë hi'yar kë a ðari kël nda shili, ama sër tëhudë anë njira së'yar kë wu shili lagur nda.

⁸ Ma tsa gau ëndëga hiya gë ngu fuwa ngë ga mëliya bikau, kuji ga thlana ba ga vakana nyi naðëu. Wu ndiya anë ngë ga uya pi gëra kudau ënga hi ëndëga tsi papathlëu a mwara nja vakuwa ngë a gwu u'ur këtsa gëra kudau ënga tsi ba hiya gë gyapëu.

⁹ Ma tsu liya gu fuwa ngu bikau, tëkudëbiya ga vakana. A ndiya ënga mënahëu anë ngau ga uya pi gëra kudau ënga li zëmëu, a ndiya nja vakuwa ngau a gwu u'ur këtsa ënga li mëthlëu.

*Karapau Ar Këra Tëmähëu Sasa
(Luka 15:3-7)*

¹⁰ “Hya hangëkal hya sara dida alaga pathlëu wu pama wazha yidëðë kau. Ara yu nar hyi abër waladir nda 'yar wu nggya cumu wu mwar Dëða këra a dëmëlmau.

¹¹ [Arya Zër Ndë shili aga sa mbëða nji sasa.]

¹² “Mi ngë dëngar hyi ar këra ndër ka? Ma ndë ënga tëmähë gharu, kë zëma nyi sanakër, a'yi ju piyari ëdlëkumunyi apë ëdlë kau, a gwar tagëu, ba ja ma'yi a nda gal pathlë këra sa kë wa?

¹³ Maja nər nyi ri, jiri nga yu na anə hyi, ju nyabiya dzə ənga caguli arya pathla təmahə kəra ji nər kə a ndiya ədləkumunyi apə ədlə ta gəra sa ta.

¹⁴ Abangə nga nyi tsu, dər hyi kəra a dəməlmau a'yi wu yiwu pathlə wu pama wazha yidəfə kə a sanakər mai.

*Zamə Kəra Məliya Ngə Bikau
(Luka 17:3)*

¹⁵ “Ma zamə ngə məliya ngə bikau, ma'yi ga nda thləwa nyi zhizhi nyi ba ga nar nyi bikə kəra ji məliya wu pama hyi məthlə hyi. Ma ji səya ngə himi, a shabiya nyir gau.

¹⁶ Ama ma naji səya ngə himi mai, nggari ndə pathlə alaga nji məthlə ba hya bəra nda thləwa nyi. Aga səra gu na, nji məthlə alaga nji makəru wu hənggəri əni.

¹⁷ Ma ji nggəl ara səhimi nda tsu, ba hya hər nyi a ndəgya dəbə dzə njir nu. Ma naja a'yi səhimi nda tsu mai, ba hya həri nyi ar viya ndəra gəra səni Hyal alaga ndər bikə ndəra gəra tubi.

¹⁸ “Jiri nga yu na anə hyi, kalar səra hyi mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau. Kalar səra gə mbiya wu duniya mbamba nga nyi a dəməlmau, ənga kalar səra gə pəlna wu duniya pəpəl nga nyi a dəməlmə ətsu.

¹⁹ “Yu bəra na anə hyi, kalar səra nji məthlə alaga nji makər hənggəri ndu kədiyau wu duniya, dəfə kəra a dəməlmau wu nda məliya nda.

²⁰ Ənga hya səni abər kalar vira nji məthlə alaga makər kabə ari wu thləmə də, a'yi yu pama nda.”

*Karapau Ar Kəra Mafa Kəra
Gəra Ənga Təhudəu*

21 Kə Biturusu shili ji sa yiwa Yesu, “Thlagəu, aga yidawu nga ya kyaga təfəbiya zamə də ma ji ndzana də huda ya? A də aga mədəfə ya?”

22 Əngwar Yesu, “Awau, a'yi aga mədəfə mai, ama mədəfə mədəfau, ar vi mədəfəkumunyi.

23 “Agabangau, nju gəlabiya təlkur Hyal ənga vanyi təl kəra ngga mafa nyi'yar kəra ənga gənnə nyi patə wu tsa nda aga nda nar nyi sərə wu tsa nda patəu.

24 Ənggəra nja vər lə anə nyi sərə ɓau, kə nji shili ənga vanyi ndə kəra ənga məl gangə kəra ji gərə sən kina wu nggyabiya nyi.

25 Ta ji təwa ara kina gənnə nyi, kə təl kə səwa aga nja dəlɓa sə nyi patəu, əkkə'yi mala nyi ba wazha nyi aga ja kina mələ nyi əni.

26 “Kə mafa kə uzəhu wu mwar təl kau, ju kədi nyi, ‘Usi Alvari, təhudə əgya yau, yu kina ngə patəu.’

27 Kə təl kə təhudə əgya ja, ba ji təfəbiya nyi məl kəra ju nu nyi patə ba ji ma'yi.

28 “Ta ji biya sara wu mwar təl ta, ba ji thləwa kuvwa nyi mafa kəra ju nu nyi məl nə gənnə kushu. Ji mbar nyi əgya fəlangə nga ja, ji na, ‘Kina də məl də kabangəkau.’

29 “Kə kuvwa nyi mafa kə ɓəliya undi ju kədi nyi, ‘Təhudə əgya yau, yu kina ngə məl ngə patəu.’

30 “Ama kə ndə kə nggəl ara nggar kədi nyi, kəl ta ji fuwa nyi wu fursəna kəl ma ji kina nyi məl nyi patəu.

31 Ta alenyi mafa'yar nggari abangau, ba huda nda ndzə gagadəu. Kə ndə ma'yi ka nda nar nyi anə təl ta, sərə dərəkər patəu.

³² “Kə təl kə nggar mafa nyi, ji na ‘Nagə mafa shishi,’ ‘Yi təfəbiya ngə məl kəra wu dza gə patəu, arya gə kədi də aga ya təfəbiya ngau.

³³ A'yi də tsa'a ga təhudə əgya mafa kuvwa ngə wa, ənggər kəra yi təhudə əgya gə ta wa?”

³⁴ Kə sə kə ndzana huda təl kə gagadau, kə ji səwa nja fuwa nyi a gwu fursəna aga nja nə nyi bwaḃwatəu, kəl ma ji kina gənna kəra ju nu nyi patəu.

³⁵ “Abangə tsu ngə dəda kəra a dəməlmau wu nda məl anə kalar ndəra wu pama hyi ma hyi gəra təfəbiya zamər hyi ənga kwamər hyi sara wu dəfuwa hyi.”

19

Yiwa Sau Ar Kəra Təkə Mala
Ənga Sal

(Markusu 10:1-12)

¹ Yesu kudəna ndər kau, kə ji piyari Galili, ba ji ma'yi a ndu 'yi'yi Yahudi kəra a biyar ya dəl Urdənu.

² Dlamir nji gangə nu nyi, ba ji shiləgəbiya njira ənga shilgə a ndəna.

³ Ənggau, kə alenyi njir Farisi shili aga nda sa dzəbiya Yesu, ndə yiwa nyi, ndə na, “Dladə Musa na, abər a dər tsa'a anə ndə ja təkəbiya dzə ənga mala nyi ya?”

⁴ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “A'yi hyi saya jigana wa, abər tanggərma Hyal kəra məliya nda, ‘Ji məliya nda sal ənga mala’ wa?”

⁵ Kə ji bəra na, abər ‘Arya abangau, ndə sal wu piyari dənyi ənga mənyi, nda də sə zəmə ənga mala nyi, nanda məthlə ndu də ar viya ndə zəməu.’

⁶ Tsu nda a'yi nji paməpamə məthlə mai, ama kumər dzə zəməu. Agabangə sərə Hyal mbiya ndə a sara pəlna mai.”

⁷ Kə ndə na anə nyi, “Mi ngə də Musa nana a gu ləkakadə nyi, abər, a dər tsa'a sal ja nə nyi ləkakadə nə sakida kədlau anə mala 'ya?”

⁸ Kə Yesu shadəwa nda, “Ara 6a6alkura dəfuwa hyi ngə Musa səya hyi lagu, ama a'yi abangə ngə Hyal məliya tanggərma mai.

⁹ Yu na anə hyi, kalar ndəra kədləna mala nyi, ma a'yi ji mbari nyi a vər dlənga sal mai, kə ji 6əra həri vanyi mala, a dər ja ndə səsə.”

¹⁰ Kə zəmbəlma nyi'yar na, anə nyi, “Ma abangə nga nyi wu pama sal ənga mala Thlagəu, kuji kə ndə a nggya gərə hə mala.”

¹¹ Kə Yesu shadəwa nda, ji na, “A'yi patər nji ngu sən hənggəri ənga culi ndər kə mai, kəl njira Hyal dləwar nda.

¹² Arya alenyi nji də məci'u sal ara nji yabiya nda abangau. Ama alenyi nji tsu, nji ngə məliya nda ndə də məci'u sal. Ənga alenyi nji tsu ngə məliya kərnda məci'u sal arya ndu yiwu təlkur Hyal kəra wu dəfuwa nda. Kalar ndəra wu sən mbar najaka highi6au, bəgə ja dləwuri.”

*Yesu Fənggər Nyi Barka Anə Wazha
(Markusu 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Kə nji shili ənga wazha yidəfə anə Yesu aga ja sa fər tsa ja ar nda ənga ja kədi Hyal anə nda. Ama kə zəmbəlma nyi'yar kughiya njira dla ənga wazha kau.

14 Ama kə Yesu nar nda, “Hya piyari wazha yidəfə nda shili əgya yau, hya sara ka nda mai, ara təlkur Hyal nə culi nji kəra ənggər nanda ngau.”

15 Kə ji fər tsi nə barka ar nda, ba ji ma'yi.

*Zər Baduwari Ndər Gənnə
(Markusu 10:17-31; Luka 18:18-30)*

16 Kə vanyi ndə shili ara Yesu, ji sa yiwa nyi, “Maləmə, mi ngə sə mənəhəu kəra ya kyaga məl aga ya uya pi gəra kudə?”

17 “Kə Yesu na anə nyi, “Ara mi ngu yiwa də ar kəra sə mənəha? Ndə mənəhə a'yi mai kəl Hyal wacu. Ma gu yiwu ga uya pi kəra gəra kudəu, kəl ga bəlari dladə'yar kau.”

18 Əngwar ja anə Yesu, “Dladə mana wu liyanya?” Kə Yesu na anə nyi, “ ‘Ga sara tsa ndə mai. Ga sara məl səsukur mai. Ga sara həl mai. Ga sara thla fati ar kəra ndə mai.

19 Ga gənggər nyi səli anə dəngau ənga məngau. Ga dzəgwa yiwu kuvwa ngau ənggər kərngau.’ ”

20 Kə zər baduwari ta na anə nyi, “A bəlari yi sə'yar kə patə tsu yi zər kushu. Mi ngə sərə hya?”

21 Yesu nar nyi, “Ma gu yiwu ga də ndə tsapəu, ga ma'yi ga nda dəlna patər sərə ara gau, ba ga təkəna gənnə nyi anə nji dādali, gu uya akkəri a dəməlmau. Ba ga dzəgwa shili aga ga sa nu də.”

22 Ənggəra ji nggari abəngau kə zər baduwari kə ndalər bama, kə ji ma'yi ənga hudə kyakyaru, ara naja ndər bərba gagađau.

23 Kə Yesu nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, “Yi wu nar hyi jiri, dzadzau nga nyi anə ndər gənnə ja gwu təlkur Hyal.

24 Ətsu yu nar hyi abər a ndiya ənga bətsu anə dləgwam ja tərabiya wu liya libəra a mwara ndər gənna ja uya gwu təlkur Hyal.”

25 Ta zəmbəlma nyi'yar nggari abangau, kə də sə dədəgur anə nda, kə ndə na, “Ya, ma abangau, wa ngu sən uya mbəda?”

26 Kə Yesu tsamə nda, ji na, “Anə ndau, sərə gərə sən də ngau, ama anə Hyal bətsu. Ara kalar sau, sər də ngau, anə Hyal.”

27 Kə Biturusu shadəwa, ji na, “Kəja 'ya piyari sə patə 'yi nu ngau, mi ngə sərə 'yi wu nda uya?”

28 Yesu shadəwa nda, ji na, “Yi wu nar hyi jirkura nyi, ar pəcir nggyabiya kəra wu nda shili, pəci kəra zər ndu sa nggya ar tsəkafə nə kadakadarkur nyi, nahyi njira wu nu də patəu, nahyi ngu nda nggya ar tsəkafə nə təlkur kəra kumo apə məthləu, hyu məl numa anə miya umbwa njir İzirayila kumo apə məthləu.

29 Ənga tsu kalar ndəra piyari ki ənga zamə'yar, ənga kwamə'yar, ənga tada ənga ama ba əkkə'yi wazha ənga fa arya yau, ju nda uya a ndiya kau, gharu gharu ənga pi kəra gərə kudəu.

30 Ama nji gangəu kəra tanggərma wu nda də njir yukudə, ənga njir yukudə tsu ndu nda də nji tanggərma.

20

Karapau Ar Kəra Njir Məl Thlər Wu Fa Wur Inabi

1 “Təlkur Hyal ənggər ndəra ənga fa wu ngau. Vanyi pəci ji biya kadə mudlau, ji ma'yi a nda gal njir məl thlər anə nyi wu fa nyi.

² Ta ndə dləwunggəri aga ja kina nda gənnə pəkə nə ndə papathləu, ba ji səwa nda a gwar fa wa nyi.

³ “Ənggər saka ədlau nə mudlau, ba ji bəra biya, kə ji lari alenyi nji tata'yi ar hada sugu sə a'yi ndu məl mai.

⁴ Kə ji na anə nda, ‘Hya ma'yi tsu hya gwa məl thlər a gwar fa də, ba ya nda sa kina hyi səra tsa'a.’ Ba ndə ma'yi.

⁵ “Kə ji bəra biya ar pəci ta'yikər ənga saka makər nə wagəu, kə ji bəra fa'ari njir məl thlər.

⁶ Ənggər saka təfu nə wagəu, kə ji bəra biya, ba ji thləwa alenyi nji tata'yi kurthlə gəra a vər məl thlər. Kə ji yiwa nda, ji na, ‘Mi ngə də hyi pəkə tata'yi kurthlə gəra məl sa?’

⁷ “ Kə ndə shadəwa nyi, ndə na, ‘Arya ndə a'yi kəra hər 'ya aga məl thlər anə nyi əshina mai.’

“Kə ji nar nda, ‘Nahyi tsu ma'ya mau a gwar fa də.’

⁸ “Ta wagə də, kə thlagər fa nar nyi anə ndər tsamə fa, ‘Nggar njir məl thlər kau, ga sa kina nda gənnə məl thlərər nda, ga dzəguya ar njira shili əwagəu ba'anə njira shili əmudlau.’

⁹ “Njira gwa saka təfu nə wagə shili, ba nji kina nda gənnə nə pəkə papathləu.

¹⁰ Ta njira nji ngga tanggərma shili aga nja sa kina nda, ndu nggani abər nju nda kina nda a ndiya gənnə nə pəkəu. Ama kə nji sa kina nda gənnə pəkəu, kakalə ənga njira nji ngga əwagə ta.

¹¹ Ta ndə dləwuri gənnə nyi, ba ndə mbar jiga miya ar kəra thlagər fa,

¹² ndu na, ‘Njira nji ngga əwagəu, njira məl thlər nə saka pathlə wacu, nga gə məliya 'ya kakaləu,

na'ya kəra pəkau dləm pəci ar pəci kwakwadə a vər məl thlər.'

¹³ “Ama kə ji nar nyi anə zəma nda, ‘Bazhi, nayi diya ngə mai, a'yi yi kina ngə səra mə thlana wa? Gənnə nə pəkə ndə pathlə wa?

¹⁴ Dləwuri səra nji kina ngau, ba ga ma'yi. Nayi ngə yiwu ya kina njira dla əwagəu kakalə ənga hyi njira shili əmudlau.

¹⁵ A'yi də tsa'a ya məl səra yu yiwu ya məl ənga gənnə də wa? Əndəga shishikur ngu tə ngau, aya nayi ənga tsi papahə ya?’

¹⁶ “Abangau, ngə nji nə tanggərma wu nda də njir yukudə, ənga njir yukudə tsu ndu nda də nji tanggərma.”

*Yesu Bəra Nana Ənggəra Ji Wu Nda Tau
(Markusu 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Ənggəra Yesu a vər ma'yi a du Urshalima ənga zəmbəlma nyi'yar, ba ji nggari nanda kumo apə məthlə a ndar batiti, ba ji na anə nda,

¹⁸ “Kəja ma'yi nga mənə du Urshalima. A vuna nju vuwa nə nyi Zər Ndau a vu tsa maləmə dladə'yar, ba ənga pubu dədəgal'yar. Ndu vuwa thlana nyi numa nə tə a vuna.

¹⁹ A vuna ndu vuwa nə nyi nyi anə njira a'yi njir Yahudiya mai, ba nda dzəgwa didana nyi, ənga nda dəgə nyi ənga wudə, ətsu ba nda dzəgwa dlakəya nyi ar wu dladlakau. Ayukudə pida makəru ba ja hya'ari ənga pi!”

*Sər Kədi Nə Miya Yakubu Ənga Yahwana
(Markusu 10:35-45)*

20 Kə miya wazha Zabadi shili ara Yesu ənga wazha nyi, ji sa bəliya undi wu mwa nyi, ju kədi mayiwakur anə nda.

21 Kə ji na anə nyi, “Mi nga gu yiwa?”

Kə ji nar nyi, “Ga məliya wazha də'yar kau, pathləu ja nggya ar tsi mazəma gau ənga vanyi ar tsi matsala gau wu təlkur ngau.”

22 “Nahyi wu sən sərə hyu yiwa mai,” Yesu nar nda. “A sən nda təwari hyi culi bwaḃwatə kərə yu nda sa kə ya?”

“Yu nda təwari,” əngwar nda.

23 Ji na anə nda, “Ənga jiri hyu nda təwari bwaḃwatə kərə yu nda sa, ama nə nggya ar tsi mazəma yau ənga tsi matsala yau, a'yi nayi ngu nda lə anə nji mai. Najaka vi ngə dəda pabəri anə njira ji cadəbiya tsu əmudlau.”

24 Ənggəra alenyi zəmbəlma nyi'yar kumo nggari sə kau, ba huda nda ndzə ənga nji kə ənga zamə nyi.

25 Ama kə Yesu nggar nda shili ar vi zəməu, ji na, “Hyu səni njira nggurəm njira a'yi njir Yahudiya mai, wu səm təlkur ar kərə njir nda ənga njira nggurəmər nda wu ca dəgalkur anə njir nda tsu.

26 Ama a'yi abangə nga hyi mai. Kalar ndəra wu yiwu ja də dəgal wu pama hyi, kəl ji də ndər məl thlər anə hyi patəu.

27 Ətsu, kalar ndəra wu yiwu ja də ndər tədəmwa anə hyi kəl ji də mafar hyi.

28 Abangə tsu ngə Zər Ndə shili, a'yi aga nja sa məl thlər anə nyi mai, ama aga ja sa məl thlər anə nji, ba aga ja lər piya ja aga ja bəliya nji gangəu.”

*Nji Ləfə Məthləu Uya Lari Sau
(Markusu 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Ar pæci kæra Yesu ækkə'yi zəmbəlma nyi'yar piyari Yariko, kə dlamir nji gangə nu nyi.

³⁰ Kəja nji ləfə məthlə a vər nggya a miya lagu, ta ndə nggari abər Yesu nga vər tərabiya, kə ndə səya wau, ndu na, “Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya 'ya!”

³¹ Kə dlamir nji kughiya nda, ndə na anə nda aga nda bəgau. Ama kə ndə bəra səya mala wau, ndə na, “Thlagəu, Zər Dawuda, təhudə əgya 'ya!”

³² Kə Yesu ta'yau, ji ngga nda, ji na, “Mi nga hyu yiwu ya məliya hya?”

³³ Kə ndə shadəwa, ndə na, “Thlagəu,” “'yi wu yiwu 'ya lar sau.”

³⁴ Yesu təhudə əgya nda, ba ji tsəkwar liya nda. Ənggərna, ba liya nda pahau, ba ndə lar sau ba ndə nu nyi.

21

Yesu Vu Urshalima Ənggər Təl

(Markusu 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahwana 12:12-19)

¹ Ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar vu məlmə Bethfaji, məlmə kəra ləhəu wu dzər Urshalima, kəra a dar kəra mə zaitunu. Kə Yesu səwa zəmbəlma nyi'yar məthləu,

² kə ji na anə nda, “Ma'ya mau a vu zər məlmə kə a ndumwar hyi kau. Ənggəra hyi vwau, hyu vuwa thləwa vanyi kwara mbamba ar sə'yi, ənga zər nyi. Hya pəlna nda hya hər də nda a shili.

³ Ma vanyi ndə yiwa hyi, mi nga hyu mələ, ba hya na abər, “Thlagə ngu yiwu ja məl thlər ənga nda,” ba ja piyari hyi, hya hər nda ənga kusa.”

- ⁴ Sə kə ɖarkər aga nyabiya sərə nabi nana, abər,
⁵ “Nar nya mau anə kwar Səhiyona,
 ‘Lara mau,
 tələr hyu shili ara hyi.
 Naja ndəra ənga həkər,
 Kəja tələr hyi a vər shili, a 'yi nggya a dar ya zər
 kwara.’ ”
- ⁶ Kə zəmbəlma nyi'yar ma'yi, ndə nda məlna
 ənggər kəra Yesu nar nda nda məl.
⁷ Kə ndə hər kwara nyi a shili ənga zər nyi, ndə
 fər ləgutər nda a dar nda aga Yesu a nggya a dari.
⁸ Dlamir nji gangəu səya ləgutər nda ar lagu aga
 ja 6ə ari. Alenyi nji tsu 6ələr hyali ndə səya a gyar
 lagu.
⁹ Dlamir nji kəra a dumwa nyi ənga kəra a gyiwu
 yukudə nyi mbar wau, ndu na,
 “Fal anə Zər Dawuda!”
 “Barka anə
 ndəra shili wu thləmər Thlagəu!”
 “Fal anə ndəra a dəməlmau
 vira ndiya ənga dzəgaməu!”
- ¹⁰ Ta Yesu vu Urshalima, kə hangəkala məlmə
 patə hya'ari, ndu dzəgwa yiwa, “Wa ngə ndə ka?”
¹¹ Kə dlami shadəwa, “Yesu ngau, nabi sara wu
 Nazəratu wu 'yi'yir Galili.”

Yesu Tsəkəbiya Ki Hyal

(Markusu 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahwana 2:13-22)

- ¹² Kə Yesu vu ki Hyal ji vuwa kədləbiya njira vər
 dəl ənga dəlna sə a vuna patəu. Kə ji shashabiya
 təmbəl kəra ndu bəbəla gənnar nda ari ənga
 nggəliyanggama nə njir dəlna mbəthla masar.

- ¹³ Ji na anə nda, abər, “Tsətsəfə nga nyi,

“Nju ngga ki da
ənga vir kədi Hyal,
ama kəja hya shabiyari
ji da vir dəwa
njir dalagu.”

¹⁴ Kə nji ləfau ənga nji kadal shili ara ja wu ki Hyal, kə ji shiləgəbiya nda.

¹⁵ Ama ta pubu dədəgal 'yar ənga mələmə dladə'yar lari sə dədəgur kəra ji məliya, ənga wazha a vər wau wu ki Hyal, ndu na, “Fal anə Zər Dawuda,” ba ndzana huḏa nda.

¹⁶ Ndə yiwa nyi, “Gə wu nggar sə kə wazha ka a vər na kə ya?”

Əngwar Yesu anə nda, “A'yi hyi saya jigana wa,
'Nagə ngə hwathliya wazha
ənga wazha mamani
aga nda fal ngə' wa?”

¹⁷ Kə ji piyari nda, ji ma'yi a biyar ya məlmə a biyu Bethlani, vira ji thlaləbiya vu'yi ari.

*Yesu Shi'wuna Wur Kanda
(Markusu 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Əmudlə kadəu, ənggəra Yesu ənga zəmbəlma nyi'yar a vər sha a vu Urshalima, kə wuḃə mbar nyi.

¹⁹ Ta ji lari vanyi wur kanda a miya lagu, ba ji ma'yi a ndəgya wa nyi, ma ji nggani ju nda uya yaya a dari, ama sə a'yi mai, kəl hyali wacu. Kə ji shi'wuna wu kau, ji na, “Tsu nju ḃəra uya wazha a dar gə mai.” Ənggərna, kə wu ta ulənəkər.

²⁰ Ta zəmbəlma nyi'yar lari abangau, ba da sə dədəgur anə nda. Kə ndə yiwa, “Abari ngə wur kanda kə ul kukusa ka?”

²¹ Əngwar Yesu anə nda, “Yu nar hyi jiri, ma hyi mbərsa ənga gəra təkəkər wu dəfuwa hyi, a'yi hyu məliya səra də ənga wur kanda kə wacu mai, ama hyu sən na anə mə kau, ‘Təsənakər ga tədəu a gwar dəl dəgaləu,’ ba ja də ənggər ta.

²² Ma hyi mbərsa, kalar səra hyu kədi Hyal, hyu uya.”

*Təkə Kər Ənga Dənama Nə Yesu
(Markusu 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu gwu huđa ki Hyal, ma ja vər highiəu, kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm shili ara ja. Ndə sa yiwa nyi, “Ənga dənama wa nga gu məl sə'yar ka? Wa ngə nə ngə dənama nə məl sə'yar ka?”

²⁴ Kə Yesu shadəwa, “Yi wu yiwa hyi sə pathləu tsu. Ma hyi shadəwa də, yu nar hyi tara ənga dənama wa nga yu məl sə'yar kau.

²⁵ Baḅətizəma nə Yahwana, sara mani nga nyi shila? Sara ara Hyal, əndəga sara ara ndau?”

Kə ndə thla su pama nda, ndə na, “Ma mən na abər, ‘Sara ara Hyal,’ ba ja yiwa, ‘Mi ngə də nahyi hənggəri ənga ja maya?”

²⁶ Ama ma mən na, ‘Sara ara nji,’ hivər a gwa, aya kalar ndə a hənggər ri abər Yahwana nabi nga ja.”

²⁷ Kə ndə shadəwa nyi anə Yesu, “Yu sənbiya mai.”

Kə ji shadəwa nda, ji na, “Yi wu na anə hyi tsu mai, tara ənga dənama wa nga yu məl sə'yar kə mai.”

Karapau Ar Kəra Wazha Shili Məthləu

28 “Mi ngə dɛngar hyi ar kəra ndər ka? Vanyi ndə a'yi ənga wazha shili məthləu. Ji ngga zər tanggərma, ji na, ‘Zəda, ma'yi a gwar fa əshina.’

29 “Kə ji shadəwa anə dənyi, ‘Nayi wu gwa mai.’ A səkari kushu, ba ji dɛnga sa gwa, ba ji ma'yi.

30 “Kə dərnda ngga vanyi zər kau, ba ji nar nyi sərə ji na anə zər tanggərma ta. Kə ji shadəwa nyi, ‘Yi wu ma'yi tada,’ ama naji ma'yi mai.

31 “Wu pama wazha kə ya, wa ngə ndəra məliya sərə dərnda wu yiwu wa?”

“Zər tanggərma kau,” ndə shadəwa.

Kə Yesu na anə nda, “Ənga jiri nga yu na anə hyi, njir tsəm budau ənga zawar'yar wu nda gwu təlkur Hyal a mwara hyi.

32 Arya Yahwana shili aga ja sa canə hyi lagu tsapə nə Hyal, ama nahyi hənggəri ənga ja mai, ama njir tsəm budau ənga zawar'yar hənggəri ənga ja. Ayukuda hyi lari sə'yar kə patəu, kə hyi nggəl ara tubi ənga mbərsa ənga ja.”

*Karapau Ar Kəra Lə Fa Zəwa Anə Nji
(Markusu 12:1-12; Luka 20:9-19)*

33 “Nggara mau vanyi karapau. Vanyi thlagər fa a'yi kəra thləkana fa wur inabi. Ji zəwari fa kə wu masəmə, ənga ji labiya ka'u nə bəci 'yimir wur inabi. Kə ji liya dza'wu nə bəla fa. Kə ji tətəkəna fa anə njir zəwa, ba ji ma'yi a nda gə ndau.

34 Ta pəcir fa'a sə sara a gwa tagə də, kə ji səwa mafa nyi'yar aga nda dləwuri nyi yayar wur inabi kəra njir dləwu fa tsəmiya nyi.

35 “Ta njir dləwu fa kə kathləri mafa'yar kau, kə ndə dəgə vanyi, ndə tsəya vanyi, nə makərkura nyi tsu, ba ndə tsəya nyi ənga tsəka vavaka.

³⁶ Kə ji bəra səwa aleniyi mafa'yar a ndiya nə tanggərma ta, ama kə njir dləwu fa məliya nda tangə ənggər ta.

³⁷ Ayukuda kə patəu, kə ji na, 'Kabangəkau, ta'yi ya səwa zər də, tara ba nda gənggər nyi səli.'

³⁸ "Ama ta ndə lari zəra nyi, kə ndə na wu pama nda, 'Kəja ndər fa'a ki nyi. Məna tsəya nyi, ba sər fa'a ki nyi kə patə a də nər mən.'

³⁹ Kə ndə hər nyi, ndə vakana nyi a biyar ya masəmə, ba ndə tsəya nyi.

⁴⁰ "Ya, ma thlagər fa kə shili, mi nga hyu nggani thlagər fa kau, wu sa məl ənga njir dləwu fa ka?"

⁴¹ Kə ndə shadəwa nyi, "Ju nda sana nji dəmwa'yi hangəkəl kau, ba ja dzəgwa nə nyi fa kə anə aleniyi njir ndzə fa paməu, njira wu nda nə nyi bamiyar nə nyi sərə ndu uya wu fa kə patə ayukuda nji far sə a su ki."

⁴² Kə Yesu yiwa nda, "A'yi hyi saya jigana wu ndər Hyal wa?

"Tsəka kəra njir hər didana

ca ngə də tsəka bəlkər.

Hyal ngə məliya abangau,

ənga ja də sə dədəgur

wu liya mən.' "

⁴³ "Agabangau, yu nar hyi, abər, təlkur Hyal nju sa həna ara hyi, ba nja nə nyi anə njira wu nda məl sərə Hyal wu yiwu.

⁴⁴ [Ndəra tədau a gyar tsəka kau, ju bəbəl, ama ndəra tsəka kə tədə a gyar ja, ju əya dzə huhutəu.]"

⁴⁵ Ta pubu dədəgal'yar ənga njir Farisi nggari karapə'yar kau, kə ndə səni, abər, ar kəra nda ngə Yesu wu ndər kau.

⁴⁶ Ndu gal lagu kəra nda sən mbari nyi ari, ama kə hivər mbar nda ara dlamir nji, ara a hənggər nda, abər, Yesu nabi ngau.

22

Karapau Ar Kəra Mini Nə Hədzau (Luka 14:15-24)

¹ Yesu bəra ndər anə nda ənga karapə'yar, ji na,

² “Təlkur Hyal ənggər vanyi təl kəra pabəri nyi mini nə hə mala anə zər nyi nga nyi.

³ Ji səwa mafa nyi'yar aga nda nda nggari njira nji nggəya a shili wu mini kau, ama ba ndə nggəl ara shili.

⁴ “Kə ji bəra səwa alenyi njir məl thlər nyi'yar a nda nə njira ji nggəya, ji na, ‘Nar nda mau, abər, sə a'yi kəra shiwangə mai, a fuwar yi sə patə wu lagu. A tsiyar yi gyalı'yar ənga thla paməpamə nggəngəthlau, sər səm tsu a tari. Shila mau, patə a shili wu mini kau.’

⁵ “Ama nandə səya nyi himi mai. Kə kalar ndə ma'yi sə nyi a nda məl sər kərnyı. Vanyi ndə ma'yi a gwar fa nyi, ənga vanyi ndə tsu, a ndar sugu.

⁶ Kə alenyi nji mbar mafa nyi'yar, ba ndə dəgə nda, kəl ta ndə tsəya nda.

⁷ Kə huɖa təl kə ndzə gagaɖau. Kə ji səwa soja nyi'yar aga nda nda sana njir tsa mafa nyi'yar kau, ənga nda nggyina məlmər nda.

⁸ “Kə ji nar nyi anə mafa nyi'yar, ‘Kəja pəcır mini a shiliri, kəja njira yi nggəya a nggələr nda ara shili.

⁹ Ma'ya mau a ndu huɖa giwa, kalar ndəra hyi thləwa hya nggar nyi a shili wu mini kau.’

10 Kə mafa nyi'yar biya ndə ma'yi a ndu huda giwa, ndə nda nggəya kalar ndəra ndə thləwa, nji dəmwa'yi ənga nji mənəhəu a shili ar vir mini kau. Kə vi kə nyi cəbəu ənga məthləpi kəra nji nggəya.

11 “Ar pəci kəra təl shila tsamə məthləpi kəra nji nggəya, kə ji thləwa vanyi ndə kəra gəra ənga kar nə mini ar dza ja.

12 Kə ji na anə nyi, ‘Bazhi, lagu mani nga gə shili əngga gəra ənga ləgutə nə mini ar dza ga?’ Ama sə a'yi kəra nda nyi wu sən na mai.

13 “Kə təl nar nyi anə njir məl thlər nyi, ‘Mbiya nya mau tsi dabə ənga hi, ba hya vakana nyi a biya a biyu kuthləu, vira nju vuwa tiwi ənga sələm ba ənga də hir!’

14 “Arya njira nji ngga gangəu, ama nji dədəmə yidawu.”

*Yiwa Sau Ar Kəra Ki Budau
Anə Kayisaru*

(Markusu 12:13-17; Luka 20:20-26)

15 Kə njir Farisi biya mbiya miya lagu kəra nda sən mbari Yesu lagur sərə ju na.

16 Kə ndə səwa zəmbəlmə nda 'yar ənga njira nju ngga nda njir nu Hirudusu. “Maləmə,” əngwar nda, “Yu səni nagə ndə jijiri ngau, ənga gu highiḃə lagu Hyal kəra jiri. Nagə wu tazhira mai, aya patər nji kakalə nga nda wu mwa ngau.

17 Nar 'ya ja, a dər tsa'a 'ya ki budau anə Kayisaru əndəga awau?”

18 Ama ara Yesu wu sən dənga dəmwa'yir nda, kə ji na, “Nahyi njir ngguta vi, ara mi nga hyu ngga ləbam anə dā?

¹⁹ Canə də mə gənnə kəra nju ki budə əni.” Kə ndə həbiya nyi kwaḁa,

²⁰ kə ji yiwa nda, “Bama wa ənga thləməwə wa nga ar kwaḁa ka?”

²¹ “Bama ənga thləməwə Kayisaru,” əngwar nda.

“Ma abangə ja,” əngwar ja, “Hya nə nyi anə Kayisaru səra nə Kayisaru, anə Hyal tsu səra nə Hyal.”

²² Ta ndə nggari abangau, ba də sə dədəgur anə nda. Agabangau, ba ndə piyari nyi ba ndə ma'yi sər nda.

Yiwa Sau Ar Kəra Hya'ari

Sara Vir Tau

(Markusu 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Tsu ar pəci ta, njir Sadusi, njira na abər hya'ari sara vir tau a'yi mai shili ara Yesu, ndə sa yiwa nyi.

²⁴ “Maləmə,” əngwar nda, “Musa nar 'ya abər ma sal tau gəra ya ənga mala nyi, ba zamə nyi a həri mala nyi kə aga ja yabiya nyi wazha a gwa.

²⁵ Kabangəkə wu pama 'ya, zamə'yar a'yi mədəfau. Nda dəgala nda hər mala, ba ji tə gəra ya zər. Kə ji piyari mala kə anə zamə nyi.

²⁶ Abangə nga nyi də ənga zamə nyi nə məthləkura nyi, ənga nə makərkura nyi, ba'anə nə mədəfəkura nyi kau.

²⁷ Ayukuda nyi patəu, kə mala nyi tə tsu.

²⁸ Ma nji hya'ari sara vir tau, mala wa nga ju nda də wu pama nda? Arya patəkura nda a həri nyi ri nda aga mala.”

²⁹ Yesu shadəwa nda, ji na, “Dəngar hyi a'yi tsatsa'a mai ara nahyi wu sən səra tsətsəfə wu ndər Hyal mai ənga nahyi wu sən dənəma nə Hyal.

³⁰ Ar pəcir hya'ara vir tau, shili wu hə mala mai, mathləkə'yi tsu nju lə anə shili mai, ama ndu nda da ənggər waladi'yar a dəməlməu.

³¹ Ar kəra hya'ari sara vir tau a'yi hyi jigana səra Hyal nana anə hyi wa? Ənggəra nji tsəfəri abər,

³² ‘Nayi ngə Hyal nə Ibrahimu, ənga Hyal nə Ishaku ba ənga Hyal nə Yakubu.’ A'yi ja Hyal nə nji tətə mai ama Hyal nə njira ənga pi.”

³³ Ənggəra dlamir nji nggari abangau, ba highiḡa nyi da sə dədəgur anə nda.

*Dladə Kəra Ndiya Ənga Dəgaləu
(Markusu 12:28-34; Luka 10:25-28)*

³⁴ Ta njir Farisi nggari abər Yesu a həḡiyari miya njir Sadusi, ba njir Farisi kaḡiya dzə ba ndə shili əgya Yesu.

³⁵ Pathləu wu pama nda, ndəra wu sən sə gagadau ar kəra dladəu, sa dzə Yesu ənga najaka yiwa sau.

³⁶ “Maləmə, dladə mani nga ndiya patər dladə ənga dəgala?”

³⁷ Yesu shadəwa nyi, ji na, “ ‘Ga yiwu Hyal Thlagə ngau ənga dəfuwa gə papatəu, ənga piya gə papatəu, ba ənga dənga ngə papatəu.’

³⁸ Najakə ngə dladə nə tanggərma, naja nga ndiya ənga dəgaləu.

³⁹ Minu nyi ənggər naja nga nyi, ‘Ga yiwu təwul ngau ənggər kərngau.’

⁴⁰ Patər dladəu ənga highiḡə nə Nabi'yar ar dladə'yar kə məthlə kə nga ndə ta'yau.”

*Yiwa Sau Ar Kəra Kərsiti
(Markusu 12:35-37; Luka 20:41-44)*

⁴¹ Ar pæci kæra njir Farisi daḅəya dzə ar vi zəməu, kə Yesu yiwa nda,

⁴² “Mi ngə dəngar hyi ar kæra Kərsiti ya? Zər wa nga ja?”

“Zər Dawuda,” əngwar nda.

⁴³ Kə Yesu na anə nda, “Ya lagu mani ngə Dawuda wu ndər lagu Mambəl, ju ngga nyi ənga ‘Thlaga’? Arya ji na,

⁴⁴ “Thlagə na anə Thlagə da,

“Nggya lagu mazəma yau, kəl yi fiya dawa ngau əgya kida hiya gau.” ’

⁴⁵ Ma Dawuda ngga nyi ənga ‘Thlagəu,’ lagu mani nga ji bəra da zər nya?”

⁴⁶ Ndə a'yi kəra uya sər shadəwa mai, mbari ar pæci ta ndə a'yi ənga dəfu yiwa nyi sə mai.

23

Yesu Kughiya Maləmə Dladə'yar

Ənga Njir Farisi

(Markusu 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-47)

¹ Kə Yesu nar nyi anə dlamir nji ənga zəmbəlma nyi'yar,

² “Maləmə dladə'yar ənga njir Farisi nanda ngə ənga dənəma nə highiḅə dladə nə Musa.

³ Agabangə hya nggya njir bəla kalar səra ndu na. Ama hya sara məl səra ndu məl mai, aya nandə wu bəlari səra ndu highiḅə mai.

⁴ Ndu mbiya kar tədəḅəu kəra dzadzau ara hau ba nda fər nyi ar papadla nji, ama nanda ənga kərnda nandə wu fə alaga zər tsa nda aga dləwa nda mai.

⁵ “Ndə wu məl sər məla nda patə aga nja na. Ndu mbə pərki nə fə ndər Hyal dlaḅə ənga takulagəu ba ənga nggusəri nə ha əgya fəlangə dzəgaməu.

⁶ “Ndu yiwu nja nə nda vir nggya kadakadarkur wu mini, ənga sər nggya kəra ndiya ənga mənəhəu wu umbwa daḅə dzə'yar.

⁷ Ndu yiwu nja usa nda ar sugu, ənga ndu yiwu tsu nja ngga nda ənga ‘Maləmə’.

⁸ “Ama nja kyaga ngga hyi ənga ‘Maləmə’ mai, arya Maləmə zəmə nga ja ara hyi wacu, ənga zamə nga hyi patəu.

⁹ Hya sara ngga ndər duniya ənga ‘Tada’ mai, arya Tada zəmə nga ja ara hyi, naja ngə ndəra a dəməlmau.

¹⁰ Ətsu, nju kyaga ngga hyi ənga ‘Tarki’ mai, arya Tarki zəmə nga ja ara hyi, naja ngə Kərsiti.

¹¹ Gau wur hyi, ja da ənggər ndər məl thlər anə hyi.

¹² Kalar ndəra wu fə kərnyi nju nda tina nyi, ama ndəra tina kərnyi tsu nju nda hana nyi.

¹³ “Sər təhudə anə hyi maləmə dladə Musa 'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi dari nyi lagur vu təlkur Hyal anə nji. Nahyi ənga kərhyi nahyi vu mai, ənga nahyi piyari nyi lagu tsu anə njira vər yiwu nda vu mai.

¹⁴ [Sər təhudə anə hyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyu mbətəbiya kar mathləkə'yi təsal ənga hya dzəgwa məliya kədi Hyal tugu aga nja na. Agabangau, Hyal wu nda nə hyi ḅwaḅwatə gagaḁau.]

¹⁵ “Sər təhudə anə hyi maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu ma'yi ba'a a biyar ya

məlmə ənga a biyar ya dəl, aga hya kəzəya alaga zəmbəlma pathləu kəra wu nu hyi. Ama tsu ndəra hyi uya, ba hya məliya nyi fərkaferka a ndiya hyi, nahyi wazha u'ur kətsa.

¹⁶ “Sər təhudə anə hyi, nji ləfə nə tədəmwə. Kə hyu na, ‘Ma ndəra səm fəla ənga ki Hyal, naji ndzana sə mai, ama ndəra səm fəla ənga əndzau nə ki Hyal, səm fəla nyi a mbar nyi ri.’

¹⁷ Nji thləkələməu, nji ləfau! Mani nga ndiya ənga dəgala, əndzau əndəga Ki Hyal kəra məliya əndzə kə cica?

¹⁸ Hya vər na tsu, ‘Ma ndəra səm fəla ənga bagadi nə nggyi sau, naji ndzana sə mai, ama ndəra səm fəla ənga səra nji ləri, səm fəla nyi a mbari nyi ri.’

¹⁹ Nji ləfau! Mani nga ndiya? Səra nji ləri əndəga bagadi kəra məliya səra nji ləri kə cica?

²⁰ Nggara mə ja, kalar ndəra səm fəla ənga bagadi nə Hyal, a səmkur ja fəla əni ba səra a dari patəu.

²¹ Kalar ndəra səm fəla ənga Ki Hyal tsu, a səmkur ja fəla əni ənga ndəra vər nggya a gwa.

²² Kalar ndəra səm fəla ənga dəməlmau, a səmkur ja fəla ənga tsəkafə Hyal ənga ndəra vər nggya a dari.

²³ “Sər təhudə anə hyi, mələmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyu həbiya nyi anə Hyal pathləu wu sə kumo nə kwanjadī, ənga nggajiji, ba culi kanggəranggahyiu. Ama kə hyi piyari dladə kəra ndiya ənga mənəhəu, ca ngə məl səra tsa'a, ba təhudəu, ba ta'yi ar jirkur. Hyu kyaga məl thlər ənga sə'yar kau, a'yi kəl hya piyari alenyi sə mai.

²⁴ Nahyi njir tədəmwə ləfau, hyu tsəbiya favə wu 'yimi a sara hya tasiya, ama kəja hya dzəgwa tasiya ri dləgwaməu.

²⁵ “Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Hyi cina dagərya cala ənga cala wu, ama huda nyi nyinyi ənga dlərbau ənga kasali.

²⁶ Nahyi Farisi nji ləfau! Hya kyaga cina huda cala ənga cala wu kwatahəu, kadivira ya nyi a da camə tsu.

²⁷ “Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, njir ngguta vi! Ənggər hu kəra nji pabəri ya nyi pərtə nga hyi, sara biya nju lari nyi gumaguma, ama a vu huda nyi, nyinyi nga nyi ənga dəhi nji dīdiya ənga kalar sə diyadiyaḃəu.

²⁸ Lagu zəmə nga hyi, nju lari a biya ənggər nji tsapəu, ama a vu huda hyi njir ngguta vi ənga njira gəra ḃəla ndər Hyal nga hyi.

²⁹ “Sər təhudə anə hyi, maləmə dladə'yar ənga njir Farisi, nahyi njir ngguta vi! Hyi həriya nyi hu anə nabi'yar ənga hyi ḃathləya dza hu nji tsapəu.

³⁰ Ənga hyu na, ‘Maja abər a'yi 'ya ar pəcir əjir 'ya, 'yi wu nda fuwa tsi wu pə mashi nə nabi'yar mai.’

³¹ Lagu kə nga hyi cabiya abər nahyi ngə culi njira tsəya nabi'yar.

³² Hya nyabiya tsəla bikə nə əjir hyi kəja!

³³ “Nahyi pabə'yar! Wazha mətsapa! Lagu mani nga hyu nda kətiya kərhyi ara numa nə u'ur kətsa?

³⁴ Agabangau, yu səwa hyi nabi'yar ənga njir sən sau ba maləm'yar. Wu pama nda hyu nda tsəya, ənga hyu dlakəya alenyi njir nda ar wu dladlakau. Alenyi nji tsu hyu nda dəgə nda ənga wuda wu umbwa daḃə dzə'yar, ənga hyu nə nda ḃwaḃwatə ənga hya kədləbiya nda sara wu məlmə paməpaməu.

³⁵ Agabangau, a dar kəra hyi ngə mashi nji tsapəu patə kəra nji tsəya wu duniya, mbari ar

mashi Habila ndə tsapəu ba'a shili ar mashi Zakariya zər Berikiya, ndəra hyi tsəya wu pama vi cici wu Ki Hyal ənga bagadi.

³⁶ Yu nar hyi ənga jiri, numa nə sə'yar kə patəu wu da ənga njir zaman əshina kau.”

Yesu Uya Hudathla Ar Kəra Urshalima

³⁷ “Əm, Urshalima, Urshalima! Ndər tsa nabi'yar, ənga ndər vavaka njira Hyal səwa ngə a shili ənga tsəka kəl ta gə dləna nda! Aga yidəu nga yu yiwu ya fəri tsa yi ar dza nji ngə pata, ənggər kəra miya təka wu tsəm wazha nyi əgya ja, ama nahyi piyari da mai!

³⁸ Lara mə gəyi, kəja kir hyi a nggyari hudəfi.

³⁹ Yu na anə hyi, tsu hyu ərəra lari da mai, kəl hyi nda na, ‘Barka anə ndəra wu shili wu thləmər Thlagəu.’ ”

24

Mətsamə Səra Cabiya Kudiyar Duniya (Markusu 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Kə Yesu piyari hudə ki Hyal ja vər ma'yi, kə zəmbəlma nyi'yar shili əgya ja ndu caca anə nyi həhər'yar nə ki Hyal.

² “Hyu lari sə'yar kə patə ya?” ji şadəwa nda. “Yi wu nar hyi jirkura nyi, tsəka hər ki'yar kau, a'yi ənggau kəra gəra dlana mai, nju nda dlana nda papatəu, nju piyari tsəka zəmə ar kəra kuvwa nyi mai.”

³ Ma Yesu a vər nggya a dar mə zaitunu, kə zəmbəlma nyi'yar thləwa nyi zhizhir nda. Əngwar nda, “Nar 'ya, ənuwa ngə pəci kəra sə'yar kə wu nda

ɗar kɛra, ɛnga mi ngu nda ɗa mɛtsamɛ nɛ shili nga, ɛnga kuɗiyar najaka duniya?"

⁴ Yesu shadɛwa nda, ji na, "Hya nggya hya tsamɛ ɛnga hangɛkal nja sara nggutana hyi."

⁵ Arya nji gangɛu wu nda shili wu thlɛmɛ ɗa, ndu na ɛnga kɛrnda, "Nayi ngɛ Kɛrsiti," ba nda nggutana nji gangɛu.

⁶ Hyu nda nggari ar kɛra papa ɛnga ndɛr ɛngwa ɛngwa ar kɛra papa, hangɛkalɛr hyi ja sara hya'ari mai. Kɛl ma sɛ'yar kɛ nyabiya dzau, ama tsu kuɗɛr duniya naɗɛu.

⁷ 'Yi'yi wu dlɛɗɛ 'yi'yi, ɛnga tɛlkur wu nda par tɛlkur. Wuɓau ɛnga kɛnggɛɗɛr 'yi'yi wu nda ɗarkɛr ar vi pamɛpamɛ gangɛu.

⁸ Sɛ'yar kɛ patɛ dzɛgwar ɓwaɓwatɛ ngɛ wacu.

⁹ "Nji wu nda lɛr hyi aga nja nɛ hyi ɓwaɓwatɛ ɛnga tsu nja tsɛtsɛya hyi. Nji patɛ wu nda piyari shishir dza hyi arya yau.

¹⁰ Ar pɛci ta nji gangɛu wu nda piyari mbɛsar nda, ɛnga ndu nda thlɛna hiya kuvwar nda, ba tsu nda piyari shishir dza kuvwar nda.

¹¹ Nabi fati'yar tsu wu nda shili, ba nda sa nggutana nji gangɛu.

¹² Arya ɗɛmwa'yikur wu nda cakau, yiwukur nɛ baɗɛgala nju nda ɗa shishi'wu.

¹³ Ama ndɛra cinapi ba'anɛ kuɗiya, ju uya mbɛɗau.

¹⁴ Ɔtsu ndɛshigu nɛ tɛlkur Hyal nju nda tɛtɛlna ba'amani wu duniya, aga ja ɗa sakida anɛ njir duniya patɛu, kadivira kuɗiyar duniya wu shili.

¹⁵ "Ma hyi lari sɛ zhizhigɛr wu ki Hyal kɛra cicau, ɛnggɛr kɛra nabi Daniyalu nana ta, bɛgɛ ndɛr jiga

ja nggabiya.

¹⁶ Bөгө njira vөр nggya wu Yahudi nda hwi a du mau.

¹⁷ Ndөra a dar kөra umbwa, ja sara gya ja vu ki aga vuwa hө sө mai, ara ja sara sana пөci.

¹⁸ Ndөra a gwa tagө tsu, ja sara sha a su ki aga sa hө kar ha nyi mai.

¹⁹ Пөci ta wu nda да sөр төһүдө anө mathlөkө'yi kөra өngа һүдөү өngа kөra a vөр лө u'wa ар пөci ta!

²⁰ Hya kөdi Hyal sө ka sara да пөcir fwahөү өngа alaga ар пөcir бөlsar.

²¹ Ар пөci ta бwaбwatө wu nda да gagадau kөra nji гөra saya даһари mbari ар dzөгwar duniya, өngа tsu culiya nyi wu бөra nda даrkөр mai.

²² Maja a'yi Thlagө гөнна dzөгamөkura пөci kө mai, ndөр uya mbөдаu a'yi mai. Ama аrya nji cacадө нө Hyal, a гөnnar ja dzөгamөkura пөci kau.

²³ Ар пөci ta, ma nji nar hyi абөр, 'Kөja Kөrsiti өnggau!' alaga, 'Wata ja a ndөna!' hya sara һөngгөri өngа nda mai.

²⁴ Arya Kөrsiti нө fati өngа nabi'yar нө fati wu nda shili ndu sa мөл sө дөдөгүр нө ngguta nji alaga nji cacадө нө Hyal ma, ma sөн да nju nda nggutana nda.

²⁵ Nggara mau ja, a nar hyir yi sө'yar kө tsu kadөү.

²⁶ "Agabangau, ma vanyi ndө nar hyi, 'Wata ja a gwar tagөү,' hya sara biya sөһimi nyi mai; alaga ji na anө hyi, 'Kөja ja өnggau ар vir mbwau,' hya sara һөngгөri өni mai.

²⁷ Arya shilər Zөр Ndau, nju nda lari patө өngгөр kөra par wu sөm sara wu sөbiyar пөci ba nju lari patө wu gwa төдө пөci.

28 Ma vira sə tətəu ari əna ngə kwadəgəu wu kaḅau.

29 “Ayukuda pəcir ḅwaḅwatə kə tərabiya shi'udəu,
“ ‘Pəci wu nda vu kuthləu,
ba hya wu nda nggəl ara mbəl
shashilga wu nda
təḁau sara dəməlmau,
ənga tsu dənama'yar
nə səḅə dəməlmau,
wu nda kənggədər dzau.’ ”

30 “Ar pəci ta mətsamə nə Zər Ndau wu nda cabiya dzə a dəməlmau. Njir duniya papatəu wu nda gwu sə'yinggu. Ndu nda lari Zər Ndau wu shida sara dəməlmau wu dlama ənga dənama ba ənga kadakadarkur nyi gagaḁau.

31 Ju nda səwa waladi nyi'yar ənga nja mbəḁiya madiya tələmə ənga ḁahə ngga, ba nda dzəgwa kaḅiya nji cacadə nyi sara wu ndəla məlmə ba'a ndar vanyi.

32 “Highiḅəra mau sə sara ara wur kanda. Ma tsa nyi'yar dzəguya dləḁau ənga hyali wu thlau, hya səni abər biyargwa a shiliri.

33 Abangə tsu, ma hya lar sə'yar kə a ḁari, hya nggya ənga səni abər pəci a ḁar ləhəu, ləhə ar yir hiya hyi.

34 Yu nar hyi jirkura nyi, najaka zamanəu, a'yi wu tərabiya mai, kəl sə'yar kə patə nyabiya dzau.

35 Dəməlmau ənga gyiwu 'yi wu nda tərabiya, ama ndər ḁa nə nyi wu təḁau a gyiwu 'yi mai.”

Pəcir Shilər Yesu Ndər Səni A'yi Mai

³⁶ “Ndər səni pəci ənga saka kəra sə'yar kə wu dərkər a'yi mai, alaga waladi'yar kəra a dəməlmau, ənga alaga Zəra nyi, ama kəl Tada zhizhi nyi.

³⁷ Ənggər kəra dərkər wu pəcir Nəhu, abangə nga nyi wu nda da ar pəcir shilər Zər Ndau.

³⁸ Kadivira pəlimba sana duniya, nji kəl səm sər səm ənga sa sə sasa, ndu fa'a mathləkə'yi ənga ndu lə ku'yi anə shili, ba'anə shili ar pəci kəra Nəhu gwu kwambwal dəgal ta ari.

³⁹ Fədəngəkər nda abər sə ənggər kə wu da, ya, kəja pəlimba a shiliri ka sa kwafəna nda. Tangə ənggər ta nga nyi wu nda da ar pəcir shilər Zər Ndau.

⁴⁰ Ar pəci ta, shili məthlə a vər məl thlər ar fa, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.

⁴¹ Ar pəci ta, mathləkə'yi məthlə a vər awau ar bəra, ba nja hər ndə pathləu ba nja piyari pathləu.

⁴² “Agabangau, hya tsamə ənga hangəkəl arya nahyi wu sənbiya tara pəci mani ngə Thlagə wu nda shili mai.

⁴³ Nggabiya mau, maja abər thlagər ki wu səni pəci kəra ndər həl wu shili wu ki nyi, ju nggya lili'u, naji wu piyari ndər həl a sa pəthlə ki nyi mai.

⁴⁴ Agabangau, kəl hya nggya papabau, arya nahyi wu səni tara ənuwa ngə Zər Ndau wu nda shili ari mai.

⁴⁵ “Wa ngə mafa kəra tsa'a miya dəfuwa ənga ndər məl thlər kəra hahanga? Naja ngə ndə kəra tarki nyi wu fiya nyi dəgal ar kəra njir məl thlər nyi'yar, aga ja nə nda sər səm ar pəci kəra tsatsa'a.

⁴⁶ Mafa kəra thlagər ki nyi shili ji sa thləwa nyi ja vər məl thlər nyi kakaləu, ju da ənga caguli.

⁴⁷ Yu nar hyi jiri, tarki nyi wu nda fiya nyi dɛgal ar kɛra sɛ nyi patɛu.

⁴⁸ Ama ma ji ɗa, mafa kɛra ɗɛmwa 'yi ngau, ju nda na anɛ kɛrnyi, 'Kɛja tarki ɗa a nggyari ara shili kaɗɛu.'

⁴⁹ Ba ji nggya aga dɛgɛ njir mɛl thlɛr kuvwa nyi'yar, ɛnga ju sɛm ɛnga sa sɛ sasa ɛnga njir sa sɛ sasa.

⁵⁰ Ma ji mɛl abangau, tarki nyi wu nda shili kukuthlɛu ar pɛci kɛra ji gɛra nggani ju shili.

⁵¹ Tarki wu sa takasiya nyi ba ja sɛwa nja vakuwa nyi a vu pama njir ngguta vi, vira ndu vuwa nggya ndu tiwi ɛnga sɛlɛm ba ɛnga ɗɛ hir.”

25

Karapau Ar Kɛra Ku'yi Kumou

¹ Kɛ Yesu dumwa ɛnga ndɛr, ji na, “Ar pɛci ta, nju nda gɛla tɛlkur Hyal ɛnga ku'yi kumo kɛra gɛra sɛn ndɛ sal kɛra hɛri pitɛllar nda, aga nda nda sɛkɛ shilɛr salkwanjili.

² Tɛfu wu pama nda dza nga nda, ɛnga tɛfu wu pama nda tsu hahangɛ nga nda.

³ Dza nyi'yar kɛ hɛri pitɛllar nda gɛra ɛnga mal zaɓɛkwa wu pɛla.

⁴ Hahanga nyi'yar hɛri pitɛllar nda ɛnga mal zaɓɛkwa wu pɛla.

⁵ Salkwanjila nyi a'yi shili kaɗɛ mai, kɛ ndɛ gwu ghanyi, kɛ ghanyi hɛna nda patɛu.

⁶ “Hathlɛr vu'yi, kɛ nji siya mala wau, abɛr, 'Kɛja salkwanjili a shiliri! Sɛbiya mau hya sa dlɛwuri nyi.’

⁷ “Kɛ ku'ya nyi'yar patɛ hya'ari sara wu ghanyi, kɛ ndɛ mbɛmbɛwa u'u wu pitɛllar nda.

⁸ Kə dza nyi'yar kə na anə ku'yi hahangə kau, 'Dar 'ya mau, malər hyi kə kukushu, kəja pitəllar 'ya a gwari wu tau.'

⁹ "Əngwar ku'yi hahangə kə anə nda, 'Awau, wu də tsa'a anə mən patə mai, sərə hya məl ca ngə hya ma'yi a biya ara njir dəlha mal aga hya biya dəlbiya nər hyi.'

¹⁰ "Ama ma tsu nda ar lagu a vər ma'yi a nda dəl mala nyi, ba salkwanjili shili. Ku'yi kəra pabəri kərnda ma'yi əkkə'yi ja a vwar vir mini nə hə dzau, kə nji hadiya miya kiya nyi.

¹¹ "Ayukuda ɓəliya sar kushu kə aleniyi ku'yi ta shili, ndu na, 'Tarki! Tarki! Pahəna 'ya miya ki!'

¹² "Ama ju nda shadəwa nda, 'Nayi wu səni hyi mai.'

¹³ "Agabangau, hya nggya ənga hangəkal arya nahyi wu səni pəci ənga saka nə shili də mai."

Karapau Ar Kəra Mafa Jijiri

(Luka 19:11-27)

¹⁴ "Təlkur Hyal wu nda də ənggər ndəra wu nda ma'yi a nda gə ndə nadəu, kə ji ngga mafa məl thlər nyi'yar, ba ji təkəya nda gənnə nyi.

¹⁵ Ji nə nyi gənnə dubu təfu anə vanyi ndau, anə vanyi ndau gənnə dubu məthlə ənga gənnə dubu pathləu tsu anə vanyi ndau. Anə kalar ndau, ba ji nə nyi sərə tsa'a aga dənəma nyi. Kə ji dzəgwa ma'yi a nda gə ndau.

¹⁶ Ndəra nji nə nyi dubu təfu ma'yi ənga kusa ji nda shafəli ənga sərə nji nə nyi, ba ji uya akkəri dubu təfu a dar kəri.

¹⁷ Abangə tsu ndəra nji nə nyi dubu məthlə uya akkəri dubu məthlə a dar kəra nə nyi.

18 “Ama ndəra nji nə nyi dubu pathləu ma'yi, ji nda labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba ji dəwana gənnə thlagər ki nyi a gwa.

19 “Ayukuda pida gangəu, kə thlagər ki mafa'yar kə sha shili, ji sa yiwa aga nda nar nyi ənggəra ndə də ənga gənnə kəra ji nə nda.

20 Ndəra dləwuri dubu təfu shili ənga dubu təfu a dar kəra nyi, ji sa na, ‘Thlagər ki, gə nə də dubu təfu, kəja a bəra uyari yi dubu təfu a dar kəri.’

21 “Thlagər ki nyi shadəwa, ‘Usi mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya dəfu! Gə məl thlər ngə tsa'a miya dəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau, agaban-gau, yu nda fiya ngau, ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiyə dzə ənga caguli ənga yau!’

22 “Ndəra dləwuri dubu məthlə tsu shili, ji sa na, ‘Thlagər ki, gə nə də dubu məthləu, ya, kəja ya bəra uyari akkəri dubu məthlə a dar kəri.’

23 “Thlagər ki nyi shadəwa, ‘Usi mafa tsapəu ndər məl thlər tsa'a miya dəfu! Gə məl thlər ngə tsa'a miya dəfu ənga sə kushu kəra nji nə ngau, agaban-gau, yu nda fiya ngau, ar kəra sə gangəu. Shili ga nyabiyə dzə ənga caguli ənga yau!’

24 “Kə ndəra dləwuri dubu pathləu tsu shili, ji sa na, ‘Thlagər ki, a səni yau abər nagə ndə dzadzau ngau, gu fa'a sau ar vira gə gəra thləkana, kəja nagau ndər yiwu sə kurthlə ngau.

25 Ca ngə məliya hivər mbar də ara məl thlər ənga gənnə ngau, ba yi labiya ka'u a gyiwu 'yi, ba yi dəwana a gwa. Kəja sə ngau tsu tsəka'a.’

26 “Kə thlagər ki nyi shadəwa, ‘Nagə mafa dəmwa 'yi hangəkal ndə kukufəu! Əm, a səni gə abər yu sən

fa'a sau ar vira yi gëra thlëkana änga nayi ndër yiwu së kurthlë ngë ya?

²⁷ Ma abangë ja, gu kyaga nda hëri gënnä dä a dar vir fë gënnä äga ma yi shili änggër kau, yu sa uya äkkëri a dar këri.

²⁸ “ ‘Dlëwura mau gënnä dubu pathlëu këra ära ja kau, ba hya nä nyi anë ndëra änga dubu kumou.

²⁹ Arya ndëra änga sau, nju cakër nyi äga ja uya gangäu. Ndëra gëra änga së tsu, alaga sëra a'yi ära ja kushu kau, ba nja bëra dlëwuri ära ja.

³⁰ Ba nja dzëgwa vakana mafa dididi kë a biya, a vu kuthlëu vira ju nda tiwi änga sëlëm ba ja dë hira ja gagadäu.’

Numa Në Jamuya

³¹ “Ar pëci këra Zër Ndau wu nda shida wu kadakadarkur nyi, änga waladi'yar patë äkkë'yi ja, ju nda sa nggya ar tsëkafë nä kadakadarkur.

³² Nju nda sa käbiya patër njir duniya wu mwa nyi, ba ja dzëgwa təkäbiya nji patë bwata mëthlë änggër këra ndër bëla wu təkäbiya pama tëmähë'yar änga ku'yar.

³³ Ba ja nda piya tëmähë'yar lagu tsi mazëma ja änga ku'yar lagu tsi matsala ja.

³⁴ “Ba tël a dzëgwa nä anë njira ar mazëma ja, ‘Shila mau nahyi njira Dëda fënggër hyi barkä; hya dlëwuri sër fa'a kir hyi, cä ngë tëlkur Hyal këra nji pabër hyi tsu kadë mudlau.

³⁵ Arya dädëmäu wuḅau a vër të dä, ba hyi nä dä sër sëm. Hili a vër të dä, ba hyi nä dä sër sa, änga tsu mëthlëpi yau, ba hyi hër dä a vu kir hyi.

³⁶ Turusu yau, ba hyi har da kar, kə yi da gəra ngga, ba hyi shiləgəbiya da. Nji fuwa da wu fursəna, ba hyi sa tular da.'

³⁷ "Ba nji tsapə ka na anə nyi, 'Thlagəu, a nuwa nga 'yi lar ngə ənga wuɓau, ba 'yi nə ngə sər səma, ənga 'yi lar ngə ənga hili, ba 'yi nə ngə sərə ga sa ka?

³⁸ Ba a nuwa nga 'yi lar ngə məthləpi, ba 'yi nggar ngau a vu kir 'ya, əndəga turusu, ba 'yi nə ngə sərə ga har ara?

³⁹ Ənga ətsu a nuwa nga 'yi lar ngə gəra ngga ənga wu fursəna, ba 'yi sa tular nga?'

⁴⁰ "Ba təl ka dzəgwa shadəwa nda, ja na, 'Jiri nga yu na anə hyi, kalar sərə hyi məliya nyi anə kusha zaməda'yar kau, anə da nga hyi məliya.'

⁴¹ "Ba təl ka dzəgwa na anə njira ar matsala ja, 'Kwaya mau a dzər da, nahyi nji shishi'wau, ma'ya mau a ndu u'ur kətsa kəra nji pabəri nyi anə Shatan ənga waladi nyi'yar.

⁴² Arya wuɓau a vər tə da, nahyi nə da sər səm mai. Hili tsu a vər tə da, nahyi nə da sər sa mai.

⁴³ Kə yi da məthləpi anə hyi, nahyi nggar da a vu kir hyi mai. Turusu yau, nahyi nə da kar ha mai. Ənga gəra ngga yau, ənga wu fursəna, nahyi sa tulari da mai.'

⁴⁴ "Nanda tsu, ndə shadəwa nyi, 'Thlagəu, a nuwa nga 'yi lar ngə ənga wuɓau ənga hili a vər tə ngau, ənga məthləpi gau, ənga wu fursəna, ənga gəra ngga ba turusu, ama na 'yi dləwari ngə maya?'

⁴⁵ "Ba ja dzəgwa shadəwa nda, 'Yi wu nar hyi jirkura nyi, kalar sərə hyi gəra məliya nyi anə kusha zaməda'yar kau, anə da nga hyi nggəl ara məl.'

46 “Ba nda ma'yi a gwu ɓwaɓwatə gəra kudau, ama nji tsapəu nər nda a gwu pi gəra kudau.”

26

Mba Miya Aga Tsa Yesu

(Markusu 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahwana 11:45-53)

¹ Ɔnggəra Yesu kudəna na patə sə'yar kau, kə ji na anə zəmbəlma nyi'yar,

² “Hyu səni abər, lardur nə vəlna a hyiri pida məthlə ənga tsu nju nda sa ləri Zər Ndau aga nja dlakəya nyi.”

³ Kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm nə məlmə kaɓiya dzə patə ar pathla nə pubu kəra ndiya ənga dəgaləu, ndəra nju ngga ənga Kayafasu.

⁴ Ndə mba miya lagu kəra nda sən uya nda mbar Yesu ari dədəwa aga nda tsəya nyi.

⁵ Ama kə ndə na, “A'yi pəcir mini kə mai, ara ja sara hya'ana hangəkala nji.”

Nji Bəsiya Yesu Ənga Mal Kisəu

Wu Bethlani

(Markusu 14:3-9; Luka 7:37-38; Yahwana 12:1-8)

⁶ Ma tsu Yesu wu Bethlani, wu ki Simanu ndəra dədəməu ndər pibi,

⁷ kə vanyi mala shili ənga pəla mal kisəu kəra nju dəl ənga gənna gangə gagadəu. Mala kə shili ji sa pənggər nyi mala nyi a gyar kəra ja ar pəci kəra nda vər səm sər səm.

⁸ Ta zəmbəlma nyi'yar lari abangau, kə huda nda ndzau, ndu na anə kərnda, “Wathləmə culi najaka wira sa?

⁹ Mal kau, nju sən dəlna ənga gənna gangəu, ba nja dləwari nji tətə dənama ənga gənna nyi.”

¹⁰ Arya Yesu wu sənbiya səra ndu na, kə ji na anə nda, “Aga mi nga hyu ɔwanə nyi kər anə mala ka? A məliya ɔar ja səra mənəhəu.

¹¹ Nji tətə dənama a'yi nda əkkə'yi hyi parangəu, ama nayau a'yi yi əkkə'yi hyi parangə mai.

¹² Mal kisə kə ji pənggər ɔa kau, nə pabə dzə nə həɔ ɔa ngau.

¹³ Yu nar hyi jirkura nyi, kalar vira nju nda tətəlna ndəshigu kə ari wu duniya patəu, nju nda ndər ar kəra sə kə ji məliya kau, aga dəngari ənga ja.”

*Yahuda Dləwunggəri Aga
Ja Thləna Hiya Yesu
(Markusu 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Kə pathləu wu pama zəmbəlma nyi kumo apə məthləu, kəra nju ngga ənga Yahuda Isikarayoti ma'yi a ndəgya pubu dədəgal'yar,

¹⁵ ji nda yiwa nda, “Yidawu nga hyu kina ɔa ma yi sən lər hyi nya?” Kə ndə jigabiya gənna sulayi makərkumunyi

¹⁶ Mbari ar pəci kau, ngə Yahuda wu gal lagu kəra ja sən ləri Yesu ari.

*Yesu Səm Lardur Vəlna
Ənga Zəmbəlma Nyi'yar
(Markusu 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Yah-
wana 13:21-30)*

¹⁷ Ar pəci nə tanggərma nə lardur nə macikəl gəra thləlamə, kə zəmbəlma nyi'yar shili ndə sa yiwa nyi, “Əmani nga gu yiwu 'ya pabəri ngə vir səm lardur nə vəlna ka?”

18 Kə ji shadəwa, ji na, “Ma'ya mau a vu huda məlməu, hyu vuwa thləwa vanyi ndə a vuna, ba hya nar nyi, ‘Maləmə ngə na, abər, pəci nyi a dər ləhəu. Ju sa səm lardur nə vələnə əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar wu ki ngau.’ ”

19 Kə zəmbəlma nyi'yar məliya ənggəra ji nar nda ta, ba ndə pabəri vir səm lardur nə vələnə nyi.

20 Ənggəra wagə də, Yesu nggya aga ja səm sər səm əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu.

21 Ma tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu na anə nda, “Jiri nga yu na anə hyi, pathləu wu pama hyu nda thləna hiya yau.”

22 Kə dəfuwa nda ndzə gagadəu, kalar ndu dzəgwa na anə nyi wu pama nda, “Ənga jiri, nayi ngə ya, Thlagəu?”

23 Kə Yesu shadəwa, “Ndə ka a vər fə tsi wu cala ənga yi kau, ngu nda thləna hiya yau.

24 Zər Ndau, wu tə ənggəra nji tsəfəri ar kəra ja, ama sər təhudə anə ndəra wu nda thləna hiya Zər Ndau. Wu ndiya anə ndə kau, kuji nji gəra ya nyi.”

25 Kə Yahuda ndəra wu nda thləna hiya ja na, “Maləmə, ənga jiri nayi ngə ya?”

Yesu shadəwa, ji na, “Angə, nagə ənga kərngə ma, a nabiyar gau.”

26 Tsu nda vər səm sər səm, kə Yesu həri macikəl, kə ji lər usaku anə Hyal, ba ji dəbələwa, kə ji nə nyi anə zəmbəlma nyi'yar, ju na, “Dləwura mau hya səm, naja kə kumər dza yi ngau.”

27 Kə ji həri kyakiwa nə 'yimir wur inabi, kə ji lər usaku anə Hyal, kə ji nər nda, ju na, “Patəkura hyi, hya sa.

28 Najakə mashi da ngau nə nyabiya alkawal mafəliyangə, kəra nju nda pəna aga təfəbiya bikə nə nji patəu.

29 Yu nar hyi, tsu yu bəra sa 'yimir yayar wur inabi mai, kəl pəci kəra yu nda sa mafəliyangə ənga hyi wu təlkur nə Dəda.”

30 Ayukuda ndə kudəna thlə na, kə ndə ma'yi a dar Mə nə wur Zaitunu.

*Yesu Nana Ənggəra Biturusu
Wu Nda Kəpalna Səni Nyi
(Markusu 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahwana 13:36-38)*

31 Kə Yesu na anə nda, “Vu'yi əshina kau, patə hyi, hyu nda tətəlnakər arya səra wu nda da ənga yau. Ara tsətsəfə nga nyi wu ləkakadə nə Hyal, abər,

“ ‘Yi wu nda tsar
kəra ndər bəla,
ba bəla nə təmahəu
a tətəlnakər.’

32 Ama ayukuda yi hya'ari sara vir tau, yu tərabiya wu mwar hyi a vu Galili.”

33 Əngwar Biturusu anə nyi, “Alaga nji patə hwinakər ndə piyari ngau, nayi wu, piyari ngə nə da mai.”

34 Kə Yesu shadəwa nyi, ji na, “Yu nar ngə jirkura nyi Biturusu, əshina vu'yi kau, kadivira vəgəmə wu nda wau, gu kəpalna sən da ar kər ar kər makəru.”

35 Kə Biturusu bəra na, “Alaga nji tsəya da dabə ənga gau, nayi wu kəpal səni ngə mai.” Kə patəkura alenyi zəmbəlma nyi'yar nana abangə tsu.

*Yesu Kədi Hyal Wu Gyatsimani
(Markusu 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Kə Yesu əkkə'yi zəmbəlma nyi'yar ma'yi a ndar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gyatsimani, kə ji nda na anə nda, “Nggya mə nər hyi ənggau, yu ma'yi a ndu mwa ya nda kədi Hyal.”

³⁷ Kə ji həri Biturusu ənga wazha Zabadi məthlə ənga ja, nanda ngə Yakubu ənga Yahwana, naja ənga hufə kiyakiyar gagaɗau ənga ɓwaɓwatə ara sərə ja a gwa.

³⁸ Kə ji na anə nda, “Hufə ndzəndzə kəra ya gwa a sən tsəya ɗa. Nahyi hya nggya lili'u hya ɓəla ənga yau.”

³⁹ Ji ɓar dzə kushu, ba ji dla lagu bama a gyiwu 'yi, ja vər ndər ənga Hyal, ju na, “Tada, ma ja abər yiwu ca ngə uya, bəgə ga həna najaka ɓwaɓwatə ar kəra yau. Alaga abangau, a'yi sərə yu yiwu mai, ama sərə gu yiwu.”

⁴⁰ Ba ji sha shili ara zəmbəlma nyi'yar, ba ji sa thləwa nda wu ghanyi. “Mi nga ma? A'yi hyu sən nggya nə ɓəla ənga yi alaga nə saka pathlə wa?” Ji yiwa Biturusu.

⁴¹ “Hya nggya ənga ɓəla ənga hya kədi Hyal ara hya sara tɗəu a gu dzau. Mambəl wu yiwu nə nyi, ama kumər dzə a təwari.”

⁴² Kə ji ɓəra ma'yi nə məthləkura nyi, ji nda ndər ənga Hyal, ji na, “Tada, Ma a'yi ɗa tsa'a aga ɓwaɓwatə ka həna kər mai, ama kəl yi təwari, ta'yi sərə gu yiwu patə ja ɗarkər.”

⁴³ Ənggəra ji sha shili, kə ji ɓəra thləwa nda wu ghanyi, ara ghanyi tɗəɓəu ar liya nda.

⁴⁴ Kə ji piyari nda, ba ji ma'yi sə nyi nə makərkura nyi, kə ji nda ndər ənga Hyal, ji ɓəra nana sə'yar ta.

⁴⁵ Ji ɓəra sha shili əgya zəmbəlma nyi'yar, ba ji thləwa nda wu ghanyi, kə ji na anə nda, “Tsu hyu ghanyi ya, hyu ɓəlsar ya? Tsa'a abangə ja! Pəci a ɗari nju nə nyi Zər Ndau a gwu tsa njir bikau.

⁴⁶ Hya'ara mau, mənə ma'yi! Kəja ndər thlə hiya yi ta a shiliri!”

Nji Mbar Yesu

(Markusu 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahwana 18:3-12)

⁴⁷ Tsu Yesu a vər ndər, kəja Yahuda, pathləu wu pama zəmbəlma nyi'yar kumo apə məthləu, shili ənga nji gangəu ənga katsakər ba zəwa wu tsa nda. Njira pubu dədəgal 'yar ənga njira nggurum nə məlmə səwa.

⁴⁸ Ndər thlə hiya ja kau, a dəgar ndar ja mətəsamə, “Ma ndəra yi bərpiya nyi, naja ngau, mbari nya mau.”

⁴⁹ Ənggəra ji dla, ba ji ma'yi təwar a ndəra Yesu, kə Yahuda usar nyi, ji na, “Usi Maləmə,” kə ji bərpiya nyi.

⁵⁰ Əngwar Yesu anə nyi, “Bazhi ɗa, məliya sərə hə nga shili.”

Kə nja nyi shili ndə sa mbari Yesu, kə ndə səbiya nyi ɓaɓalu.

⁵¹ Ənggəra ndə lari abangau, kə pathlə wu pama njir ɓə Yesu təsəbiya katsakər nyi, ba ji thlana himiya mafa pubu kəra ndiya ənga dəgal əni.

⁵² Əngwar Yesu anə nyi, “Shabiya katsakər ngau a vu ki nyi, arya kalar ndəra tsəbiya katsakər, katsakər ngu nda tsa nyi.

⁵³ Hyu nggani abər a'yi yu sən ngga Dəɗa, ba ja səwa ɗa alaga bwata waladi'yar kumo apə məthlə wa?

⁵⁴ Ama lagu mani ngə səra tsətsəfau wu ləkakadə nə Hyal wu nyabiya dza, abər a'yi ji də lagu kə maya?"

⁵⁵ Ar pəci ta, Yesu na anə dlamir nji, "Nayi ngə ndər tədəmwa anə njir gwadəvi ya, ənga hyi səbiya katsakər ənga zəwa aga hya sa mba də ya? Parangəu ya vər nggya əkkə'yi hyi wu ki Hyal ya vər highiəu, ama nahyi sayi mbar də mai.

⁵⁶ Sə'yar kə də patə aga səra nabi'yar tsəfəri a nyabiya dzau." Kə patə zəmbəlma nyi'yar tətəlna dzau ba ndə piyari nyi wu tsa nda.

*Yesu Wu Mwar Pathla
Nə Njir Yahudiya*

(Markusu 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Yahwana 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Njira mbari Yesu həri nyi a ndəra Kayafasu dəgala Pubu, vira maləmə dladə'yar ənga njira ng-gurəm kaə ari.

⁵⁸ Kə Biturusu nu nyi wu ndəl wu ndəl tsatsaləu, tsa'a vwar hudə ki dəgala Pubu. Ji vuwa nggya əkkə'yi njir səkə ki aga ja lari ənggəra nju də ənga ja.

⁵⁹ Pubu dədəgal'yar ənga patər njir zəwa a vər gal lagu kəra nda sən vazəya Yesu aga nda tsəya nyi.

⁶⁰ Ama sə a'yi ndə uya mai, alaga kə nji gangəu shili ndu thla sakida nə fati ar kəra Yesu.

Ayukudə nyi patəu, kə alenyi nji məthlə biyar babal,

⁶¹ ndə na, "Sal kə na, abər, 'Yu sən dlana ki Hyal kau, ba ya ərəra həriya nyi wu pida makəru.' "

⁶² Pubu kəra ndiya ənga dəgal hya'ari a'yi ta'yau, ji na anə Yesu, “Mi ngə sə kə nja vər na a miya ndəla gə ka? Sə a'yi gu na a gəri wa?”

⁶³ Ama kə Yesu nggya sə nyi diyu.

Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal na anə nyi, “Yi wu dəbər ngə ənga thləmər Hyal kəra a dəməlmau, nar 'ya ma nagə ngə Kərsiti, Zər Hyal.”

⁶⁴ Yesu shadəwa, “Angə, abangə nga nyi ənggər kəra gə na kau. Ama ta'yi ya nar hyi patə hyi, mbar kabangəkau, hyu sa lari Zər Ndau a vər nggya ar tsi mazəma ndə dəgal dənama, a vər shida wu dlama sara dəməlmau.”

⁶⁵ Kə pubu kəra ndiya ənga dəgal tana ləgutə kərnyi ənga hudə ndzəndzau, ju na, “A nanar ja ndər nə dəba Hyal! Sakida mi mənə bəra gala? Kəja hya nggari ndər dida vi nyi ənga kərhyi.

⁶⁶ Mi nga hyu nggana?”

“A dər tsa'a nja tsəya nyi,” ndə shadəwa.

⁶⁷ Kə ndə təfuwa nyi tuli a vu bama ja, ənga alenyi nji tsu dədəguwa nyi tsi. Alenyi nji nə nyi tsi balma

⁶⁸ ndu dzəgwa na, “Ma nagə ngə nabi, nana 'ya, Kərsiti, tara wa ngə dəgər ngə ka?”

Biturusu Kəpalna Səni Yesu

(Markusu 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahwana 18:15,25-27)

⁶⁹ Ar pəci kəra Biturusu a vər nggya a biyar hudə ki, kə kwar ki kə shili əgya ja, ji sa na anə nyi, “Nagə ma, nahyi ngə shili əkkə'yi Yesu ndər Galili.”

⁷⁰ Ji kəpalna nyi wu mwar nda patəu, ji na, “Nayi wu səni sərə gu na kə mai.”

⁷¹ Ta ji ma'yi a biya miya kiya nyi, ba ji biya bə ənga vanyi kwar ki, kə kwa kə lar nyi, kə ji na

anə njira tata'yi a ndəna, “Ndə kə ma, nanda ngə əkkə'yi Yesu ndər Nazəratu.”

⁷² Ji ɓəra kəpalna nyi daɓə ənga səm fəla, “Yi wu sən ndə kə mai!”

⁷³ Bəliya sar kushu, njira tata'yi a ndəna ndə ma'yi a ndəgya Biturusu, ndə nda nar nyi, “Ənga jiri, pathlə gu pama nda, arya kiyara gau a nanar ndəla gau.”

⁷⁴ Kə ji mbari shi'wa kərny, ənga ji ɓəra səm fəla anə nda, abər, “Yi wu sən ndə kə mai!”

Ənggərna kə vəgəmə wau.

⁷⁵ Ənggau kə Biturusu dəngari ndər kəra Yesu nar nyi, abər, “Divira vəgəmə a wau, gu kəpalna sən da ar kər ar kər makəru.” Kə ji hwi a biya, ji biya tiwi ənga sələm gagadau.

27

Yesu Wu Mwar Gwamna Bilatusu

(Markusu 15:1; Luka 23:1-2; Yahwana 18:28-32)

¹ Əmudlə kadəu, kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm məlmə patə mbiya miya tsu aga nda tsəya Yesu.

² Ndə dzəɓiya nyi, ba ndə ma'yi ənga ja, ndə nda lər nyi a ndu tsa gwamna Bilatusu.

Yahuda Tsəya Kərny

(Thlər Cama'yar 1:18-19)

³ Ta Yahuda, ndəra thləna hiya Yesu, lari abər a thlana nyir nji numə nə tə anə Yesu, ba ji tiwi ənga kərny, ba ji shabiya nda gənnar nda, a nda nə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm.

⁴ Ji na, “A məliyar yi bikau, arya yi thləna hiya ndəra gəra ndzana sau.”

Ndə shadəwa nyi, “Mi dzawur 'ya ənga ka? A nəngə ngə dza'wu.”

⁵ Kə Yahuda vakə nggər nda gənnə nyi a gwu huda Ki Hyal, kə ji ma'yi, ji nda hakəya kərnyī.

⁶ Pubu dədəgal'yar dəməri gənnə nyi, ndə na, “A'yi dā tsa'a nja bəra shabiya gənnə kə a gu mbəl mai, arya gənnə mashi ngau.”

⁷ Kə ndə mbiya miya aga nda dəlbiya babal, ar vira nju ngga ənga Babal nə ndər Hər Təm. Aga ja dā hulili anə nji shishili.

⁸ Ca ngə sərə dā nju ngga vi kə ənga 'Yi'yi Mashi ba'anə əshina.

⁹ Lagu kə ngə sərə Nabi Irimiya nana nyabiya dzau, “Kə ndə fa'ari kwaḡa thladla makərkumunyi, gənnə kəra njir Izirayila thlana.

¹⁰ Kə ndə dəlbiya babal nə ndər hər təm əni, ənggəra Thlagə nar dā.”

Nji Hər Yesu A Dumwar Bilatusu

(Markusu 15:3-5; Luka 23:3-5; Yahwana 18:33-38)

¹¹ Kəja Yesu ta'yi wu mwar gwamna, kə gwamna yiwa nyi, “Nagə ngə təl njir Yahudiya ya?”

Kə Yesu shadəwa nyi, “Nagə ngə na abangau.”

¹² Ar pəci kəra pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm a vər nana ndər ar kəra ja, naji shadəwa anə nda mai.

¹³ Kə Bilatusu yiwa nyi, “A'yi gu nggari sakida kəra nda vər na a miya ndəla gə kə wa?”

¹⁴ Ama kə Yesu bəgə sə nyi dīyu, sə a'yi ji na alaga kushu ar kəra sə kə mai, ba sə kə nə nyi dənga anə gwamna.

15 Ar pəcir mini nə lardur nə vəlna, gwamna a tsəliyari parangəu, ju səya ndər fursəna pathləu anə dlamir nji, ndəra ndu yiwu.

16 Ar pəci ta vanyi ndər fursəna a'yi kəra nju səni nyi patə nju ngga nyi ənga Barabasu.

17 Ta dلامي kaḅau, kə Bilatusu yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hya? Barabasu əndəga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ya?”

18 Arya ju səni abər arya shishikura nda nga ndə mbari Yesu ndə lər nyi anə nyi.

19 Ma tsu Bilatusu a vər nggya ar tsəkafə nyi, kə mala nyi səwa nyi cama, “Həbiya tsa gau wu ndər ndə gəra ənga vazə kau, arya yi lar ḅwaḅwatə paməpamə arya ja əshina wu shuni.”

20 Ama kə pubu dədəgal'yar ənga njira nggurəm tsətsəkuri dlamir nji aga nda na nja səya nda Barabasu, ba nja tsəya Yesu.

21 Gwamna ḅəra yiwa nda, “Wa nga hyu yiwu ya səya hyu pama nji məthlə ka?”

Əngwar nda, “Barabasu!”

22 Kə Bilatusu ḅəra yiwa nda, “Mi nga ya dzəgwa məl ənga Yesu kəra nju ngga ənga Kərsiti ka?”

Əngwar nda, “Dlakəya nyi nji!”

23 Kə Bilatusu na anə nda, “Arya mi ya? Mi ngə bikə nya?”

Kə ndə ḅəra hya'ana ḁahə tsu, ndə na, “Dlakəya nya mau.”

24 Ta Bilatusu lari abər sə a'yi ju sən kari mai, kəl cakə ngə gwadə vi wu cakau, kə ji gər 'yimi, ji cina tsa ja əni wu mwar nji, ji na, “Kəja tsa yau, kəja tsa yau, bikə ḁa a'yi wu mashi ndə kə mai, bikər hyi ngau!”

²⁵ Kə patəkura nda shadəwa, ndə na, “Ta'yi mashi nyi a nggya ar kəra 'ya ənga wazhar 'ya patəu.”

²⁶ Kə ji səya nda Barabasu. Ayukuda ji səwa, nji nə nyi wuda anə Yesu, kə ji nə nda nyi aga nda dlakəya nyi.

Soja'yar Ndər Nə Dida Yesu

(Markusu 15:16-20; Yahwana 19:2-3)

²⁷ Sara ənggau, kə soja'yar nə gwamna hər Yesu a vwar vira soja nggunggurəm'yar a nggya ari, ba ndə kaḃiya bwata soja'yar patə ndə zəwar nyi.

²⁸ Ndə zədəna nyi turusu ba ndə dzəgwa hari nyi kar dəzəu culi nə təlkur.

²⁹ Kə ndə tsagu nyi dara shikədi nə təlkur, kə ndə həwa nyi a du kəra ja. Ndə fuwa zəwa təlkur wu tsa ja, ba ndə dzəgwa ɓəliya undi nə dida nyi, ndu na, “Alvari təl, təl nə njir Yahudiya!”

³⁰ Ndə təfənggər nyi tuli, ba ndə dləwuri zəwa nə təlkur ta, ndə dzəgwa pəpəthləwa nyi zəwa nyi wu kəra ja.

³¹ Ayukuda ndə kudəna dida nyi abəngau, kə ndə zədəna ləgutə təlkur ta, ndə ɓəra har nyi nə nyi. Ndə dzəgwa ma'yi ənga ja a biya aga nda biya dlakəya nyi.

Nji Dlakəya Yesu

(Markusu 15:21-32; Luka 23:26-43; Yahwana 19:17-27)

³² Ənggəra nda vər biya, ba ndə thləwa vanyi ndər Sayirini kəra nju ngga ənga Simanu, kə ndə ciwa nyi aga ja hə wu dladlakə nə Yesu.

³³ Kə ndə shili ar vanyi vi kəra nju ngga ənga Gwalgwathla, ca ngə vir papəngəkər.

³⁴ A ndəna kə ndə nə nyi 'yimir wur inabi kəra nji gwadəbiya ənga madəwatəu aga ja sa, ama ta ji dāhari, kə ji piyari sa.

³⁵ Ta ndə dlakəya nyi, ba ndə dzəgwa tətəkəwa kar ha nyi lagur tədə shi'wu.

³⁶ Ayukudə kau, ba ndə nggya nggashiu ndu bəla nyi a ndəna.

³⁷ Adabanga kəra ja ndə tsəfəya səra wu cabiya səra ji ndzana: NDƏ KƏ NGƏ YESU, TƏLƏR NJIR YAHUDIYA.

³⁸ Nji dlakəya nyi ənga njir dā lagu məthləu, pathləu ar tsi mazəma ja ənga pathləu tsu ar mat-sala ja.

³⁹ Njira a vər tərabiya ndu ndər nə dida nyi, ndu kənggədə kəra nda ndu nggushi, ənga

⁴⁰ ndu na, “Nagə ndəra na gu sən dlana ki Hyal, ba ga bəra həriya wu pəci makəru, ga mbədana kərngau! Ga shida sara dar wu kau, ma nagə Zər Hyal ngau!”

⁴¹ Abangə tsu ngə pubu dədəgal'yar ənga maləmə dladə'yar ənga njira nggurəm wu ndər nə dida nyi.

⁴² Əngwar nda, “Ji mbədana nji, ama naji wu sən mbədana kənyi mai! Naja ngə Təl nə njir Izirayila! Bəgə ja gya sara dar wu kə aga mənə lari, ba mənə hənggəri ənga ja.

⁴³ Ji hənggəri ənga Hyal, bəgə Hyala nyi a kətiya nyi kabangəkau, ma Hyala nyi wu yiwu, arya ju na, ‘Nayi Zər Hyal ngau.’ ”

⁴⁴ Tangə ənggər ta, njir dā lagu kəra nji dlakəya ənga ja ta nyabiya nyi ənga nggəl.

Tər Yesu

(Markusu 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahwana

19:28-30)

⁴⁵ Mbari ar pæci ta'yikær ba'anə saka makær nə wagə ngə kuthləu shida haḏiya 'yi'ya nyi patəu.

⁴⁶ A ndu wagəu ənggær saka makəru, Yesu hya'ana ḏahəu ənga dənama, ji na, “'Yiloyi, 'Yiloyi, lama sabakətani?” Kəra cabiya, “Hyal ḏa, Hyal ḏa, mi ngə ḏa gə shabiya ḏa ya?”

⁴⁷ Ta njira tata'yi a ndəna nggari abangau, kə ndə na, “Ja vər ngga Iliya.”

⁴⁸ Ənggərna pathləu wu pama nda hwi ka nda həri sasa'wa. Ji ciwa a gu 'yimir wur inabi kəra mwamwalu, ji ciri a ḏar zəwa ba ji nə nyi aga ja sa.

⁴⁹ Alenyi nji wu pama nda wu na, “Piyari nya mau, bəgə mənə lari tara Iliya wu sa mbəḏana nyi.”

⁵⁰ Kə Yesu ḑəra hya'ana ḏahə ənga dənama, kə piya ja biya.

⁵¹ Ar pæci kə ngə kadəmbul nə huḏa ki Hyal təwa dzə bwata məthləu, mbari a du kær ba a gyiwu ndəla nyi. Kə 'yi'yi kənggəḑər dzə ba mə ndəliya dzau.

⁵² Hu'yar papahənəkər, kə nji cicau kəra tau, hya'ari ənga pi.

⁵³ Ayukudə Yesu hya'ari sara vir tau, kə ndə ma'yi a vu huḏa məlmə cicau, ba ndə vuwa canə nyi kær anə nji paməpamə gangəu.

⁵⁴ Ənggəra soja kəra ndiya ənga dəgal ənga alenyi njir ḑəla hu Yesu lari ənggəra 'yi'yi kənggəḑər dzə ənga patəkura səra ḑarkər, ba hivər mbari nda gagadəu, ndu na ənga ḏahəu, “Pakatəu, ndə kau, Zər Hyal ngau!”

⁵⁵ Mathlækə'yi gangəu sara wu Galili nu Yesu, ndu məl thlər anə nyi. Ndə ta'yi tsaləu ndu tsamə sərə wu də.

⁵⁶ Wu pama nda Maryamu Magədaliya a'yi ənga Maryamu məya Yakubu ənga Yusufu ba məya wazha Zabadi.

Ənggəra Nji Hadə Yesu

(Markusu 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahwana 19:38-42)

⁵⁷ Ma ləhə waga də, kəja vanyi ndər gənna a shiliri, thləmə nyi Yusufu ndər Arimatiya, ndəra naja ənga kəryi ma ndər nu Yesu ngau.

⁵⁸ Ji ma'yi a ndəra Bilatusu aga ja nda yiwari dza Yesu aga ja nda hədəna. Kə Bilatusu səwa aga nja nə nyi nyi.

⁵⁹ Kə Yusufu həri dza Yesu, ba ji pədəwa wu sər hədə ndə cici caməu.

⁶⁰ Kə ji nda fuwa nyi wu hu nyi kəra mafəliyangə kəra ji gəmbiya wu mau. Kə ji uya madiya tsəka ba ji hədiya miya huwa nyi əni ba ji ma'yi sə nyi.

⁶¹ Kə Maryamu Magədaliya ənga vanyi Maryamu ta nggya bama ənga bama ənga huwa nyi.

Njir Bəla Huwa Nyi

⁶² Əzəgəkura nyi, pida pathləu ayukudə Pəcir Pabə Dzau, kə pubu dədəgal'yar ənga njir Farisi ma'yi a ndəra Bilatusu.

⁶³ Ndə na, “Maləmə, 'yu dəngari sərə ndər ngguta vi kə sara a vər na tsu ja ənga pi, abər, ‘Ayukudə pida makər, yu bəra hya'ari ənga pi.’

⁶⁴ Agabəngau, ga səwa njir bəla hu aga nda bəla hu kə mənəhəu, kəl ayukudə pida makəru. Ma a'yi abəngə mai, zəmbəlma nyi'yar wu sən sa hələr dza

ja əvu'yi ba nda dzəgwa nar nyi anə nji abər a hya'ari ja sara vir tau. Najaka ngguta vi wu nda ndiya nə tanggərma ənga dididi.”

⁶⁵ Əngwar Bilatusu anə nda, “Suwa mə njir bəla, aga nda nda bəlar miya huwa nyi mənəhəu ənggər kəra hyu sən mbari.”

⁶⁶ Kə ndə ma'yi ndə nda bəlari huwa nyi mənəhəu, ndə fəri mətəmə nə təkur ar tsəka nyi ənga tsu ndə fiya soja'yar aga bəla viya nyi.

28

Hya'arir Yesu Sara Vir Tau

(Markusu 16:1-8; Luka 24:1-12; Yahwana 20:1-10)

¹ Ayukuda Pəcir Bəlsar nə (njir Yahudiya) tərabiya, əmudlə kadəu pəci nə tanggərma nə sugu, kə Maryamu Magədaliya nanda ənga vanyi Maryamu ma'yi a nda tsamə huwa nyi.

² Səni a'yi mai kə məlmə kənggədau, ara vanyi waladi nə Thlagə shida sara dəməlməu, ji sa ma'yi a dar huwa nyi, ji nda jahəna tsəka kəra nji hadiya miya huwa nyi əni, ba ji nggya ari.

³ Dza ja wu mbəl wilwilu ənga ləgutə ha nyi pərtə pwahəu ənggər əpur pa'wa.

⁴ Ənggəra njir bəla huwa nyi lari nyi, ba hivər mbari nda gagadəu, ənga dza nda wu tsədəu, kəra məliya ndə də ənggər nji tətəu.

⁵ Ama kə waladiya nyi na anə mathləkə'ya nyi, “Hya sara hivər mai, arya yu səni abər Yesu nga hya vər gal, ndəra nji dlakəya ta.

⁶ A'yi ja ənggə mai, a hya'ari ja ənggər kəra ji saya nana. Anda mau hya sa lari vira nji saya pina nyi ari ta.

⁷ Ma'ya mau ənga kusa aga hya nda nar nyi anə zəmbəlma nyi'yar, 'A hya'ari ja sara vir tau, ju ma'yi wu mwar hyi a vu Galili. A vuna hyu vuwa lari nyi.' Səra yi shili aga ya sa nar hyi ngau."

⁸ Kə mathləkə'ya nyi hya'ari ənga kusa, nyinyau ənga hivər ba hudə pərtə gagadəu, ndə hwi a ndəra zəmbəlma nyi'yar aga nda nda nar nda səra dərkər.

⁹ Kukuthlə kə Yesu thləwa nda, ba ji nar nda, "Usa mau." Ndə shili əgya ja, ndə mbari hiya ja ba ndə gənggər nyi səli.

¹⁰ Kə Yesu nar nda, "Hya sara hivər mai, ma'ya mau hya vuwa nar nyi anə zaməda'yar nda ma'yi a vu Galili, a vuna nga ndu vuwa lar də."

Shadəwa Nə Njir Bəla Hu

¹¹ Ma tsu mathləkə'yi ta ar lagu, kə aleniyi njir bəla hu ma'yi a ndu hudə məlmə ndə nda nar nyi anə pubu dədəgal'yar səra dərkər patəu.

¹² Ənggəra pubu dədəgal'yar bə əkkə'yi njira ng-gurəm ba ndə nggya ndə mbiya səra ndu məl, ba ndə nə nyi madiya gənna anə njir bəla huwa nyi,

¹³ ndu na anə nda, "Hya nar nyi anə nji, abər, 'Zəmbəlma nyi'yar ngə shili əvu'yi ba ndə sa hələr dza ja ma tsu 'ya wu ghanyi.'

¹⁴ Ma ndər kə gwu himiya gwamna, 'yu nar nyi ndər kəra wu pina hudə ja, ba 'ya həbiya hyi wu bwaḡwatəu."

¹⁵ Kə soja'yar ta dləwuri gənna nyi, ba ndə məliya ənggəra nji dəgar nda. Kə najaka ndər tətəlna dzə wu pama njir Yahudiya patə ba'anə əshina.

*Madiya Thlär Kəra Yesu Piyari Nyi
Anə Zəmbəlma Nyi'yar
(Markusu 16:14-18; Luka 24:36-49; Yahwana
20:19-23; Thlär Cama'yar 1:6-8)*

¹⁶ Zəmbəlma nyi'yar kumo a sər tangə ma'yi a dar mə nə Galili vira Yesu nar nda, aga nda ma'yi a dari.

¹⁷ Ta ndə lari nyi, kə ndə dləvə nyi, ama alenyi nji wu pama nda wu təkəkər ənga ja.

¹⁸ Kə Yesu shili əgya nda, ji sa na, “Dənama a dəməlmau ənga kəra a gyiwu 'yi a nə dər nji.

¹⁹ Agabangau, ma'ya mau, hya nda məliya njir duniya patə aga nda də zəmbəlma də, hya hər nda baḡətizəma wu thləməər Tada ənga Zər ba ənga Mambəl Cicau.

²⁰ Hya highiḡər nda ənggəra ndu ḡəla sər ḡəla kəra yi nar hyi. Pakatə a'yi yi ənga hyi cumu ba'anə kudiyar duniya.”

Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar
The New Testament in the Marghi South language of
Nigeria: Ndəshigu'yar Fodəu Ənga Thlər Cama'yar

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Marghi South)

Contributor: Initiative for the Translation and Development of African Languages

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025

63471087-0de7-5f4b-aa1f-ca2e66571a95